

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi järjestyksenvalvojista annettua lakia. Yksitysisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin, kokoontumislakiin sekä eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annettuun lakiin ehdotetaan vähäisiä muutoksia.

Esityksen tavoitteena on ajanmukaistaa järjestyksenvalvontatoiminnan oikeudellinen sääntely järjestyksenvalvojien ammattitaidon ja turvallisuustoimenpiteiden kohteena olevien oikeusturvan varmistamiseksi. Esityksellä pyritään myös tehostamaan järjestyksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvontaa. Esityksen tavoitteena on niin ikään vähentää järjestyksenvalvonta- ja vartioimisliiketoiminnan osin päällekkäistä sääntelyä ja selkiyttää viranomais- sekä järjestyksenvalvojatoiminnan välistä rajanvetoa. Lisäksi nostettaisiin nykyisin tietyiltä osin yksinomaan asetustasolla toteutettu sääntely perustuslaissa edellytetyllä tavalla lain tasolle.

Tavoitteiden saavuttamiseksi järjestyksenvalvojista annettuun lakiin jo sisältyvistä asioista ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin. Lakiin ehdotetaan myös lisättäviksi kokonaan uusia säännöksiä käytännössä ilmenneiden toiminnallisten tarpeiden vuoksi. Säännökset liittyvät muun muassa järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineisiin ja niiden kantamiseen sekä järjestyksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvontaan.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen uudistaminen edellyttäisi sisäasiainministeriön määrittämän järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen suorittamista. Sillä pyritäisiin varmistumaan erityisesti järjestyksenvalvojan ammattitaidon säilymisestä, koska merkittävä osa järjestyksenvalvojista toimii tehtävissä muuten kuin ammattimaisesti.

Järjestyksenvalvojia, joilla ei ole järjestyksenvalvojan peruskoulutusta voitaisiin hyväksyä yksittäisen tilaisuuden ohella myös

saman järjestäjän samassa paikassa järjestämiin saman luonteisiin tilaisuuksiin enintään kuudeksi kuukaudeksi kalenterivuoden aikana. Muutoksella pyritäisiin helpottamaan hallinnollisesti nykyistä menettelyä, jossa tilaisuuden järjestäjän on edellytetty hakevan poliisilta samalle henkilölle hyväksymisen jokaiseen tilaisuuteen erikseen.

Järjestyksenvalvojakouluttajana toimiminen edellyttäisi erillistä viranomaishyväksymistä, jonka myöntämisen edellytykseksi säädettäisiin konkreettinen ammattitaitovaatimus. Ammattitaitovaatimuksella pyritäisiin parantamaan ja yhtenäistämään järjestyksenvalvojen koulutusta, joka vaikuttaisi suoraan järjestyksenvalvojien ammattitaitoon ja heidän toimenpiteidensä kohteiksi joutuvien oikeusturvaan.

Järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineistä ja niiden kantamisesta ehdotetaan nyt säädettäväksi tyhjentävästi lain tasolla. Voimankäyttövälineiden kantamiseen ja kantamistapaan liittyvillä säännöksillä vähennettäisiin voimankäyttövälineiden virheellisestä käytöstä ja voimankäyttövälineiden sieppauksista aiheutuvia vaaratilanteita.

Yksitysisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin ehdotetuista muutoksista keskeisin liittyy vartijan voimankäyttö säännöksen muuttamiseen. Sitä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se vastaisi pakkokeinolaissa säädetyn jokamiehen kiinniotto-oikeuden käyttämiseen liittyvää vastaavaa säännöstä.

Kokoontumislakiin sisältyvää järjestyksenvalvojien asettamisen mahdollistavaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että järjestyksenvalvojia voitaisiin asettaa myös yleisötilaisuuden välittömään läheisyyteen ylläpitämään tilaisuuden järjestystä ja turvallisuutta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan kahden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1. Nykytila ja sen keskeiset ongelmat	3
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	6
3. Esityksen vaikutukset	12
4. Asian valmistelu.....	12
5. Lausunnot	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14
1. Lakiehdotusten perustelut.....	14
1.1. Laki järjestyksenvalvojista	14
1.2. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista.....	39
1.3. Kokootumislaki	41
1.4. Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta	42
2. Voimaantulo.....	42
3. Säättämisjärjestys	43
LAKIEHDOTUKSET	45
järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamisesta	45
yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta.....	52
kokootumislain 18 §:n muuttamisesta.....	53
eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	54
LIITE	55
RINNAKKAISTEKSTIT	55
järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamiseksi	55
yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta.....	73
kokootumislain 18 §:n muuttamisesta.....	76
eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	77

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja sen keskeiset ongelmat

Järjestyksenvalvojista annettu laki (533/1999) tuli voimaan 1 päivänä syyskuuta 1999. Laki oli käytännössä osa kokoontumisvapautta sääntelevän lainsäädännön kokonaisuudistusta ja se tuli tästä syystä voimaan samaan aikaan kokoontumislain (530/1999) kanssa. Järjestyksenvalvojista annettu laki sisältää säännökset muun muassa järjestyksenvalvojan tehtävistä ja niiden suorittamiseen liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista, järjestyksenvalvojan toimivaltuuksista sekä järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä.

Järjestyksenvalvojista annetun lain voimaantulon johdosta annettiin myös sisäasiainministeriön määräys järjestyksenvalvojalain soveltamisesta (SM-1999-611/Tu-53), jonka voimassaolo on päättynyt 31 päivänä elokuuta 2004. Tämän lisäksi sisäasiainministeriö on antanut määräyksen järjestyksenvalvojan tunnuksesta (SM-1999-978/Tu-53), joka on korvattu 15.10.2003 voimaan tulleella sisäasiainministeriön asetuksella järjestyksenvalvojan tunnuksesta (848/2003). Vartiomis- ja järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettävästä koirasta annettu sisäasiainministeriön asetus (782/2002) sisältää lähinnä teknisiä säännöksiä järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettävän koiran tunnistemerkinnöistä sekä suoritettavaksi edellytettävän tottelevaisuustarkastuksen sisällöstä.

Järjestyksenvalvojia voidaan asettaa ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta yleisiin kokouksiin, yleisötilaisuuksiin, leirintäalueille, majoitus- ja ravitsemisliikkeisiin, matkustaja-aluksille sekä kauppakeskuksiin, liikenneasemille ja joukkoliikenteen kulkuneuvoihin. Järjestyksenvalvojaksi voidaan asettaa tehtävään suostuva henkilö, jolla on poliisin myöntämä voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytykseksi on säädetty tehtävään edellytettävän sopivuuden lisäksi sisäasiainministeriön määrittämän

koulutuksen hyväksytyt suorittaminen. Yksittäiseen kokoontumislain mukaiseen tilaisuuteen voidaan hyväksyä järjestyksenvalvojaksi erityisestä syystä myös edellä mainittua koulutusta suorittamaton henkilö. Järjestyksenvalvontatoiminnan harjoittaminen ei edellytä järjestyslain (612/2003) mukaisia toimeksiantoja lukuun ottamatta erillistä elinkeinolupaa, eikä vastuuhenkilön hyväksymistä. Tältä osin toiminnan oikeudellinen sääntely poikkeaa esimerkiksi vartioimisliiketoiminnan sääntelystä.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisiä on voimassa nykyisin noin 49 000 kappaletta (lokakuu 2004), jota voidaan pitää esimerkiksi vartijaksi hyväksytyjen määrään (noin 11 500) verrattuna huomattavan suurena. Tästä huolimatta etenkin kokoontumislain mukaisten yleisötilaisuuksien järjestäjät ovat tuoneet aika ajoin esille huolensa järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittaneiden järjestyksenvalvojen saatavuuden vaikeudesta. Järjestyksenvalvontatehtäviä suoritetaan nykyisin ammattimaisesti lähinnä ravitsemisliikkeissä ja tietyissä kokoontumislain mukaisissa yleisötilaisuuksissa. Järjestyksenvalvontatehtävien suorittaminen liittyykin usein harrastustoimintaan tai lisäansioden hankkimiseen. Viimeksi mainitun johdosta huomattava osa järjestyksenvalvojaksi hyväksytyistä suorittaa järjestyksenvalvontatehtäviä satunnaisesti muutaman kerran vuodessa. Käytännössä osa järjestyksenvalvojaksi hyväksytyistä ei suorita ollenkaan järjestyksenvalvontatehtäviä viiden vuoden pituisen hyväksymisen voimassaoloaikana. Edellä mainituilla seikoilla on käytännössä huomattava vaikutus siihen, miten järjestyksenvalvojaksi asetettu pystyy suoriutumaan tehtävistään, etenkin ennalta arvaamattomista ongelmatilanteista.

Toiminnallisesti tarkasteltuna järjestyksenvalvojista annettu laki on osoittautunut käytännössä varsin toimivaksi. Keskeisimmät epäkohdat ovat liittyneet oikeudellisen sääntelyn yleisluontoisuuteen ja tasoon sekä järjestyksenvalvojakoulutuksen toteuttamiseen.

Oikeudellisen sääntelyn tason johdosta h-

kiin on jouduttu lisäämään jo aikaisemmin järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen sekä järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettävään koiraan ja sen tottelevaisuusedellytyksiin liittyvät säännökset. Kyseisten lisäysten jälkeenkään voimassa oleva laki ei sisällä säännöksiä muun muassa järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineistä ja niiden kantamisesta.

Sääntelyn yleisluontoisuus on vastaavasti vaikeuttanut etenkin toiminnan viranomaisvalvontaa, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt toiminnan viranomaisvalvontaan eikä valvonnassa edellytettyjen tietojen saantiin liittyviä erityissäännöksiä. Poliisin on ollut myös hankala puuttua tiettyihin moitittavina pidettyihin toimintatapoihin, koska lainsäädäntö ei ole sisältänyt näiltä osin selkeitä toimintaoheja. Sääntelyn yleisluontoisuus tai sen suoranainen puuttuminen on myös johtanut valtakunnallisesti tarkasteltuna epäyhtenäisiin toimintatapoihin. Sääntelyn yleisluontoisuuden vaikutusta järjestyksenvalvojakoulutuksen toteuttamiseen käsitellään myöhemmin.

Järjestyksenvalvontatoiminnan keskeisimmät toiminnalliset epäkohdat liittyvät nykyisin lähinnä järjestyksenvalvojakoulutuksen käytännön toteuttamiseen sekä koulutusten sisältöjen huomattavaan laadulliseen vaihteluun.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevan koulutuksen järjestäminen sekä sen sisältö on säännelty järjestyksenvalvojalain soveltamisesta annetulla sisäasiainministeriön määräyksellä. Määräyksen voi-

massaolo on päättynyt edellä kuvatuin tavoin 31.8.2004. Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjinä voivat toimia kihlakuntien poliisilaitosten lisäksi ne, joille koulutuksen järjestämispaikkakunnan poliisilaitos on myöntänyt hyväksymisen koulutuksen järjestämiseen. Poliisilaitoksen tulee ennen hyväksymistä varmistaa, että koulutuksen toteuttaja ja kouluttajina toimivat henkilöt ovat sopivia tähän tehtävään ja että kouluttajilla on riittävä ammattitaito koulutuksen antamiseen.

Sääntelyn yleisluontoisuus ja kouluttajille asetettujen konkreettisten ammattitaitovaatimusten puuttuminen on käytännössä johtanut tilanteeseen, jossa lähes kaikille hakijoille on jouduttu myöntämään hyväksyminen koulutuksen järjestämiseen. Tilanteen ongelmallisuutta on lisännyt se, ettei lainsäädännössä ole säädetty tältä osin myöskään kielteisen hallintopäätöksen perusteita. Nykytilanne onkin johtanut siihen, että järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestämiseen liittyviä hyväksymisiä on myönnetty huomattava määrä ilman kouluttajien tosiasiallisen ammattitaidon yhtenäistä arviointia. Yksityiskohtaisemman sääntelyn puuttuminen on myös aiheuttanut muita vastaavankaltaisia ongelmia, kuten koulutuksen järjestämiseen liittyvien hyväksymisten voimassaoloaikojen poikkeamisiin toisistaan. Sisäasiainministeriön keväällä 2004 tekemän selvityksen mukaan järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestämiseen oikeutuvia hyväksymisiä oli tuolloin voimassa seuraavasti:

	Perus- koulutuksen järjestäjät	Voimankäyttö- koulutuksen järjestäjät	Perus- kurssin kouluttajat	Voiman- käyttökurssin kouluttajat
Etelä-Suomi	199	79	275	202
Länsi-Suomi	130	70	147	74
Itä-Suomi	70	25	69	28
Oulu	44	10	55	13
Lappi	32	10	34	12
YHTEENSÄ	475	194	580	329

Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjinä ja kouluttajina toimivien todellinen lukumäärä on kuitenkin jonkin verran taulukossa esi-

ettyjä lukuja pienempi, koska koulutuksen järjestämiseen liittyvä hyväksyminen on edellytetty myönnettävän erikseen jokaisen

poliisilaitoksen toimialueella järjestettävän koulutuksen osalta. Koulutuksen järjestäjät ovatkin kokeneet poliisilaitoskohtaisesti tapahtuvan hyväksymismenettelyn hallinnollisesti raskaana ja lisäkustannuksia aiheuttavana.

Järjestyksenvalvojakoulutuksen pituus lisääntyi huomattavasti järjestyksenvalvojista annetun lain voimaantullessa. Muun muassa eduskunnan hallintovaliokunta piti järjestyksenvalvojista annetun lain säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä (HE 148/1998 vp) antamassaan mietinnössä (HaVM 33/1998 vp) tuolloin suunniteltua kahden päivän mittaista järjestyksenvalvojan peruskoulutusta liian lyhyenä muun muassa perusoikeuskysymysten johdosta. Järjestyksenvalvojan koulutukseen kuuluu nykyisin kolmen päivän mittainen peruskurssi, sekä peruskurssin jälkeen mahdollisesti suoritettavat voimankäyttövälineisiin ja niiden käyttöön sekä ensiapuun liittyvät erityiskurssit. Molemmat erityiskurssit ovat pituudeltaan kaksipäiväisiä. Käytännössä suurin osa järjestyksenvalvojaksi hyväksytyistä on suorittanut vain kolmen päivän pituisen peruskurssin.

Järjestyksenvalvojakoulutukset ovat osoittautuneet pituuksiltaan varsin oikeasuuntaisiksi. Ongelmaksi on sen sijaan muodostunut se, että useat koulutuksen järjestäjät ovat poikenneet koulutuksille säädetyistä pituuksista muun muassa tarpeettoman laajoina pidettävien itseopiskelujaksojen johdosta. Kolmen päivän mittaiseksi määriteltyjä järjestyksenvalvojan peruskursseja on järjestetty lisäksi hyvin yleisesti kahden päivän aikana. Tällä on ollut selkeä alentava vaikutus koulutukseen osallistuvien oppimiskykyyn sekä koulutuksen laatuun. Kyseisiin epäkohtiin on jo pyritty puuttumaan huhtikuussa 2004 vahvistetun entistä yksityiskohtaisemman järjestyksenvalvojan peruskoulutus- ja aineiston sekä aineistoon sisältyvän koulutuksen toteuttamisohjeen välityksellä. Samassa yhteydessä järjestyksenvalvojan peruskoulutusta muutettiin myös sisällöllisesti käytännönläheisemmäksi. Järjestyksenvalvojakoulutuksen pituuden osalta on kuitenkin syytä tuoda esille, että esimerkiksi vartijaksi hyväksymisen edellytyksenä oleva vartijan peruskoulutus on pituudeltaan 100 tuntia, vaikka vartijan toimivaltuudet ovat olennai-

sesti järjestyksenvalvojan toimivaltuuksia suppeammat.

Edellä mainitut epäkohdat ovat vaikuttaneet käytännössä suoraan järjestyksenvalvojen ammattitaitoon ja heidän kykyynsä selviytyä tehtävistään asianmukaisesti. Tämä on korostunut erityisesti normaalia vaativampina pidettävien järjestyksenvalvontatehtävien yhteydessä. Esimerkkinä tällaisista tehtävistä voidaan mainita osallistujamääriltään suuret urheiluun tai musiikkiin liittyvät yleisötilaisuudet. Tällaisten tilaisuuksien turvallinen järjestäminen on käytännössä edellyttänyt tarpeettoman paljon poliisin osallistumista kokoumlakiin sisältyvän periaatteen vastaisesti tilaisuuksien tapahtuma-alueiden järjestyksenpitoluonteisiin tehtäviin.

Kokoumlain mukaisten yleisötapahtumien järjestäjinä toimivat aatteelliset yhdistykset ovat tietyissä tapauksissa kokeneet järjestyksenvalvojen ammattitaitovaatimuksesta sekä poliisin edellyttämien järjestyksenvalvojen lukumäärästä aiheutuvan heille kohtuuttomia lisäkustannuksia. Tältä osin on syytä todeta, että lainsäädäntö on sallinut myös järjestyksenvalvojan peruskoulutusta suorittamattomien henkilöiden hyväksymisen järjestyksenvalvojiksi yksittäiseen tilaisuuteen tilaisuuden laadun ja luonteen perusteella.

Yksittäiseen tilaisuuteen hyväksytyjen järjestyksenvalvojen ja peruskoulutuksen suorittaneiden järjestyksenvalvojen välisen suhteen arvioimisessa on kuitenkin kysymys aina tilaisuuskohtaisesta harkinnasta. Kyseisistä seikoista on muun muassa tilaisuuksien ohjelmasisältöjen, järjestämispaikkojen ja -ajankohden, sekä kohderyhmien eroavaisuuksien johdosta mahdoton säätää tyhjentävästi oikeusäänöksessä. Esimerkiksi ohjelmasisällöltään samanlainen tilaisuus voisi muodostua tapahtuma-alueen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen kannalta tarkasteltuna hyvinkin erilaiseksi tilaisuuden järjestämispaikan tai -ajankohdan taikka siihen osallistujien johdosta. Tältä osin keskeiseksi viranomaiseksi muodostuu nykyiseen tapaan tilaisuuden järjestämispaikan poliisilaitos, jolle tilaisuuden järjestäjän tulee tehdä muun muassa kokoumlaissa tehtäväksi edellytetty ilmoitus tilaisuuden järjestämisestä.

Poliisi suorittaa ilmoituksen johdosta aina

tapauskohtaisen tilaisuuden järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän arvioinnin, jonka yhtenä osana on asetettavaksi edellytettävien järjestyksenvalvojien määrän sekä heidän ammattitaitovaatimustensa määrittäminen kyseiseen tilaisuuteen. Kyseinen toimenpide perustuu kokoontumislakiin, jonka mukaan poliisiin tulee aina varmistua siitä, että yleisötilaisuus voidaan järjestää turvallisesti. Kokoontumislain 17 §:n mukaan tilaisuuden järjestäjä ja tämän lukuun toimivat järjestyksenvalvojat vastaavat ensisijaisesti yleisötilaisuuden turvallisuudesta.

Poliisiin toimintaan ja tehtäviin liittyy mahdollisuus ja toisaalta myös velvollisuus julkisen vallan käyttöön, jonka johdosta poliisin ja yksittäisen poliisimiehen puolueettomuudelle ja tasapuolisuudelle asetetaan tavanomaista korkeammat vaatimukset. Yhteiskunnallisen asemansa ja valtuuksiensa vuoksi poliisi kuuluukin siihen viranomaisryhmään, jonka toiminnan tulee aina olla erityistä luottamusta ja arvostusta herättävää. Tämän luottamuksen säilyttämiseksi poliisimiesten tiettyihin vapaa-aikanaan suoritettaviin tehtäviin onkin suhtauduttava kriittisesti. Tässä arvioinnissa tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, ettei vapaa-aikana harjoitettava tehtävä vaaranna missään olosuhteissa luottamusta poliisiin puolueettomuuteen tai vaikeuta poliisille taikka poliisimiehelle asetettujen poliisitoimintaan liittyvien velvollisuuksien täyttämistä.

Sisäasiainministeriö onkin antanut 1.7.1999 suosituksen poliisihallinnon virkamiesten sivutoimista, jossa todetaan muun muassa oikeuskäytäntöön vedoten, että poliisimiehiltä kielletyksi voidaan katsoa sellaiset sivutoimet, joihin liittyviä tehtäviä poliisi on viran puolesta velvollinen valvomaan ja joiden valvontaan liittyvät tehtävät ovat kiinteästi yhteydessä yksittäisen poliisimiehen virkatehtäviin. Kielletyksi voidaan katsoa myös erilaiset yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvät tehtävät, joiden hoitaminen voi edellyttää poliisivaltuuksiin turvautumista. Sivutoimia koskevassa suosituksessa kielletyistä tehtävistä mainittiin esimerkkeinä muun muassa vahtimestarina, myymäläetsivänä ja vartijana toimiminen. Sisäasiainministeriön näkemyksen mukaan poliisilaitokset ovat edellä mainitun suosituksen

sen mukaisesti suhtautuneet varsin kriittisesti poliisimiehen hyväksymiseen järjestyksenvalvojaksi, mutta poliisimiehiä on myös hyväksytty järjestyksenvalvojiksi.

Viimeksi mainittuun seikkaan vaikuttaa tosiasiallisesti se, että järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liittyvän asian ratkaisee itsenäisesti kihlakunnan poliisilaitos. Satunnaisesti tapahtuva järjestyksenvalvojana toimiminen ei myöskään välttämättä edellytä valtion virkamieslain (750/1994) 18 §:n mukaisen sivutoimi-ilmoituksen toimittamista työnantajalle. Tällaisessa tilanteessa työnantaja ei useinkaan ole edes tietoinen järjestyksenvalvontatehtävien mahdollisesta suorittamisesta.

Edellä kuvattua tilannetta ei voida pitää viranomais- sekä järjestyksenvalvontatoiminnan välisen rajanvedon ja työnjaon sekä yhtenäisyyden kannalta tarkasteltuna hyväksyttävänä. Myös eduskunnan apulaisoikeusasiamies on 13.5.2004 antamassaan vastauksessa (Dnro 471/4/03) pitänyt tilannetta epätydyttävänä ja edellyttänyt toimenpiteitä tilanteen yhtenäistämiseksi.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on ajanmukaistaa järjestyksenvalvontatoiminnan oikeudellinen sääntely järjestyksenvalvojien ammattitaidon ja turvallisuustoimenpiteiden kohteena olevien oikeusturvan varmistamiseksi sekä toiminnan viranomaisvalvonnan tehostamiseksi. Esityksellä pyritään myös poistamaan järjestyksenvalvonta- ja vartioimisliiketoiminnan osin päällekkäistä sääntelyä. Samalla pyritään selkiyttämään viranomais- sekä järjestyksenvalvojatoiminnan välistä rajanvetoa. Lisäksi esityksellä on tarkoitus nostaa nykyisin tietyiltä osin yksinomaan asetustasolla toteutettu sääntely perustuslain 80 §:n edellyttämällä tavalla lain tasolle.

Edellä mainittujen tavoitteiden saavuttamiseksi järjestyksenvalvojista annettuun lakiin jo sisältyvistä asioista ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin. Tältä osin keskeisiksi muodostuvat etenkin käytännön järjestyksenvalvontatehtävien suorittamista sääntelevät säännökset. Kyseiset säännökset

liittyvät muun muassa järjestyksenvalvojaksi asettamisen edellytyksiin, järjestyksenvalvojan toimialueeseen, järjestyksenvalvojakorttiin ja sen esittämiselvöllisyyteen sekä järjestyksenvalvontatehtävissä käytettäviksi edellytettyihin tunnuksiin.

Järjestyksenvalvojista annettuun lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi kokonaan uusia säännöksiä sekä toiminnallisten tarpeiden että perustuslain 80 §:n edellyttämän säädösten johdosta. Edellä mainitut säännökset liittyvät muun muassa tehtävien suorittamisen edellytyksenä oleviin hyväksymismenettelyihin ja hyväksymisten peruuttamisiin, järjestyksenvalvojan voimankäyttöväliseisiin ja niiden kantamiseen sekä järjestyksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvontaan ja siihen liittyvään tietojensaantioikeuteen. Samassa yhteydessä lain nykyistä pykäläkohtaista numerointia ehdotetaan myös selkiinnyttäväksi. Ehdotettavat säännökset vastaavat pitkälti sekä asiasisällöllisesti että teknisesti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (282/2002) toteutettua vastaavankaltaista vartioimisliiketoiminnan sääntelyä.

Keskeisimmät nykytilanteeseen ehdotettavat muutokset liittyvät järjestyksenvalvojien ja järjestyksenvalvojakouluttajien ammattitaitovaatimuksiin ja hyväksymismenettelyihin. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksistä ehdotetaan säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin lain tasolla. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytykset liittyisivät nykyiseen tapaan tietyn vähimmäisiän saavuttamiseen, ammattitaitoon sekä henkilön luotettavuuteen, rehellisyyteen ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevan peruskoulutuksen sisällölle asetettavat edellytykset säädettäisiin nyt laissa ja koulutuksen pituus ja opetusaihekohtainen tuntijako säädettäisiin nykyistä vastaavalla tavalla sisäasiainministeriön asetuksella. Kyseinen koulutus on edellä kuvatuin tavoin osoittautunut pituudeltaan varsin oikeasuuntaiseksi, mutta koulutuksen pituutta on kuitenkin suunniteltu lisättäväksi jonkin verran käytännönläheisyyden lisäämiseksi.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen osalta keskeisin ehdotettu muutos liittyisi järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen uudistamisen edellytyksiin. Hyväksymisen uudistamisen

edellytykseksi ehdotetaan säädettäväksi sisäasiainministeriön määrittämän kertauskoulutuksen hyväksytyt suorittaminen. Kertauskoulutuksen edellyttämisellä pyrittäisiin varmistumaan erityisesti järjestyksenvalvojen ammattitaidon säilymisestä, koska merkittävä osa järjestyksenvalvojista toimii tehtävissä edellä kuvatuin tavoin muuten kuin ammattimaisesti. Myös järjestyksenvalvontatoimintaa sääntelevä lainsäädäntö muuttuu huomattavasti viiden vuoden pituisen järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen aikana. Kertauskoulutuksen pituus ja opetusaihekohtainen sisältö säädettäisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Kertauskoulutus voisi olla pituudeltaan esimerkiksi päivän mittainen ja sen tulisi sisältää sekä teoriaopetusta että käytännön harjoituksia.

Järjestyksenvalvojan peruskoulutusta vastaavan aikaisemman järjestyksenvalvojakoulutuksen suorittaneelta ei sen sijaan edellytetä pääsääntöisesti edellä mainitun kertauskoulutuksen lisäksi kulloinkin määritellyn järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen uutta suorittamista. Tällä mahdollistettaisiin se, etteivät järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen sisällössä tapahtuneet muutokset olisi esteenä aikaisemmin järjestyksenvalvojaksi hyväksytyyn hyväksymiselle uudelleen kyseiseen tehtävään. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi kuitenkin se, että henkilö olisi suorittanut järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen ja järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liittyvä hakemus jätettäisiin lupaviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman hyväksymisen päättymisestä. Kyseisen ajanjakson kuluessa jätetty hakemus osoittaisi sen, että hakijalla on tarkoitus myös tulevaisuudessa toimia järjestyksenvalvojana. Kyseinen määräaika olisi käytännössä välttämätön, koska muutoin järjestyksenvalvojan peruskoulutusta vastaavan aikaisemman koulutuksen suorittaneet olisi hyväksyttävä kaikissa tilanteissa uudelleen järjestyksenvalvojaksi pelkän lyhyehkön kertauskoulutuksen suorittamisen perusteella.

Tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitos voisi laissa säädettyjen edellytysten täytyessä hyväksyä järjestyksenvalvojaksi yksittäiseen kokoontumislain mukaiseen tilaisuuteen myös henkilön, joka ei ole suorittanut hyväksytysti järjestyksenvalvojaksi hyväk-

symisen edellytyksenä olevaa koulutusta. Tällaisten järjestyksenvalvojen hyväksyminen on nykyisin ollut käytännössä välttämättömyyttä tilaisuuksiin, joihin ei ole ollut järjestyksenvalvojen poikkeuksellisen suuren määrän johdosta saatavilla vähintään peruskoulutuksen suorittaneita järjestyksenvalvoja. Nykytilannetta ehdotetaan muutettavaksi kuitenkin siten, että tällainen hyväksyminen olisi mahdollista yksittäisen tilaisuuden ohella myös saman järjestäjän samassa paikassa järjestämiin saman luonteisiin tilaisuuksiin enintään kuudeksi kuukaudeksi yhden kalenterivuoden aikana. Muutoksella pyrittäisiin helpottamaan hallinnollisesti nykyistä menettelyä, jossa tilaisuuden järjestäjän on edellytettävä hakevan poliisilta samalle henkilölle hyväksymisen jokaiseen tilaisuuteen erikseen.

Yksittäiseen tilaisuuteen tai saman järjestäjän samanlaisiin tilaisuuksiin hyväksyttävien järjestyksenvalvojen hyväksymisessä sekä tällaisten järjestyksenvalvojen ja peruskoulutuksen suorittaneiden järjestyksenvalvojen välisen suhteen määrittämisessä olisi kysymys aiemmin esitetyin tavoin tilaisuuskohtaisesta harkinnasta. Tämän johdosta asiasta on mahdoton säätää tyhjentävästi oikeussäännöksessä.

Järjestyksenvalvojan peruskoulusta suorittamattomien järjestyksenvalvojen toimivaltuuksia ehdotetaan myös rajoitettaviksi siten, ettei tällaisilla järjestyksenvalvojilla olisi enää järjestyksenvalvojan kiinniotto-oikeutta, eikä oikeutta poliisin suostumuksella tapahtuvaan kiinniotetun säilössä pitoon. Koulutamattomilla järjestyksenvalvojilla ei tulisi olla oikeutta tällaisten toimivaltuuksien käyttämiseen, koska kyseisten toimivaltuuksien voidaan katsoa mahdollistavan merkittävän puuttumisen muun muassa henkilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja vapauteen. Toimivaltuuksien rajoittamisesta ei aiheutuisi ongelmia käytännön toiminnalle, koska yleisissä kokouksissa tai yleisötilaisuuksissa toimii käytännössä aina vähintään järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittaneita järjestyksenvalvoja, jotka voisivat tarvittaessa suorittaa henkilön kiinnioton.

Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestämisestä ehdotetaan myös säädettäväksi nyt lain tasolla. Järjestyksenvalvojan peruskoulutuk-

sen järjestäjinä voisivat toimia nykyiseen tapaan kihlakuntien poliisilaitosten ohella myös vartijan ammattitutkinto- ja turvallisuusvalvojan perustutkintokoulutusta järjestävät oppilaitokset. Koulutuksen järjestäjinä voisivat toimia myös ne, joiden lukuun kouluttajina toimivilla olisi voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojakouluttajaksi. Säännös mahdollistaisi nykyiseen tapaan muun muassa oikeushenkilöiden, yhdistysten ja luonnollisten henkilöiden toimimisen koulutuksen järjestäjänä. Käytännössä kyseiset tahot ovatkin vastanneet merkittävässä määrin järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevan koulutuksen järjestämisestä.

Nykytilannetta ehdotetaan kuitenkin muutettavaksi siten, että vartijan ammattitutkinto- ja turvallisuusvalvojan perustutkintokoulutusta järjestävien oikeudesta koulutuksen järjestämiseen säädettäisiin suoraan laissa, jolloin heiltä ei enää edellytettäisi erillistä lupaa koulutuksen järjestämiseen. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä oleva koulutus sisältyy edellä mainittuihin tutkintoihin ja ammatillista koulutusta sekä ammatillista aikuiskoulutusta sääntelevään lainsäädäntöön sisältyviä kouluttajien ammattitaitovaatimuksia voitaisiin pitää tältä osin riittävänä. Muilta koulutuksen järjestäjiltä ei myöskään enää edellytettäisi erillistä koulutuksen järjestämislupaa, mutta järjestäjän tulisi vastata siitä, että sen lukuun kouluttajina toimivilla olisi voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojakouluttajaksi.

Järjestyksenvalvojan uuden kertauskoulutuksen järjestämisoikeus ehdotetaan rinnastettavaksi järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen järjestämiseen, koska kertauskoulutuksessa olisi tarkoitus kerrata keskeisimmät peruskoulutukseen sisältyvät opetusaiheet.

Järjestyksenvalvojakouluttajana toimiminen edellyttäisi edellä kuvatun tavoin erillistä viranomaishyväksyntää. Tämän johdosta lakiin ehdotetaan lisättäväksi järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymiseen sekä hyväksymisen peruuttamiseen liittyvät säännökset. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen edellytykset liittyisivät tietyn vähimmäisiän saavuttamiseen, ammattitaitoon sekä henkilön luotettavuuteen, rehellisyyteen ja henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Keskeisin ehdotettava muutos liittyisi konkreettisen ja yksiselitteisen ammattitaitovaatimuksen asettamiseen kouluttajiksi hyväksyttävälle. Konkreettisilla ammattitaitovaatimuksilla pyrittäisiin parantamaan ja yhtenäistämään järjestyksenvalvojen koulutusta, joka vaikuttaisi aiemmin esitetyin tavoin suoraan järjestyksenvalvojen ammattitaitoon ja heidän toimenpiteidensä kohteiksi joutuvien henkilöiden oikeusturvaan. Kouluttajille asetettava konkreettinen ja yksiselitteinen ammattitaitovaatimus on käytännössä osoittautunut oikeudenmukaiseksi ja tehokkaaksi tavaksi varmistua ammattitaidon vähimmäistasosta.

Järjestyksenvalvojen kouluttajakoulutuksen järjestäjänä toimisi Poliisikoulu, jolla voitaisiin katsoa olevan hyvät ammatilliset edellytykset kyseisen koulutuksen järjestämiseen. Kouluttajakoulutuksen järjestäjälle ja koulutuksen sisällölle asetettavat keskeisimmät edellytykset säädettäisiin nyt lain tasolla. Sisäasiainministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin koulutuksen pituudesta ja opetusaiheiden laajuudesta. Koulutukseen voitaisiin tällöin sisällyttää koulutettavien opetusaiheiden sisällön lisäksi myös kouluttamiseen ja kouluttajana toimimiseen liittyviä opetusaiheita. Menettelyllä turvattaisiin yhdenmukainen pohjakoulutus kaikille kouluttajaksi hyväksyttävälle. Poliisikoululla olisi myös hyvät toiminnalliset mahdollisuudet koulutuksen laadukkaaseen toteuttamiseen. Poliisikoulu vastaa jo nykyisin vartioimisliiketoimintaan liittyvästä vastaavankaltaisesta kouluttajakoulutuksesta. Viimeksi mainittu koulutus on koettu onnistuneeksi ja se on myös lisännyt viranomaisten ja kouluttajien välistä yhteistyötä.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymiset olisivat voimassa valtakunnallisesti, jonka johdosta sisäasiainministeriö toimisi hyväksymiset myöntävänä viranomaisena. Käytännössä hyväksymiset myöntäisi sisäasiainministeriön yhteydessä toimiva turvallisuusalan valvontayksikkö, joka myöntää jo nykyisin muut yksityiseen turvallisuusalaan liittyvät keskeisimmät viranomaisluvut ja -hyväksymiset. Sisäasiainministeriö vastaa jo nykyisin ylimpänä viranomaisena vartioimis- ja järjestyksenvalvontatoiminnan valtakunnallisesta viranomaisvalvonnasta ja

–ohjauksesta, joten tehtävien siirtäminen sille olisi luonteva ratkaisu myös tehtävän edellyttämän erityisammattitaidon varmistamiseksi.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen voimassaololle säädettäisiin lisäksi viiden vuoden enimmäisvoimassaoloaika, joka vastaisi järjestyksenvalvojen hyväksymisen voimassaoloaika. Hyväksymisen voimassaolon määräaikaaisuudella pyrittäisiin välttämään muun muassa tilanteita, joissa henkilöllä olisi voimassa oleva hyväksymisen tehtävään, vaikka hän ei olisi enää vuosien toiminut kouluttajana.

Nykyisille järjestyksenvalvojen peruskoulutuksen kouluttajille varattaisiin lakiin ehdotettavalla siirtymäsäännöksellä aikaa uuden ammattitaitovaatimuksen hankkimiseen. Ehdotettava arviolta noin vuoden pituista siirtymäaikaa voitaisiin pitää riittävänä uusi- muotoisen koulutuksen hankkimiseksi. Siirtymäajan ei tulisi olla tarpeettoman pitkä, koska tämän esityksen keskeisimpänä tavoitteena on järjestyksenvalvojakouluttajien ammattitaidon lisääminen. Käytäntö on myös osoittanut sen, että korkeammat ammattitaitovaatimukset pyritään hankkimaan siirtymäajan pituudesta riippumatta vasta siirtymäajan lopulla. Siirtymäsäännöksellä myös yhdenmukaistettaisiin poliisilaitosten nykyisen lainsäädännön perusteella myöntämien järjestyksenvalvojakoulutusten järjestämistä koskevien hyväksymispäätösten voimassaoloajat.

Poliisilaitos voisi nykyiseen tapaan järjestää järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutusta. Muille järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen kouluttajille ehdotetaan asetettavaksi konkreettinen ammattitaitovaatimus. Kyseisellä vaatimuksella pyrittäisiin varmistamaan järjestyksenvalvojan perus- ja täydennyskoulutuksen tavoin kouluttajina toimivien henkilöiden ammattitaidon vähimmäistasosta koulutettavien opetusaiheiden tiedollisen hallinnan sekä käytännön koulutustaitojen suhteen. Kouluttajana toimimisen ehdottomana edellytyksenä olisi Poliisikoulun järjestämän voimankäyttöön liittyvän kouluttajakoulutuksen hyväksyty suorittaminen. Kyseisen kouluttajakoulutuksen suorittamista on jo edellytetty vartijan voimankäyttökoulutuksen kouluttajina toimivilta. Kyseinen kouluttajakoulutus on osoittau-

tunut käytännössä toimivaksi ja sen välityksellä on pystytty lisäämään ja kertaamaan kouluttajien ammattitaitoa merkittävästi. Ehdotettua ratkaisua puoltaa myös se, että vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutukset ovat sisällöllisesti hyvin samankaltaisia.

Järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen kouluttajille säädettäväksi ehdotettavien ammattitaitovaatimusten hankkimiselle ei sen sijaan varattaisi erillistä siirtymäaikaa, koska huomattava osa tässä koulutuksessa aktiivisesti kouluttajina toimivista on jo suorittanut hyväksytysti kyseisen ammattitaitovaatimuksen.

Järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineistä ja niiden kantamisesta ehdotetaan nyt säädettäväksi tyhjentyvästi lain tasolla. Järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineitä olisivat nykyiseen tapaan kaasusumutin, käsiraudat sekä patukka. Voimankäyttövälineiden kantamiseen ja kantamistapaan liittyvillä säännöksillä vähennettäisiin voimankäyttövälineiden virheellisestä käytöstä ja voimankäyttövälineiden sieppauksista aiheutuvia vaaratilanteita.

Ehdotuksessa säädettäisiin lisäksi nykyistä täsmällisemmin kaasusumuttimen kantamisen edellytyksistä järjestyksenvalvontatehtävissä. Kaasusumutinta saisi kantaa vain järjestyksenvalvoja, joka olisi suorittanut hyväksytysti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitetun vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen mahdollistavan koulutuksen. Vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen edellytyksenä on nykyisin kaksiosaisen 9 tunnin mittaisen erityiskoulutuksen hyväksytty suorittaminen. Kyseinen koulutus harjoitusten sisältöineen on säännelty yksityiskohtaisesti, jonka lisäksi kouluttajina toimiville on asetettu konkreettiset ammattitaitovaatimukset. Kyseistä käytännössä toimivaksi osoittautunutta koulutusta olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää myös järjestyksenvalvojen kaasusumutinkoulutuksessa. Säännöksellä pyrittäisiin myös poistamaan samankaltaisiin tehtäviin oikeuttavaa päällekkäistä koulutusta. Ehdotettu sääntely mahdollistaisi myös kaasusumutinkoulutukseen liittyvän osuuden poistamisen järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksesta,

jolloin kyseisen koulutuksen kaupallisilta järjestäjiltä ei enää edellytettäisi ampumaselelaissa (1/1998) säädettyä aseelinkeinolupaa. Aseelinkeinoluvan edellyttäminen on käytännössä nostanut merkittävästi järjestyksenvalvojan voimankäyttökoulutuksen järjestämisedellytyksiä.

Käsirautojen ja patukan kantaminen järjestyksenvalvontatehtävissä olisi sen sijaan mahdollista hyväksytysti suoritettuna järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen perusteella. Järjestyksenvalvojan peruskoulutukseen tulisi kuitenkin sisältyä käsirautojen ja patukan käyttöön liittyvää koulutusta käytännön harjoituksiin.

Poliisin toimintaan ja tehtäviin liittyy jo aiemmin esitetyin tavoin mahdollisuus ja toisaalta myös velvollisuus julkisen vallan käyttöön, jonka johdosta poliisin ja yksittäisen poliisimiehen puolueettomuudelle ja tasapuolisuudelle asetetaan tavanomaista korkeammat vaatimukset. Yhteiskunnallisen asemansa ja valtuuksiensa vuoksi poliisi kuuluu siihen viranomaisryhmään, jonka toiminnan tulee aina olla erityistä luottamusta ja arvostusta herättävää. Tämän luottamuksen säilyttämiseksi poliisimiesten tiettyihin vapaa-aikanaan suorittamiin tehtäviin onkin suhtauduttava kriittisesti.

Viranomais- sekä järjestyksenvalvontatoiminnan välisen rajanvedon selkiyttämiseksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi, ettei poliisi-, rajavartio-, tai tullimies voisi toimia järjestyksenvalvojana. Sääntelyllä pyrittäisiin korostamaan ja selkiyttämään turvallisuus-, lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä suorittavien viranomaisten palveluksessa olevien tiettyjen henkilöiden sekä järjestyksenvalvontatehtäviä suorittavien henkilöiden välistä työnjakoa muun muassa henkilöiden toimivaltuuksiin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä johtosuhteisiin liittyen.

Järjestyksenvalvontatehtävää mahdollisesti suorittavalla poliisimiehellä on järjestyksenvalvojan tehtävien ja toimivaltuuksien lisäksi myös poliisimiehen toimivaltuudet ja velvollisuudet. Järjestyksenvalvojana mahdollisesti toimiva poliisimies voisi tilanteen niin vaatiessa joutua käyttämään poliisille kuuluvia valtuuksia, jolloin hän olisi virantoimituksessa ja poliisin johtosuhteiden alainen. Edellä mainitun johdosta on selkeää, että järjestyk-

senvalvojan ja poliisimiehen tehtävät ovat samanaikaisesti voimassa olevien erilaajusten toimivaltuuksien, velvollisuuksien ja johtosuhteiden vuoksi ristiriidassa keskenään. Rooliristiriita voidaan nähdä kahdensuuntaisena: suhteessa esimiehiin ja toiminnan valvojiin sekä suhteessa toimenpiteiden kohteeseen. Esimerkiksi toimenpiteiden kohteeksi mahdollisesti joutuneen henkilön tulee voida tietää, onko hän tekemisissä järjestyksenvalvojan vai poliisimiehen kanssa. Tehtävien väliseen rajanvetoon vaikuttaa myös se, että järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen tapahtuu poliisin toimesta, ja järjestyksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvonta kuuluu ensisijaisesti poliisille. Selkeä työnjako edesauttaisi sitä, ettei ulkopuolisille pääsisi syntymään henkilön asemasta johtuvia epäselvyyksiä.

Ehdotetun sääntelyn merkitystä korostaa myös se, ettei satunnaisesti tapahtuva järjestyksenvalvojana toimiminen välttämättä myöskään edellytä valtion virkamieslain 18 §:n mukaisen sivutoimi-ilmoituksen toimittamista työnantajalle. Tällaisessa tilanteessa työnantaja ei useinkaan ole edes tietoinen tehtävien mahdollisesta suorittamisesta.

Ehdotettava kielto koskisi poliisimiesten lisäksi myös rajavartiomiehiä ja tullimiehiä. Poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen tehtävät ovat osin samantapaisia ja ne saattavat suorittaa tehtäviä myös toistensa lukuun. Esimerkiksi rajavartiolaitos toimii esitutkintaviranomaisena sekä suorittaa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyviä tehtäviä. Tullilaitos suorittaa vastaavasti muun muassa tullirikoksiin liittyvää esitutkintaa. Kielto ei sen sijaan koskisi muita poliisin, rajavartiolaitoksen tai tullilaitoksen palveluksessa olevia henkilöitä. Tällaisilla henkilöillä ei pääsääntöisesti ole erityisiä toimivaltuuksia, eivätkä he myöskään ole esimerkiksi poliisimiehen tavoin erityisten toimintavelvollisuussäännösten alaisia.

Poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullin palveluksessa olevien osallistuminen vartioimisliiketoimintaan sekä toimiminen vartijana on jo kielletty yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa. Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi kyseisen kaikkiin näiden viranomaisten palveluksessa oleviin henkilöihin ulottuvan kiellon perustuvan hyväksyttäviin syihin. Lausunnon sisältöä tarkastellaan

tarkemmin esityksen säätämisyjärjestykseen liittyvässä osassa.

Korkein hallinto-oikeus on 7.5.2004 antamassaan ratkaisussa (KHO:2004:46) todennut poliisilaitoksen voineen hylätä poliisimiehen hakemuksen järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseksi sillä perusteella, että poliisimiehen ja järjestyksenvalvojan toimivaltuudet ovat osin päällekkäisiä ja poliisille kuuluu kyseisen toiminnan valvonta. Hyväksymistä hakenutta poliisimiestä ei myöskään katsottu päätöksen perusteella asetetun eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Järjestyksenvalvontarikkomuksena rangaistaisiin nykyiseen tapaan keskeisimpien järjestyksenvalvojan tehtäviin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvät lainsäädännön vastaiset teot taikka laiminlyönnit. Oikeudellisen sääntelyn laajentumisen johdosta kriminalisointi ehdotetaan ulotettavaksi nyt myös järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjään sekä järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyyn henkilöön. Kriminalisointien tarkoituksena olisi turvata turvallisuustoimenpiteiden kohteena olevien henkilöiden oikeusturva, varmistua valvonnan kannalta tärkeiden säännösten noudattamisesta sekä antaa mahdollisuus puuttua säännösten rikkomistapauksiin järkevin, johdonmukaisin ja yhdenmukaisin toimenpitein. Rangaistussäännöksiltä edellytettävän täsmällisyysvaatimuksen mukaisesti rangaistussäännöksessä viitattaisiin nimenomaisesti niihin lainkohtiin, joiden rikkominen olisi rangaistavaa.

Järjestyksenvalvojakouluttajiksi hyväksyttävien tiedot ehdotetaan sisällytettäväksi poliisin ylläpitämiin valtakunnallisiin turvallisuusalan valvontatietoihin. Tämän johdosta yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain turvallisuusalan valvontatietoihin liittyvää säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kyseinen säännös mahdollistaisi myös järjestyksenvalvojakouluttajiksi hyväksytyjen henkilötietojen tallentamisen kyseiseen tiedostoon. Samassa yhteydessä yksityisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin ehdotetaan tehtäväksi muutamia pitkälti tekniisiä muutoksia. Ehdotetuista muutoksista keskeisin liittyy vartijan voimankäyttöä säännöksen muuttamiseen 1.1.2004 voimaan tulleeseen pakkokeinolain (450/1987) 1 luvun 1

§:n muutoksen johdosta siten, että myös vartijalla olisi mahdollisuus käyttää tehtävissään voimakeinoja pakenevan henkilön kiinniottamiseksi. Vartijan erityisen kiinniotto-oikeuden ja siihen liittyvän voimankäyttöoikeuden on ollut tarkoitus vastata sisällöllisesti pakkokeinolain 1 §:ssä säädettyä jokamiehen kiinniotto-oikeutta ja siihen liittyvää voimankäyttöoikeutta.

Järjestyksenvalvojan on perinteisesti edellytetty huolehtivan järjestyksen ja turvallisuuden säilymisestä myös niiden asettamisalueen tai paikan välittömässä läheisyydessä. Kaikki järjestyksenvalvojaksi asettamisen mahdollistavat säännökset eivät kuitenkaan sisällä tästä yksiselitteistä säännöstä. Tämän johdosta kokoontumislakiin sisältyvää järjestyksenvalvojen asettamisen mahdollistavaa säännöstä ehdotetaan tarkennettavaksi ja muutettavaksi siten, että järjestyksenvalvoja voitaisiin asettaa myös yleisötilaisuuden välittömään läheisyyteen ylläpitämään tilaisuuden järjestystä ja turvallisuutta.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksessä on sen laajuudesta huolimatta kysymys pitkälti nykyisen sääntelyn nostamisesta lain tasolle sekä jo olemassa olevan lain tasoisen sääntelyn tarkentamisesta. Keskeisimmät nykytilanteeseen ehdotettavat muutokset liittyvät aiemmin kuvatuin tavoin järjestyksenvalvojen ja järjestyksenvalvojakouluttajien ammattitaitovaatimuksiin sekä hyväksymismenettelyihin. Järjestyksenvalvojakouluttajille asetettavat konkreettiset ammattitaitovaatimukset tulevat vähentämään jonkin verran nykyistä huomattavan suurena pidettävää kouluttajien määrää. Viimeksi mainittu voi koskea erityisesti satunnaisesti kouluttajina toimivia henkilöitä. Kouluttajille aiheutuu myös jonkin verran taloudellisia kustannuksia laissa säädettäväksi ehdotettavan ammattitaidon hankkimisesta. Järjestyksenvalvojina toimiville ei sen sijaan aiheudu muutettavaksi ehdotettavista ammattitaitovaatimuksista huomattavia lisäkustannuksia, koska muutoksia on pidettävä tältä osin kokonaisuutena tarkastellen vähäisinä.

Järjestyksenvalvojen ja järjestyksenvalvojakouluttajille ehdotettavat uudet ammattitaitovaatimukset lisäisivät vastaavasti kansa-

laisten oikeusturvaa etenkin järjestyksenvalvojen toimialueilla olevan yleisön sekä järjestyksenvalvojen toimenpiteiden kohteeksi mahdollisesti joutuneiden osalta. Viimeksi mainittu vaikutus olisi myös esitykseen sisältyvillä säännöksillä, joilla pyritään kehittämään ja helpottamaan järjestyksenvalvontatoimintaan kohdistettavaa viranomaisvalvontaa.

Poliisin myöntämän luvan perusteella toimivat järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjät ovat edellä kuvatuin tavoin vastanneet pääsääntöisesti koulutuksen käytännön järjestämisestä. Poliisilaitokset ovat järjestäneet koulutusta lähinnä paikkakunnilla, joilla ei ole toiminut muita koulutuksen järjestäjiä. Esityksellä ei esitetä keskeisiä muutoksia koulutuksen järjestämistahoihin, joten esityksellä ei ole tältä osin merkittäviä toiminnallisia vaikutuksia poliisilaitoksille. Merkittävin käytännön muutos voisi olla se, että poliisilaitos järjestäisi vuosittain muutaman maksullisen järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen.

Poliisikoulun järjestämän järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen osalta ehdotetun lain voimaantulon jälkeinen vuosi muodostuisi koulutuksen järjestämisen ja siten myös Poliisikoululta edellytetyjen resurssien painopisteajankohdaksi. Uusien ammattitaitovaatimusten johdosta kouluttajakoulutukseen osallistujat olisivat pääsääntöisesti jo nykyisin kouluttajina toimivia henkilöitä. Uusi- muotoisten ammattitaitovaatimusten hankkimiselle varatun siirtymäajan jälkeen koulutukseen hakeutuvien määrän arvioidaan vähentyvän selkeästi. Tämä johtuisi siitä, että varsinaisia uusia kouluttajia arvioidaan tulevan mukaan toimintaan vuosittain vain muutamia. Vastaavanlainen kehityssuunta on ollut havaittavissa Poliisikoulun jo nykyisin järjestämässä vartioimisalan voimankäytön kouluttajakoulutuksessa.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä sisäasiainministeriössä. Esityksen valmistelun alkuvaiheessa järjestettiin neljä kuulemistilaisuutta, joissa kuultavina olivat Palvelualojen Ammattiliitto PAM ry, Suomen Huvijärjestäjien keskusliitto ry, Suomen Liikunta ja Ur-

heilu ry sekä Suomen Vartiointiliikkeitten Liitto ry. Lisäksi toteutettiin myös poliisihallinnon sisäinen selvitys, jossa selvitettiin järjestyksenvalvokoulutuksen järjestämiseen liittyvien voimassa olevien viranomaisyhväksymisten lukumäärää sekä järjestyksenvalvojalain käytännön soveltamisessa ilmenneitä ongelmia.

Sisäasiainministeriön rajavartio-osastolta ja tullihallitukselta pyydettiin lisäksi esityksen valmistelun alkuvaiheessa kannanottoa järjestyksenvalvontatehtävien suorittamista koskevan kiellon ulottamisesta rajavartiolaitoksen ja tullilaitoksen palveluksessa olevaan henkilöstöön.

5. Lausunnot

Luonnoksesta hallituksen esitykseksi pyydettiin lausunnot yhteensä 18 viranomaiselta, yhteisöltä tai yksiköltä, joista 17 antoi lausunnon.

Lausunnot pyydettiin oikeusministeriöltä, opetushallitukselta, rajavartiolaitokselta, tullilaitokselta, Helsingin, Jyväskylän, Tampereen, Turun ja Vantaan kihlakuntien poliisilaitoksilta, Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry:ltä, Suomen vartiointiliikkeitten Liitto ry:ltä, Palvelualojen Ammattiliitto PAM ry:ltä, Suomen Huvijärjestäjien Keskusliitto ry:ltä, Suomen Liikunta ja Urheilu ry:ltä, Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR ry:ltä, Länsi-Suomen aikuiskoulutuskeskus Innovalta, Turun ammatilliselta aikuiskoulutuskeskukselta ja Vantaan ammatilliselta koulutuskeskukselta.

Lähes kaikki lausunnonantajat suhtautuivat esitykseen myönteisesti ja esityksen todettiin vastaavan lain tämänhetkisiä muutostarpeita. Useissa lausunnoissa todettiin järjestyksenvalvokouluttajille asetettavaksi ehdotettavien konkreettisten koulutusvaatimusten sekä järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen uudistamiseen liittyvän pakollisen kertauskoulutuksen parantavan kansalaisten oikeusturvaa.

Poliisilaitokset esittivät varsin erilaisia näkemyksiä säännöksestä, jonka mukaan kou-

luttamattomien järjestyksenvalvojen käyttäminen olisi mahdollista yksittäisen tilaisuuden ohella myös useammassa saman järjestäjän saman luonteisessa tilaisuudessa. Säännöksen arvioitiin vähentävän tietyissä tilanteissa poliisilaitoksen työmäärää ja poistavan turhaa byrokratiaa. Toisaalta säännöksen nähtiin vaikeuttavan poliisilaitosten pyrkiä lisätä koulutettujen järjestyksenvalvojen määrää. Useissa lausunnoissa suhtauduttiin ylipäättänsä kriittisesti kouluttamattomien järjestyksenvalvojen laajaan käyttämiseen. Lausuntojen johdosta kouluttamattomien järjestyksenvalvojen hyväksymisen mahdollistavaa säännöstä muutettiin siten, että hyväksyminen olisi mahdollista enintään kuudeksi kuukaudeksi kalenterivuodessa.

Poliisiin, tullin ja rajavartiolaitoksen palveluksessa oleville ehdotettavaa kieltoa toimia järjestyksenvalvojana muutettiin lausuntojen johdosta siten, että kiello koskisi kunkin viranomaisen koko henkilöstön sijasta vain poliisimiehiä, rajavartiomiehiä ja tullimiehiä. Kyseisiin henkilöryhmiin kuuluvat käyttävät tehtävissään erityisiä toimivaltuuksia ja heille on myös asetettu normaalia poikkeavia toimintavelvollisuuksia.

Oikeusministeriön lausunnon johdosta järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamiseen liittyvästä esityksestä poistettiin säännös, jonka mukaan järjestyksenvalvojan toimialueeseen olisi kuulunut myös sen välitön läheisyys. Tämän sijasta kokoontumislakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että järjestyksenvalvoja voitaisiin asettaa myös yleisötilaisuuden välittömään läheisyyteen ylläpitämään tilaisuuden järjestystä ja turvallisuutta. Majoitus- ja ravitsemisliikkeiden osalta vastaavankaltainen säännös on sisällytetty eduskunnan parhaillaan käsittelemään hallituksen esitykseen laiksi majoitus- ja ravitsemisliiketoiminnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (He 138/2004 vp).

Esitykseen on tehty lausuntojen johdosta myös muita vähäisimpinä tai teknisinä pidettäviä muutoksia.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki järjestyksenvalvojista

2 §. Järjestyksenvalvojan tehtävä ja toimialue. 1 mom. Nykyisin voimassa olevan lain 2 §:n 2 momentti ehdotetaan siirrettäväksi kyseisen pykälän 1 momentiksi.

2 mom. Nykyisen lain 2 §:n 3 momentti siirrettäisiin muuttumattomana pykälän 2 momentiksi.

2 a §. Järjestyksenvalvojaksi asettaminen ja järjestyksenvalvojana toimiminen. Pykälässä säädettäisiin keskitetysti järjestyksenvalvojaksi asettamisen ja järjestyksenvalvojana toimimisen edellytyksistä. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä ja hyväksymisedellytyksistä säädettäisiin yksityiskohtaisemmin esityksen 12 §:ssä. Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi myös säännös, jonka mukaan poliisimies, rajavartiomies tai tullimies ei saisi toimia järjestyksenvalvojana.

1 mom. Nykyisen lain 2 §:n 1 momentti siirrettäisiin lähes muuttumattomana pykälän 1 momentiksi. Säädöstekstistä ehdotetaan kuitenkin poistettavaksi viittaus järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskevaan pykälään.

Järjestyksenvalvojaksi asettaminen edellyttäisi aina henkilön suostumusta tehtävään, koska järjestyksenvalvojan tehtävät sekä niihin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet ovat sen luonteisia, ettei ketään voitaisi määrätä tehtävään vastoin tahtoaan. Ehdotetussa laissa ei säädettäisi suostumuksen muodosta, vaan järjestyksenvalvojana toimiminen voisi perustua esimerkiksi työsopimukseen, toimeksiannon vastaanottamiseen tai muuhun tahdonilmaisuun kuten voimassa olevassa laissakin. Tältä osin keskeistä olisi se, että järjestyksenvalvoja ymmärtäisi toiminnan perustuvan henkilökohtaiseen suostumukseen.

Järjestyksenvalvojaksi asettamisen edellytyksenä olisi myös nykyiseen tapaan tehtävään suostumisen ohella aina se, että henkilöllä olisi voimassa oleva poliisin myöntämä

hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi. Sekä järjestyksenvalvoja tai järjestyksenvalvojana esiintyvä, että järjestyksenvalvojan asettamisesta vastaava taho vastaisivat erikseen siitä, että järjestyksenvalvojana toimivalla olisi voimassa oleva poliisin myöntämä hyväksyminen kyseiseen tehtävään.

2 mom. Tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitos voisi laissa säädettyjen edellytysten täyttyessä hyväksyä järjestyksenvalvojaksi yksittäiseen kokoontumislain mukaiseen tilaisuuteen myös henkilön, joka ei ole suorittanut hyväksytysti järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevaa koulutusta. Tällainen hyväksyminen olisi mahdollista yksittäisen tilaisuuden ohella myös saman järjestäjän samassa paikassa järjestämiin saman luonteisiin tilaisuuksiin enintään kuudeksi kuukaudeksi yhden kalenterivuoden aikana. Muutoksella pyrittäisiin helpottamaan hallinnollisesti nykyistä menettelyä, jossa tilaisuuden järjestäjän on edellytettävä hakevan poliisilta samalle henkilölle hyväksymisen jokaiseen tilaisuuteen erikseen.

Viimeksi mainitulla tavalla tapahtuva hyväksyminen olisi mahdollista vain saman tilaisuuden järjestäjän samassa paikassa järjestämiin samanlaatuisiin tilaisuuksiin. Tilaisuuksien samankaltaisuudella tarkoitettaisiin sitä, että tilaisuudet olisivat muun muassa ohjelmasisällön, tapahtuma-ajan, osallistujien pääasiallisen kohderyhmän sekä muiden vastaavien seikkojen osalta samankaltaisia. Säännöksessä tarkoitettuina samankaltaisina tilaisuuksina ei voitaisi siten pitää esimerkiksi urheiluun, musiikkiin taikka kulttuuriin liittyviä tilaisuuksia. Musiikkitalaisuuksien osalta esimerkiksi tansseja ei voitaisi pitää samankaltaisina tilaisuuksina konserttien kanssa. Vastaavasti urheilutilaisuuksien osalta muun muassa moottoriurheilukilpailuja ei voitaisi pitää samankaltaisina tilaisuuksina joukkueurheiluun liittyvien tilaisuuksien kanssa.

Tilaisuuden järjestäjään, järjestämispaikkaan ja tilaisuuksien samankaltaisuuteen liit-

tyvät edellytykset olisivat ehdottomia, eikä niistä voitaisi poiketa minkään edellytyksen suhteen. Tilaisuuksien samankaltaisuuden määrittämisessä olisi toisaalta kysymys ainakin osin myös tapauskohtaisesta tulkinnasta.

Koska säännöksessä tarkoitettu hyväksyminen mahdollistaisi poikkeamisen järjestyksenvalvojille asetetuista ammattitaitovaatimuksista, tällaisen hyväksymisen voimassaololle olisi tarkoituksenmukaista säätää kuuden kuukauden pituinen enimmäisvoimassaoloaika. Ajankohtaa voidaan pitää pitkäkönä, mutta sen välityksellä pyrittäisiin mahdollistamaan säännöksessä tarkoitettun menettelyn tarkoituksenmukainen käyttäminen toiminnan järjestämiskauden aikana. Tällaiseksi kaudeksi muodostuisi useimmiten kuuden kuukauden pituinen ajanjakso touku-kuusta lokakuulle. Vastapainoksi tällaisen hyväksymismahdollisuuden käyttämistä rajoitettaisiin myös siten, että hyväksyminen olisi mahdollista myöntää enintään kuudeksi kuukaudeksi kalenterivuoden aikana. Enimmäisajankohta voisi muodostua myös useammasta lyhyemmästä jaksosta. Kuuden kuukauden määräajan täytyttyä henkilö voitaisiin kuitenkin hyväksyä järjestyksenvaljaksi yksittäiseen tilaisuuteen.

Peruskoulutusta suorittamattomien järjestyksenvalvojen hyväksyminen olisi edellä kuvatuin tavoin poikkeus järjestyksenvalvojille asetettavista ammattitaitovaatimuksista. Tämän johdosta säännöksen soveltaminen olisi aina riippuvainen tilaisuuden laajuudesta ja luonteesta. Tältä osin keskeiseksi viranomaiseksi muodostuisi nykyiseen tapaan tilaisuuden järjestämipaikan poliisilaitos, jolle tilaisuuden järjestäjän tulee tehdä muun muassa kokoontumislaisissa tehtäväksi edellytetty ilmoitus tilaisuuden järjestämisestä. Poliisi suorittaa ilmoituksen johdosta aina tapauskohtaisen tilaisuuden järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen liittyvän arvioinnin. Yhtenä osana arviointia määritetään asetettavaksi edellytettävien järjestyksenvalvojen määrän sekä heidän ammattitaitovaatimukset kyseiseen tilaisuuteen.

Säännöksessä tarkoitettujen järjestyksenvalvojen hyväksyminen saattaisi olla perusteltua tilaisuuden laajuuden perusteella lähinnä tilaisuuksiin, joihin ei ole järjestyksenvalvojen suuren määrän johdosta saatavilla

vähintään peruskoulutuksen suorittaneita järjestyksenvalvoja. Tilaisuuden luonteen perusteella kyseisten järjestyksenvalvojen hyväksyminen olisi lähinnä mahdollista tilaisuuksiin, joihin voitaisiin arvioida liittyvän tilaisuuden ohjelmasisällön ja järjestämispaikan, ennakoidun osallistujakunnan sekä muiden vastaavien seikkojen perusteella vähäinen riski järjestyshäiriöiden tai muun vastaavan järjestyksen tai turvallisuutta vaarantavaan toiminnan esiintymiseen. Tällaisissakin tilaisuuksissa olisi kuitenkin oltava ammattitaidon varmistamiseksi riittävä määrä vähintään peruskoulutuksen suorittaneita järjestyksenvalvoja.

Säännöksessä ehdotettava hyväksymismenettely mahdollistaisi poikkeamisen ainoastaan järjestyksenvalvojalle asetetuista koulutusvaatimuksista. Myös tällaiselta järjestyksenvalvojalta edellytettäisiin kyseiseen tehtävään sopivuutta luotettavuuden, rehellisyyden sekä henkilökohtaisten ominaisuuksien perusteella. Säännöksessä tarkoitettujen järjestyksenvalvojen hyväksyminen olisi mahdollista nykyiseen tapaan vain kokoontumislaisissa tarkoitettuihin yleisiin kokouksiin ja yleisötilaisuuksiin. Viimeksi mainittu tilaisuus voidaan järjestää esimerkiksi ravintolassa, mutta silloin toiminnassa on oltava kysymys selkeästi ravintolan tavanomaiseen toimintaan kuulumattomasta tapahtumasta tai ohjelmasisällöstä.

Järjestyksenvalvojan peruskoulutusta suorittamattomien järjestyksenvalvojen toimivaltuuksia ei ole nykyisin rajoitettu miltään osin, jonka johdosta asiaan on kiinnitetty kriittistä huomiota muun muassa oikeuskirjallisuudessa. Säännöksessä tarkoitettujen järjestyksenvalvojen toimivaltuuksia ehdotetaan nyt rajoitettaviksi siten, ettei tällaisilla järjestyksenvalvojilla olisi enää oikeutta käyttää lain 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjä toimivaltuuksia. Toimivaltuuksien rajoitus koskisi järjestyksenvalvojan kiinnotto-oikeutta sekä poliisin suostumuksella tapahtuvaa kiinniotetun säilöissäpitoa. Kouluttamattomilla järjestyksenvalvojilla ei tulisi olla oikeutta tällaisten toimivaltuuksien käyttämiseen, koska niiden voidaan katsoa mahdollistavan merkitävän puuttumisen muun muassa henkilön henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja vapauteen.

3 mom. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi nyt myös säännös, jonka perusteella järjestyksenvalvojan toimialueen poliisilaitos voisi edellyttää järjestyksenvalvojalta peruskoulutuksen lisäksi myös sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän voimankäytön lisäkoulutuksen suorittamista. Tältä osin olisi kysymys nykytilanteen selventämisestä, koska nykyisin on ollut jossain määrin epäselvää, onko toimialueen poliisilaitos voinut asettaa tällaista lisäammattitaitovaatimusta yleisötilaisuuksien lisäksi myös muilla paikoilla, esimerkiksi ravitsemusliikkeissä toimiville järjestyksenvalvojille.

Poliisilaitos voisi edellyttää lisäkoulutuksen suorittamista silloin, jos järjestyksenvalvojan tehtävien suorittaminen tai järjestyksenvalvojan työturvallisuus sitä vaatisi. Lisäammattitaitovaatimuksella lisättäisiin järjestyksenvalvojen työturvallisuuden ohella myös alueella olevan yleisön tai muiden henkilöiden sekä järjestyksenvalvojan toimenpiteiden kohteeksi mahdollisesti joutuvan oikeusturvaa. Säännöksen soveltaminen tulisi esityksen mukaan kysymykseen pääsääntöisesti sellaisilla järjestyksenvalvojan toimialueilla, joihin voi liittyä normaalia suurempi riski järjestyshäiriöiden tai muiden vastaavien erityistilanteiden esiintymiseen. Kyseisellä toimenpiteillä voitaisiin myös pyrkiä varmistumaan jo ennakolta siitä, että järjestyksenvalvojalla on riittävät ammatilliset edellytykset puuttua välittömästi järjestyshäiriöihin muun muassa niiden leviämisen estämiseksi. Tällaisia tilaisuuksia tai alueita voisivat olla muun muassa osallistujamääriltään laajat urheilu- ja konserttitilaisuudet sekä ravitsemusliikkeet. Myös jo tapahtuneet järjestyshäiriöt tai voimankäyttötilanteet voisivat johtaa siihen, että poliisi katsoisi välttämättömäksi varmistua järjestyksenvalvojen ammattitaidosta kyseisen lisäkoulutusvaatimuksen välityksellä. Säännöksen soveltamisessa olisi aina viimekädessä kysymys tapauskohtaisesta harkinnasta.

4 mom. Viranomais- sekä järjestyksenvalvontatoiminnan välisen rajanvedon selkiyttämiseksi järjestyksenvalvojista annetussa laissa ehdotetaan säädettäväksi esityksen yleisperusteluissa kuvatuilla perusteilla, ettei poliisimies, rajavartiomies, tai tullimies voisi toimia järjestyksenvalvojana. Ehdotettavalla

säännöksellä pyrittäisiin korostamaan ja selkiyttämään turvallisuus-, lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä suorittavien viranomaisten palveluksessa olevan tietyn henkilöstön sekä järjestyksenvalvontatehtäviä suorittavien henkilöiden välistä työnjakoa muun muassa henkilöiden toimivaltuuksiin, oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä johtosuhteisiin liittyen.

Koska järjestyksenvalvojan hyväksymismenettelyssä ei ole perinteisesti tiedusteltu hakijan ammattia, kyseinen asia on katsottu tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa toteutettavaksi tehtävään hyväksymiseen liittyvän kiellon sijasta kieltona toimia järjestyksenvalvojana. Tästä huolimatta säännöstä tulisi käytännössä tulkita mahdollisten epäselvyyksien välttämiseksi siten, ettei hakijaa tulisi hyväksyä ollenkaan järjestyksenvalvojaksi, jos hänen tiedetään olevan poliisimies, rajavartiomies tai tullimies.

10 §. Voimankäyttövälineet ja niiden kantaminen. *1 mom.* Järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineisiin ei ehdoteta muutoksia, mutta voimankäyttövälineistä ehdotetaan nyt säädettävän tyhjentävästi lain tasolla. Järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineitä olisivat nykyiseen tapaan ampuma-ase lain 11 §:ssä tarkoitettu kaasusumutin, käsiraudat sekä enintään 70 senttimetriä pitkä patukka. Tässä yhteydessä olisi syytä todeta selvyiden vuoksi, että ampuma-aseen kantaminen järjestyksenvalvontatehtävissä olisi kokonaan kiellettyä ja teleskooppipatukan kantaminen järjestyksenvalvontatehtävissä olisi mahdollista ainoastaan järjestyslain 22 §:ssä säädettyissä järjestyksenvalvontatehtävissä. Koiran mukana pitämisestä järjestyksenvalvontatehtävissä säädettäisiin erikseen lain 11 §:ssä.

2 mom. Laissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei järjestyksenvalvoja saisi kantaa tehtävissään tarpeettomasti voimankäyttövälineitä. Viimeksi mainittu merkitsisi käytännössä muun muassa sitä, että järjestyksenvalvojan tulisi aina pystyä esittämään objektiivisen tarkastelun kestävä peruste voimankäyttövälineiden kantamiselle. Tällaiset perustelut voisivat liittyä esimerkiksi järjestyksenvalvojan oman työturvallisuuden turvaamiseen taikka järjestyksenvalvojan toimialueen luonteeseen. Voimankäyttövälineiden tarpeettomaan kantamiseen liittyvän kiellon välityksellä vähennettäisiin voimankäyttövälineiden

virheellisestä käytöstä ja voimankäyttövälineiden sieppauksista aiheutuvia vaaratilanteita. Vastaavat yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain säädökset vartioiden voimankäyttövälineiden kantamiseen liittyvistä säännöksistä on koettu varsin onnistuneiksi.

Ehdotuksessa säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin kaasusumuttimen kantamisen edellytyksistä järjestyksenvalvontatehtävissä. Kaasusumutinta saisi kantaa vain järjestyksenvalvoja, joka olisi suorittanut hyväksytyksi yksityisistä turvallisuuspalvelusta annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen mahdollistavan koulutuksen. Vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen edellytyksenä on nykyisin kaksiosaisen 9 tunnin mittaisen erityiskoulutuksen hyväksyty suorittaminen. Kyseinen käytännössä toimivaksi osoittautunut koulutus sisällöltä harjoituksineen on säännelty yksityiskohtaisesti, jonka lisäksi kouluttajina toimiville on asetettu konkreettiset ammattitaitovaatimukset.

Järjestyksenvalvojan oikeuteen pitää hallussaan kaasusumutinta vaikuttavat myös ampuma-aselain säännökset. Ampuma-aselaisissa säädetään muun muassa kaasusumutintiluvan edellytyksistä, voimassaoloajasta ja lupaehdoista. Hankkimislupa voidaan antaa laissa määriteltyihin hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin, joita ovat muun muassa työ ja henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojeleminen. Kaasusumuttimen kantaminen viimeksi mainituissa tehtävissä on mahdollista myös ampuma-aselain mukaisen yhteisölle tai säätiölle myönnettävän niin kutsutun yhteisöluvan perusteella.

Säännöksessä ehdotetaan säädettävän lisäksi siitä, ettei järjestyksenvalvojan peruskoulutusta suorittamaton järjestyksenvalvoja saisi kantaa tehtävissään voimankäyttövälineitä. Voimankäyttövälineiden oikein tapahtuva turvallinen käyttäminen edellyttää aina ammattitaitoa, jonka merkitys korostuu väkivaltaisen tai aggressiivisen henkilön joutuessa toimenpiteiden kohteeksi. Tämän johdosta peruskoulutusta suorittamattomien järjestyksenvalvojen ei tulisi voida kantaa tehtävissään voimankäyttövälineitä.

3 mom. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi myös säännös järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineiden kantamistavasta. Järjestyksenvalvojan tulisi kantaa voimankäyttövälineitä lähtökohtaisesti asunsa alla siten, että ne eivät olisi muiden havaittavissa. Näin vältettäisiin provosointia ja voimankäyttövälineiden sieppauksia esimerkiksi yleisötilaisuuksissa. Voimankäyttövälineitä saisi kantaa muiden havaittavalla tavalla vain, jos niiden kantaminen ei olisi muuten mahdollista tai jos tilanne sitä poikkeuksellisesti erityisesti edellyttäisi. Tällaisena voitaisiin pitää esimerkiksi järjestyksenvalvojan menoa tapahtumapaikalle selvittämään konkreettista vaarallista väkivaltatilannetta.

11 §. Koiran mukana pitäminen. Koiran mukana pitämiseen liittyvä lain nykyinen 9 a § ehdotetaan siirrettäväksi muutettavaksi ehdotettavan pykäläjärjestyksen johdosta lain 11 §:ksi. Nykyisen pykälän 4 momentti ehdotetaan siirrettäväksi samassa yhteydessä lain 28 §:ään, johon keskitettäisiin laissa käytetyn teknisen rakenteen mukaisesti kaikki valtuussäännökset.

12 §. Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen. Järjestyksenvalvojana toimiminen edellyttäisi nykyiseen tapaan erillistä poliisin antamaa hyväksymistä. Tällainen hyväksyminen olisi yksi viranomaisvalvonnan muoto. Menettely vastaisi tältä osin nykyistä. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytykset sekä niihin liittyvät ammattitaitovaatimukset ehdotetaan säädettäväksi nykyistä yksityiskohtaisemmin lain tasolla. Merkittävin muutos liittyisi siihen, että järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen uudistamisen edellytyksenä olisi sisäasiainministeriön määrittämän kertauskoulutuksen hyväksyty suorittaminen. Kertauskoulutuksen edellyttämällä pyrittäisiin varmistumaan erityisesti järjestyksenvalvojan ammattitaidon säilymisestä, koska merkittävä osa järjestyksenvalvoista toimii tehtävissä muuten kuin ammattimaisesti.

Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin minkälaisia selvityksiä ja asiakirjoja hakijan olisi liitettävä järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskevaan hakemukseen. Tällainen voisi olla muun muassa selvitys laissa edellytetyn koulutuksen hyväksytystä suorittamisesta.

Pykälässä ehdotettu sääntely vastaisi pit-

kähti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 24 §:ssä säädettyä vartijaksi hyväksymistä koskevaa vastaavaa säännöstä.

1 mom. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellyttäisi kaikkien hyväksymisedellytysten täyttymistä ja se olisi nykyiseen tapaan aina riippuvainen viranomaisen suorittamasta harkinnasta. Laissa säädetty edellytykset täyttävälläkään hakijalla ei olisi siten ehdotonta oikeutta tulla hyväksytyksi järjestyksenvalvojaksi. Hyväksymisen epäviivien hallintopäätösten tulisi kuitenkin luonnollisesti olla yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden mukaisia.

1 kohta. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olisi laissa säädetyn vähimmäisiän saavuttaminen. Henkilöltä edellytettäisiin täysi-ikäisyyttä eli 18 vuoden ikää. Kyseisestä vaatimuksesta ei olisi mahdollista poiketa edes huoltajien suostumuksella. Hyväksymiseen liittyvää yläikärajaa ei sen sijaan ehdoteta säädettyväksi, koska muun muassa eläkeläiset suorittavat järjestyksenvalvontatehtäviä osana yhdistys- ja harrastustoimintaa. Ikääntymisestä johtuvat muutokset henkilökohtaisissa ominaisuuksissa voisivat kuitenkin tulla arvioitaviksi järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen yhteydessä momentin 2 kohdan perusteella.

2 kohta. Järjestyksenvalvojaksi voitaisiin hyväksyä hakija, joka tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja jota olisi pidettävä henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva. Hakijan rehellisyyttä ja luotettavuutta olisi arvioitava sekä aikaisemman että nykyisen käyttäytymisen perusteella. Aikaisemman käyttäytymisen arvioinnissa olisi käytettävä kaikkia niitä keinoja, joita viranomaisella on käytössään. Tärkeänä apuna olisivat viranomaisten pitämät rekisterit. Poliisin omien rekisterien lisäksi myös rikosrekisterin tiedot olisivat käytettävissä.

Rehellisyyden ja luotettavuuden arvioinnissa olisi käytännössä kiinnitettävä huomiota erityisesti sellaisiin todettuihin ja epäiltyihin rikoksiin tai väärinkäytöksiin, jotka osoittavat hakijan olevan sopimaton toimimaan järjestyksenvalvojana. Tällöin tulisi ottaa huomioon myös mahdolliset aikaisemmat järjestyksenvalvojaksi ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisten peruuttamiseen tai niihin liittyvät varoitukseen johtaneet

tapahtumat taikka kyseisissä tehtävissä tapahtuneet rikokset tai väärinkäytökset. Esimerkiksi yksittäinen vähäisenä pidettävä rikos ei pääsääntöisesti muodostaisi estettä järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle. Useampi tällainen rikos voisi sen sijaan osoittaa henkilön olevan luotettavuutensa ja rehellisyytensä puolesta soveltumaton toimimaan järjestyksenvalvojana. Harkinnassa olisi myös kiinnitettävä huomiota mahdollisten rikosten tai väärinkäytösten tekoaikoihin ja olosuhteisiin. Viimeksi mainitun johdosta muun muassa hyväksymistä edellyttävässä tai sitä läheisesti sivuavassa toiminnassa tehtyä rikosta tai väärinkäytöstä olisi aina pidettävä normaalia moitittavampana. Myös rikoksen tai väärinkäytöksen laadulla olisi merkitystä harkinnassa. Järjestyksenvalvojalla on oikeus käyttää tehtävissään myös voimakeinoja, jonka johdosta esimerkiksi pahoinpitelyyn tai muuhun väkivaltarikokseen syyllistymistä olisi pidettävä normaalia moitittavampana. Hakijan luotettavuuden ja rehellisyyden arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja olisi mahdotonta säätää tyhjentävästi, jonka johdosta toiminnassa olisi kysymys aina yleisiin hallinto-oikeudellisiin periaatteisiin perustuvasta tapauskohtaisesta kokonaisuusharkinnasta.

Järjestyksenvalvojan tulisi olla myös henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva. Henkilökohtaisten ominaisuuksien osalta esimerkiksi runsaasta alkoholin käytöstä aiheutuneet useat päihtymyksen perusteella tapahtuneet säilöönnotot voisivat osoittaa hakijan olevan sopimaton toimimaan järjestyksenvalvojana. Henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota myös hakijan kykyyn ja haluun täyttää säädöksissä järjestyksenvalvojalle asetetut velvollisuudet. Tällöin hakijan elämäntapaan ja asenteisiin liittyvät seikat muodostuisivat keskeisiksi.

Henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota sellaisiin vammoihin, sairauksiin tai muihin vastaaviin seikkoihin, jotka saattaisivat heikentää olennaisesti hakijan kykyä toimia järjestyksenvalvojana tai täyttää järjestyksenvalvojalle asetettuja velvollisuuksia. Henkilön korkea ikä ei edellä kuvatuin tavoin muodostaisi lähtökohtaisesti estettä järjestyksenvalvojaksi

hyväksymiselle. Ikääntymisestä johtuvat muutokset henkilökohtaisissa ominaisuuksissa voisivat kuitenkin muodostaa esteen järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle.

3 kohta. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olisi nykyiseen tapaan sisäasiainministeriön määrittämän järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen hyväksyty suorittaminen. Koulutuksen sisällölle asetettavat keskeisimmät edellytykset sekä niihin liittyvät opetusaiheet ehdotetaan säädettäväksi nyt lakitasolla. Koulutuksen tulisi sisältää ainakin järjestyksenvalvontatoimintaan, järjestyksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä järjestyksenvalvojan tehtäviin liittyvät opetusaiheet. Sisäasiainministeriön asetuksella säädettäisiin edelleen tarkemmin koulutuksen pituudesta sekä edellä mainittujen opetusaiheiden laajuudesta, sisällöstä sekä oppimisen kontrolloimisen käytännön toteuttamisesta. Koulutukseen voitaisiin sisällyttää myös muita kuin lakitasolla säädettäväksi ehdotettavia opetusaiheita, esimerkiksi työsuojeluun sekä ensiapuun liittyviä asioita.

Järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen järjestämisestä säädettäisiin esityksen 17 §:n 1 momentissa.

4 kohta. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olisi lisäksi tietyissä tilanteissa sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän kertauskoulutuksen hyväksyty suorittaminen. Kertauskoulutuksen suorittamista edellytettäisiin tilanteissa, jossa järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä hakeva on jo aikaisemmin hyväksytty järjestyksenvalvojaksi 3 kohdassa säädetyn koulutuksen suorittamisen perusteella. Säännös merkitsisi käytännössä sitä, että järjestyksenvalvojaksi hyväksyty on olisi suoritettava kyseinen kertauskoulutus pääsääntöisesti viiden vuoden välein tapahtuvaan tehtävään uudelleen hyväksymiseen liittyen. Jokaisen uuden hyväksymisen yhteydessä edellytettäisiin pääsääntöisesti kertauskoulutuksen suorittamista, jonka johdosta säädöstekstiin ehdotetaan sisällytettäväksi tätä selkiyttävä maininta kertauskoulutuksen hyväksymisestä vain kuuden kuukauden kuluessa sen suorittamisesta lukien.

Kertauskoulutuksen suorittamisvelvollisuudella pyrittäisiin varmistumaan järjestyksenvalvojen ammattitaidon säilymisestä, koska suurin osa järjestyksenvalvoista toimii

tehtävissään satunnaisesti. Kertauskoulutuksen suorittamisen edellyttäminen mahdollistaisi myös muun muassa toimintaa sääntelevässä lainsäädännössä tapahtuneiden keskeisten muutosten läpikäymisen käytännössä viiden vuoden välein. Sisäasiainministeriön asetuksella säädettäisiin edelleen tarkemmin järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen pituudesta sekä opetusaiheiden laajuudesta, sisällöstä ja oppimisen kontrolloimisen käytännön toteuttamisesta. Koulutus voisi muodostua esimerkiksi muutaman tunnin mittaisesta teoriaosuudesta, jonka lisäksi sen yhteydessä voitaisiin harjoitella ja kerrata käytännön toimintatapoja. Harjoittelu voisi liittyä esimerkiksi käytännön voimankäyttötilanteisiin. Myös järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen järjestämisestä säädettäisiin esityksen 17 §:n 1 momentissa.

2 mom. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen olisi voimassa nykyiseen tapaan enintään viisi vuotta.

Järjestyksenvalvontatehtävien luonteen johdosta järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen voitaisiin liittää erityisesti syystä ajallisia, alueellisia ja järjestyksenvalvontatehtäviä koskevia rajoituksia ja ehtoja. Maininta tällaisesta mahdollisuudesta sisällytettäisiin säännökseen selvyuden vuoksi siitä huolimatta, että myönteiseen lupapäätökseen on yleensä katsottu voitavan liittää erilaisia ehtoja ja rajoituksia, vaikka siitä ei kyseistä lupatyyppiä koskevissa säännöksissä nimenomaisesti säädettäisikään. Lisäksi ehtojen ja rajoitusten perusteista säädettäisiin nyt nimenomaisesti. Hyväksymiseen liitetyt ehdot ja rajoitukset liittyisivät henkilön ominaisuuksiin, koulutukseen tai muihin vastaaviin seikkoihin. Myös hakijan terveydentila saattaisi aiheuttaa tarpeen asettaa erityisehtoja tai -rajoituksia. Ehtojen ja rajoitusten asettaminen olisi tältä osin usein vaihtoehto hyväksymishakemuksen hylkäämiselle kokonaisuudessaan.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyty on nykyisin tullut uusia järjestyksenvalvojaksi hyväksymisensä viiden vuoden välein. Tällöin poliisi on myös säännönmukaisesti tarkastanut järjestyksenvalvojan hyväksymiseen liittyvien edellytysten täyttymisen. Käytännössä ehtojen ja rajoitusten asettamiseen tulisikin suhtautua pidättyvästi. Tietyissä yksittäistä-

pauksissa niiden asettaminen saattaisi olla kuitenkin tarpeellista.

3 mom. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen uudistamisen yhteydessä järjestyksenvalvojan peruskoulutusta vastaavan aikaisemman järjestyksenvalvojakoulutuksen suorittaneelta ei tietyissä tapauksissa edellytettäisi 1 momentin 3 kohdan mukaisen järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen suorittamista. Ehdotetun säännöksen välityksellä mahdollistettaisiin se, etteivät järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen sisällössä tapahtuneet muutokset olisi esteenä aikaisemmin järjestyksenvalvojaksi hyväksytyin hyväksymiselle uudelleen kyseiseen tehtävään. Säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi kuitenkin se, että järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liittyvä hakemus jätettäisiin lupaviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman hyväksymisen päättymisestä. Kyseisen ajanjakson kuluessa jätetty hakemus osoittaisi sen, että hakijalla on tarkoitus myös tulevaisuudessa suorittaa järjestyksenvalvontatehtäviä. Kyseinen määräaika olisi käytännössä välttämätön, koska muutoin järjestyksenvalvojan peruskoulutusta vastaavan aikaisemman koulutuksen suorittaneet olisi hyväksyttävä kaikissa tilanteissa uudelleen järjestyksenvalvo jiksi.

Momentissa ehdotetaan lisäksi säädettäväksi selvyuden vuoksi myös siitä, että hyväksymisen edellytyksenä olisi tällöinkin 1 momentin 4 kohdassa säädetyn järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen hyväksyty suorittaminen.

4 mom. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen myöntäisi nykyiseen tapaan hakijan kotikunnan poliisilaitos. Hyväksymisessä olisi edellä selostettujen koulutusvaatimusten täyttymisen tarkistamisen ohella kysymys lähinnä hakijan rehellisyyden ja luotettavuuden sekä henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnista. Hakijan kotikunnan poliisilaitoksella olisi parhaat edellytykset tällaiseen arviointiin. Kotikunnan poliisilaitoksella on käytössään valtakunnallisten poliisirekistereiden tietojen lisäksi usein paikallista, pienillä paikkakunnilla myös henkilökohtaiseen tuntemukseen perustuvaa tietoa hakijan elämäntavoista. Säännöksessä todettaisiin selvyuden vuoksi, että järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen johdosta henkilön aikaisempi voimas-

sa oleva hyväksyntä järjestyksenvalvojaksi raukeaisi. Näin varmistuttaisiin siitä, ettei henkilöllä olisi voimassa samaan aikaan kah- ta järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä.

13 §. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen ehtojen ja rajoitusten muuttaminen. 1 mom. Kuten edellä 10 §:n 2 momentin yhteydessä todettiin, järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen voitaisiin erityisestä syystä liittää ehtoja ja rajoituksia. Ehtoja ja rajoituksia voitaisiin muuttaa järjestyksenvalvojan koulutuksessa, henkilökohtaisissa ominaisuuksissa ja muissa vastaavissa seikoissa tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Varsinkin ehtojen ja rajoitusten väljentäminen käynnistyisi usein järjestyksenvalvojaksi hyväksytyin omasta aloitteesta. Viranomaisena voisi kuitenkin käynnistää ehtojen ja rajoitusten muuttamisen nettelyn myös vi- ran puolesta. Ehtojen ja rajoitusten muuttamisen yhteydessä tapahtuva harkinta vastaisi niiden alkuperäisen asettamisen yhteydessä tapahtuvaa harkintaa. Ehtojen ja rajoitusten muuttamisesta tehtäisiin erillinen hallintopäätös, johon voitaisiin hakea normaaliin ta- paan muutosta.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettujen ehtojen ja rajoitusten muuttamisessa ei olisi kysymys uudesta hyväksymisestä, vaan kyseisellä päätöksellä ainoastaan muutettaisiin jo olemassa olevaa hyväksyntää ehtojen ja rajoitusten osalta. Ehtojen ja rajoitusten mahdollinen muuttaminen vaikuttaisi jär- jestyksenvalvojaksi hyväksymisen voimassa- oloon ainoastaan silloin, jos tässä yhteydessä nimenomaisesti asetettaisiin hyväksymisen voimassaoloaikaan liittyviä rajoituksia. Ehto- jen ja rajoitusten muuttamiseen liittyvän ha- kemuksen sijasta järjestyksenvalvojaksi hy- väksyty voisi luonnollisesti hakea myös eh- doiltaan ja rajoituksiltaan muutettua uutta järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä.

2 mom. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymi- sen myöntävänä viranomaisena järjestyksen- valvojan kotikunnan poliisilaitos muuttaisi myös järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia.

14 §. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös. 1 mom. Järjes- tyksenvalvojaksi hyväksymistä hakevan hen- kilökohtaisten ominaisuuksien arvioimisen kannalta olisi tärkeää, että hakija esittäytyisi

henkilökohtaisesti lupaviranomaiselle. Tämän vuoksi lupahakemus olisi jätettävä henkilökohtaisesti. Hakijaa voitaisiin tarvittaessa myös haastatella lupahakemuksen jättämisen yhteydessä. Hakijan henkilökohtaista esittäytymistä vaatisi myös järjestyksenvalvojakorttiin mahdollisesti kiinnitettävän valokuvan ja henkilön vastaavuuden tarkistaminen. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen ehtojen ja rajoitusten muuttamiseen ei liittyisi aina tarvitta henkilön henkilökohtaiseen esittäytymiseen ja hänen haastattelemiseensa. Tarvittaessa tällainen tilaisuus voitaisiin kuitenkin järjestää myös hyväksymisen ehtojen ja rajoitusten muuttamista harkittaessa.

Esimerkiksi silloin, kun luvanhakijan työpaikka sijaitsee kaukana hänen kotikunnastaan asioiminen kotikunnan poliisilaitoksessa voi olla hänelle käytännössä vaikeaa. Tämän vuoksi lupahakemuksen voisi jättää myös muuhun kuin kotikunnan poliisilaitokseen. Lupahakemuksen vastaanottanut poliisilaitos toimittaisi hakemuksen edelleen hakijan kotikunnan poliisilaitokselle, joka toimisi tällöinkin varsinaisena lupaviranomaisena ja tekisi hakemusta koskevan hallintopäätöksen. Hakijan tulisi tällaisessakin tapauksessa vaurtua siihen, että hänet voitaisiin kutsua hakemuksen jättämisen lisäksi erilliseen haastatteluun, joka suoritettaisiin joko hakemuksen vastaanottaneen poliisilaitoksen tai hakijan kotikunnan poliisilaitoksen toimesta.

Tarvittaessa järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liittyvä menettely voitaisiin saattaa vireille jo siinä vaiheessa, kun henkilö on aloittanut järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liittyvän koulutuksen. Kyseisissä tapauksissa poliisilaitos voisi käynnistää hakijan rehellisyyden, luotettavuuden sekä henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvien seikkojen selvittämisen jo ennakolta ja tarvittaessa tehdä jopa hallintopäätöksen siitä, että hakija hyväksyttäisiin järjestyksenvalvojaksi siinä tapauksessa, että hän olisi suorittanut hyväksytysti tehtävään edellytetyn koulutuksen.

2 mom. Vuoden 2004 alusta tuli voimaan uusi hallintolaki (434/2003). Laissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Lain 7 lukuun sisältyy säännökset asian ratkaisemisesta. Lain 43 §:n mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti ja lain 45 §:n mu-

kaan se on pääsääntöisesti perusteltava. Päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla on hallintolain 45 §:n mukaan liitettävä valitusosoitus.

Hallintolain lähtökohta on siis se, että hallintopäätös on pääsääntöisesti annettava kirjallisena ja siihen on liitettävä valitusosoitus, jos päätöksestä saa valittaa. Valtaosassa hakemuksia järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti ja hakijalle annetaan osoituksena tästä järjestyksenvalvojakortti. Tällaisissa tilanteissa käytäntönä on ollut, ettei hakijalle ole annettu järjestyksenvalvojakortin lisäksi erillistä päätöstä. Hakijalle ei myöskään ole tällaisessa tilanteessa annettu erillistä valitusosoitusta, vaikka päätöksestä on voinut sinänsä valittaa. Perusteena menettelylle on ollut se, ettei hakijalla ole tällaisessa tilanteessa oikeussuojan tarvetta.

Kyseinen käytännössä toimivaksi todettu menettely olisi tarkoituksenmukaista säilyttää edelleen. Tämän johdosta lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi nimenomainen erityissäännös, joka mahdollistaisi nykymenettelyn jatkamisen. Ehdotetun säännöksen mukaan silloin, kun järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen myönnetään hakijan hakemuksen mukaan, hakijalle ei annettaisi erillistä päätöstä, eikä valitusosoitusta. Hallintolakia sovellettaisiin yleislakina silloin, kun asiasta ei säädetä erikseen erityislaissa. Tämä koskisi muun muassa päätöksen tiedoksiantoajan kohdan määräytymistä, joka määräytyisi useimmiten järjestyksenvalvojakortin luovuttamisen tai postitse tapahtuvan toimittamisen perusteella.

15 §. Järjestyksenvalvojakortti ja hyväksymisen johdosta annettava todistus. Järjestyksenvalvojakortti osoittaisi nykyiseen tapaan, millaisilla valtuuksilla henkilö toimii tehtävissään. Järjestyksenvalvoja olisi lisäksi sen avulla yksilöitävissä. Ehdotetun pykälän 1—3 momentit vastaisit sekä asiasisällöllisesti että teknisesti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 34 §:ään sisältyvää vastaavankaltaista säännöstä vartijakortista.

1 mom. Järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos antaisi nykyiseen tapaan järjestyksenvalvojaksi hyväksytylle järjestyksenvalvojakortin. Järjestyksenvalvojalle annettaisiin hyväksymisen lisäksi uusi järjestyk-

senvalvojakortti silloin, kun järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettäisiin jälkikäteen ehtoja tai rajoituksia, tai aikaisemmin liitettyjä ehtoja tai rajoituksia muutettaisiin järjestyksenvalvojakorttiin merkittävien tietojen osalta. Aiemmin tuli jo esille, että käytännössä järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettäisiin harvoin ehtoja tai rajoituksia.

Järjestyksenvalvojan olisi pidettävä kortti järjestyksenvalvontatehtävissä mukanaan ja esitettävä se pyydettyä. Kortin esittämistä voisi pyytää niin toimintaa valvova viranomaisena kuin toimenpiteiden kohteeksi joutunutkin. Sen sijaan täysin sivullisella ei olisi tällaista oikeutta. Luonnollisesti korttia ei tarvitsisi esittää myöskään silloin, jos olojen perusteella olisi pääteltävissä, että järjestyksenvalvojakortin esittämisvelvollisuuden välityksellä pyritään saamaan vain järjestyksenvalvojan henkilötiedot esimerkiksi selkeää kiusantekoa tai painostusta varten. Asiallisena toimintana olisi yleensäkin pidettävä sitä, että toimenpiteitä suorittava järjestyksenvalvoja esittäytyy ja esittää pyydettyä järjestyksenvalvojakortin.

Säännöksessä ehdotetaan säädettävän myös selvyuden vuoksi siitä, että poliisiin tarvittaessa antama todistus järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä toimisi järjestyksenvalvojakorttina ennen varsinaisen järjestyksenvalvojakortin luovuttamista järjestyksenvalvojalle. Järjestyksenvalvojakortin tekninen valmistaminen kestää nykyisin yhdestä kahteen viikkoon, jona aikana järjestyksenvalvojaksi jo hyväksytyllä ei luonnollisesti voi vielä olla hallussaan järjestyksenvalvojakorttia. Edellä mainitulla mahdollistettaisiin se, että järjestyksenvalvojaksi hyväksytty voisi niin halutessaan suorittaa järjestyksenvalvontatehtäviä välittömästi poliisin myöntämän hyväksymisen jälkeen. Tällaisissa lyhytkestoisissa tilanteissa järjestyksenvalvojaksi hyväksytty voisi näyttää kyseisen todistuksen järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä ja todistaa henkilöllisyyden muulla asiakirjalla. Menettelyn luotettavuutta lisäksi se, että järjestyksenvalvojaksi hyväksytyt tiedot tallennetaan jo tehtävään hyväksymisen yhteydessä järjestyksenvalvojia koskevaan viranomaistiedostoon.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksytylle ei annettaisi automaattisesti kyseistä todistusta, vaan sen antaminen edellyttäisi aina hyväk-

sytyt esittämää pyyntöä, koska kaikki hyväksytyt eivät tarvitse tällaista todistusta. Todistuksesta ei perittäisi erillistä maksua, koska sen voitaisiin katsoa sisältyvän hyväksymisestä perittävään suoritukseen.

2 mom. Järjestyksenvalvojan tulisi hakea järjestyksenvalvojakortin kaksoiskappaletta, jos hänen henkilötietonsa olisivat muuttuneet taikka järjestyksenvalvoja on ensimmäisen kerran suorittanut hyväksytysti 2 a §:n 3 momentissa tai 10 §:n 2 momentissa säädetyn koulutuksen eikä kyseisiä tietoja ole merkitty järjestyksenvalvojakortille. Järjestyksenvalvojakortin kaksoiskappaletta tulisi hakea myös silloin, jos järjestyksenvalvojakortti olisi kadonnut tai turmeltunut.

Uuden järjestyksenvalvojakortin hakemiseen liittyvän velvollisuuden välityksellä pyritäisiin varmistautumaan siitä, että järjestyksenvalvojakorttiin merkittävät keskeisimmät tiedot olisivat ajan tasalla. Järjestyksenvalvojakorttiin merkittävillä tiedoilla ja niiden oikeellisuudella olisi erityistä merkitystä sekä toimenpiteiden kohteena oleville henkilöille että valvontaviranomaisille.

Järjestyksenvalvojakorttiin merkittävillä henkilötiedoilla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä järjestyksenvalvojan etu- ja sukunimiä. Viittauksella lain 2 a §:n 3 momentissa säädettyyn koulutukseen tarkoitettaisiin järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutusta. Vastaavasti viittauksella lain 10 §:n 2 momentin mukaiseen koulutukseen tarkoitettaisiin kaasusumuttimen kantamisen edellytyksenä olevaa koulutusta. Järjestyksenvalvojakorttiin voitaisiin merkitä kyseisen koulutuksen suorittamistiedot, jotka olisivat näin yksinkertaisesti tarkastettavissa muun muassa poliisin suorittamassa kenttävalvonnassa. Voimankäyttökoulutus voisi muodostua useammasta osasta, jolloin järjestyksenvalvojan olisi haettava kortin kaksoiskappaletta uuden osan suorittamisen johdosta.

Järjestyksenvalvojakortin kaksoiskappaletta olisi haettava edellä mainittujen koulutustietojen muutosten johdosta ainoastaan silloin, kun järjestyksenvalvoja suorittaisi hyväksytysti ensimmäisen kerran kyseisen koulutuksen. Lisäksi edellytettäisiin, ettei koulutuksen suoritus-tietoja ole merkitty järjestyksenvalvojakortille. Järjestyksenvalvojakortin tiedot pysyisivät nykyistä paremmin ajan ta-

salla myös sen seikan johdosta, että järjestyksenvalvojalle annettaisiin aina viiden vuoden välein tapahtuvan järjestyksenvalvojakaksi hyväksymisen yhteydessä uusi järjestyksenvalvojakortti.

Järjestyksenvalvojakortin kaksoiskappaletta olisi haettava viipymättä. Hakemuksen jättämiselle ei säädettäisi ehdotonta aikarajaa, koska esimerkiksi katoamistapauksissa asiakirjan katoamisajankohta olisi vaikeasti määriteltävissä. Käytännössä kortin kaksoiskappaletta olisi haettava nopeasti, koska järjestyksenvalvojakortti olisi pidettävä 1 momentin mukaan järjestyksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä pyydettyä.

Järjestyksenvalvojakortin kaksoiskappaletta annettaisiin järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos, mutta hakemus voitaisiin jättää myös muulle poliisilaitokselle.

Kuten nykyisinkin hakijalta edellytettäisiin myös järjestyksenvalvojakortinkortin kaksoiskappaletta hakemisen yhteydessä selvitystä, jos kortti ilmoitettaisiin kadonneeksi tai turmeltuneeksi.

3 mom. Järjestyksenvalvojakortti olisi nykyiseen tapaan luovutettava heti poliisille, jos järjestyksenvalvojakaksi hyväksyminen on peruutettu. Vaikka korttia ei saataisikaan viranomaisten haltuun, järjestyksenvalvojan hyväksymisen peruuttaminen ja siten myös järjestyksenvalvojakortin voimassaolon lakkaaminen ilmenisi joka tapauksessa poliisin ylläpitämistä turvallisuusalan valvontateidoista.

Järjestyksenvalvojakortti olisi luovutettava poliisille myös silloin, kun järjestyksenvalvojalle luovutettaisiin uusi järjestyksenvalvojakortti aikaisempaan korttiin merkityn hyväksymisen voimassaoloaikana. Säännöksen välityksellä varmistuttaisiin siitä, ettei järjestyksenvalvojalla olisi hallussaan kahta hyväksymisajaltaan voimassa olevaa järjestyksenvalvojakorttia. Kortin luovuttamisvelvollisuus koskisi uudelleen järjestyksenvalvojakaksi hyväksymisen ohella myös tilanteita, joissa järjestyksenvalvojalle luovutettaisiin uusi järjestyksenvalvojakortti korttiin merkittävien koulutustietojen tai hyväksymiseen mahdollisesti liitettyjen ehtojen ja rajoitusten muutosten johdosta.

Järjestyksenvalvojakortin luovuttamatta jättäjä syyllistyisi myös järjestyksenvalvoja-

rikkomukseen. Tämän rikosnimikkeen nojalla ei tosin voitaisi suorittaa kotietsintää järjestyksenvalvojakortin löytämiseksi.

Järjestyksenvalvojakaksi hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta ja siihen liittyvästä järjestyksenvalvojakortin poisottamisesta säädettäisiin 21 §:ssä, jonka nojalla järjestyksenvalvojakortin poisottamiseksi voitaisiin tehdä myös henkilötarkastus.

4 mom. Ehdotettavan lain 2 a §:n 2 momentin perusteella järjestyksenvalvojakaksi hyväksytyille annettaisiin todistus järjestyksenvalvojakaksi hyväksymisestä. Todistuksen antaisi tehtävään hyväksynyt kihlakunnan poliisilaitos. Jokaiselle hyväksytyille annettaisiin pääsääntöisesti oma erillinen todistus. Tästä voisi olla käytännössä tarvetta poiketa lähinnä tilanteissa, joissa tilaisuuteen on poikkeuksellisesti hyväksytty huomattava määrä säännöksessä taroitettuja järjestyksenvalvoja. Tällaisissa tilaisuuksissa todistuksen toimittaminen järjestyksenvalvojille voitaisiin toteuttaa myös siten, että poliisi luovuttaisi todistukset tilaisuuden järjestäjän edustajalle, joka luovuttaisi ne edelleen järjestyksenvalvojille.

Järjestyksenvalvojan olisi pidettävä todistus järjestyksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä. Järjestyksenvalvojan tulisi myös pystyä tarvittaessa todistamaan henkilöllisyytensä luotettavasti. Ehdotettu säännös vastaisi asiasisällöllisesti nykyistä, mutta säädöstekstiin sisällytettäisiin nyt yksiselitteinen velvollisuus todistuksen antamiseen.

16 §. *Järjestyksenvalvojan tunnus ja sen käyttäminen.* Järjestyksenvalvojan olisi käytettävä tehtävissään nykyiseen tapaan järjestyksenvalvojan asemaa osoittavaa selkeää tunnusta. Järjestyksenvalvoja osoittaisi tunnuksen välityksellä toimivansa järjestyksenvalvojana ja omaavansa jokamiehenoikeuksia laajemmat toimivaltuudet. Järjestyksenvalvojan tunnuksesta on myös merkitystä arvioitaessa muun muassa sitä, syyllistyykö henkilö järjestyksenvalvojaan kohdistuneeseen rikoslain 17 luvun 6 §:ssä kriminalisoituun järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamiseen.

Säädöstekstiin ehdotetaan sisällytettäväksi myös edellytys siitä, että järjestyksenvalvojan tunnuksesta on havaittavuuden tur-

vaamiseksi selkeä. Järjestyksenvalvojan tunnukset, niiden suuruudet ja värit sekä tunnuksissa käytettävät tekstit määriteltäisiin tarkemmin sisäasiainministeriön asetuksella. Nykyisen järjestyksenvalvojalain perusteella annettu sisäasiainministeriön asetus järjestyksenvalvojan tunnuksista tuli voimaan 15 päivänä lokakuuta 2003.

Järjestyksenvalvojan tunnusta saisi käyttää ainoastaan järjestyksenvalvojaksi hyväksytty henkilö. Käyttäminen olisi lisäksi mahdollista vain järjestyksenvalvontatehtävissä. Samalla ehdotetaan, että järjestyksenvalvojan tunnusta erehdyttävästi muistuttavan merkin, tunnuksen tai asun käyttäminen olisi kiellettyä. Asulla tarkoitettaisiin tässä yhteydessä lähinnä liiviä, paitaa tai takkia, johon olisi kiinnitetty tai painettu järjestyksenvalvojan tunnusta erehdyttävästi muistuttavia merkkejä tai tekstejä. Kiellolla pyrittäisiin estämään jo ennakolta nykyisin ilmenneitä ongelmatilanteita, joissa muut kuin järjestyksenvalvojaksi hyväksytyt ovat käyttäneet järjestyksenvalvojan tunnusta jäljitteleviä tunnuksia tai merkkejä. Tällaiset tunnuksset ovat olleet muun muassa pohjaväritään ja tekstiltään järjestyksenvalvojan tunnuksia erehdyttävästi vastaavia, jolloin eroavaisuuksia on ollut käytännössä vaikea havaita. Kiellolla pyritäisiin esimerkiksi estämään järjestyksenvalvojan ja vahtimestarin asemien sekoittuminen keskenään. Vahtimestarit toimivat tehtävissään pitkälti jokamiehenoikeuksien, eivätkä he nauti järjestyksenvalvojan tapaan korotettua rikosoikeudellista suojaa. Henkilön oikeudelliseen asemaan liittyvien epäselvyyksien välttämiseksi vahtimestareiden ja muiden vastaavien jokamiehenoikeuksilla toimivien henkilöiden käyttämien merkkien ja tunnusten tulisikin poiketa selvästi järjestyksenvalvojan tunnuksesta. Viimeksi mainittu voitaisiin toteuttaa muun muassa tunnuksen tai merkin ulkomittojen, pohjavärien sekä tekstin asetelun ja koon välityksellä.

17 §. Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäminen. 1 mom. Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestämistä koskevat säännökset ehdotetaan säädettäväksi nyt lain tasolla. Ehdotettu säännös vastaisi järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen järjestämisen osalta asiallisesti sisäasiainministeriön määräyksellä säänneltyä aikaisempaa tilannetta. Järjestyk-

senvalvojalle ehdotettavan uuden kertauskoulutuksen järjestämisoikeus rinnastettaisiin peruskoulutuksen järjestämiseen, koska kertauskoulutuksessa olisi tarkoitus kerrata keskeisimmät peruskoulutukseen sisältyvät opetusaiheet.

1 kohta. Kihlakunnan poliisilaitos voisi nykyiseen tapaan järjestää säännöksessä tarkoitettua koulutusta. Poliisilaitos päättäisi itsenäisesti koulutuksen järjestämisestä. Käytännössä poliisilaitoksen järjestämälle koulutukselle on ollut tarvetta muun muassa koulutettujen järjestyksenvalvojen saatavuuden turvaamiseksi alueilla, joilla ei ole toiminut muita järjestyksenvalvojakouluttajia. Koulutus toteutettaisiin poliisilaitoksella virkautyönä ja koulutuksen maksullisuuteen sovellettaisiin valtion maksuperustelakia (150/1992) sekä kyseiseen lakiin sisältyviä periaatteita. Käytännössä kouluttajina tulisivat toimimaan järjestyksenvalvontatoimintaan ja sen oikeudelliseen sääntelyyn sekä voimankäyttökoulutukseen erikoistuneet henkilöt, joiden ammattitaitoa voitaisiin pitää riittävänä.

2 ja 3 kohta. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä oleva koulutus sisältyy nykyisin ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) mukaisesti järjestettyyn vartijan ammattitutkintoon ja turvallisuusvalvojan perustutkintoon sekä ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaisesti järjestettyyn turvallisuusalan perustutkintoon. Käytännössä järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevien kyseisten koulutusten kouluttajina toimivat useimmiten samat henkilöt, jotka antavat myös vartijaksi hyväksymisen edellytyksenä olevaa koulutusta. Tällaisilta järjestäjiltä on kuitenkin edellytetty poliisilaitoksen myöntämää lupaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevan koulutuksen järjestämiseen. Erillisen luvan edellyttämisestä ehdotetaan luovuttavaksi, koska järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä oleva koulutus sisältyy jo nykyisin säännöksessä tarkoitettuihin tutkintoihin. Myös ammatillista koulutusta sekä ammatillista aikuiskoulutusta sääntelevään lainsäädäntöön sisältyviä kouluttajien ammattitaitovaatimuksia voitaisiin pitää tältä osin riittävinä. Säädöstekstiin sisällytettäisiin tut-

kintonimikkeisiin mahdollisesti tehtävien muutosten johdosta maininta myös säädettäväksi ehdotettavaa tutkintoa vastaavasta tutkinnosta.

4 kohta. Koulutuksen järjestäjänä voisi toimia edellä mainittujen lisäksi myös se, jonka lukuun kouluttajana toimivalla olisi, hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajia lukuun ottamatta, voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojakouluttajaksi. Säännös mahdollistaisi nykyiseen tapaan muun oikeushenkilöiden, yhdistysten ja luonnollisten henkilöiden toimimisen koulutuksen järjestäjänä. Käytännössä kyseiset tahot ovatkin vastanneet merkittävässä määrin järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksenä olevan koulutuksen järjestämisestä. Koulutuksen järjestäjältä ei enää edellytetä erillistä järjestämislupaa, mutta järjestäjä vastaisi siitä, että sen lukuun kouluttajina toimivilla olisi voimassa oleva hyväksyminen kouluttajana toimimiselle. Kyseinen edellytys koskisi hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajia lukuun ottamatta kaikkia muita koulutuksen järjestäjän lukuun toimivia kouluttajia. Kouluttajina toimivien valvontaan liittyvät vastuukysymykset määräytyisivät esimerkiksi oikeushenkilön osalta sen toimintaa säätelevien normaalien vastuunjako säännösten perusteella. Säännöksessä tarkoitettua hyväksymismenettelystä ja -edellytyksistä ehdotetaan säädettävän esityksen 18 §:ssä.

Hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajilta ei edellytetä viranomaishyväksyntää lähinnä siitä syystä, ettei näiden opetusaiheiden kouluttajilta olisi tarkoituksenmukaista edellyttää kyseisten opetusaiheiden luonteen johdosta esityksen 18 §:ssä säädettäväksi ehdotettavan kouluttajakoulutuksen hyväksytyä suorittamista. Hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajilta edellytetäisiin kuitenkin alan ammattitaitoa sekä kouluttajakokemusta. Hätäensiavun osalta alan ammattitaitona voitaisiin pitää muun muassa terveydenhuollon tutkinnon suorittamista taikka Suomen Punainen Risti Ry:n hätäensiapukouluttajan pätevyyttä. Pelastustoimen osalta riittävänä ammattitaitona voitaisiin pitää muun muassa pelastajan- tai sitä

korkeamman pelastusalan tutkinnon suorittamista.

2 mom. Poliisilaitos voisi nykyiseen tapaan järjestää järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutusta. Poliisilaitoksen järjestämälle koulutukselle on ollut tarvetta edellä kuvatuin tavoin muun muassa koulutettujen järjestyksenvalvojen saatavuuden turvaamiseksi tietyillä alueilla. Käytännössä kouluttajina tulisivat toimimaan poliisin voimankäyttö-koulutuksen antamiseen erikoistuneet kouluttajat, joiden ammattitaitoa voitaisiin pitää riittävänä.

Esityksen nykytilan kuvauksen yhteydessä on jo tullut esille, että järjestyksenvalvojakoulutuksen kouluttajina toimivien henkilöiden ammattitaidon voimakas vaihtelu on koettu järjestyksenvalvojakoulutuksen keskeisimmäksi ongelmaksi. Tämän johdosta säännöksessä tarkoitettujen koulutuksen kouluttajina toimiville ehdotetaan asetettavaksi poliisilaitoksen järjestämää koulutusta lukuun ottamatta konkreettinen ammattitaitovaatimus. Kyseisellä vaatimuksella pyrittäisiin varmistamaan ennen kaikkea kouluttajina toimivien henkilöiden ammattitaidon vähimmäistasosta sekä koulutettavan asian hallinnan että käytännön koulutustaitojen suhteen.

Säännöksessä ehdotettavaa ammattitaitovaatimusta vastaava vaatimus on jo nykyisin asetettu vartijan erityisen voimankäyttökoulutuksen kouluttajille yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 29 §:ssä. Vartijan erityisestä voimankäyttökoulutuksesta annetussa sisäasiainministeriön asetuksessa (781/2002) kouluttajana toimivilta edellytetään Poliisikoulun järjestämän, vähintään 40 tunnin mittaisen kouluttajakoulutuksen hyväksytyä suorittamista. Kyseinen kouluttajakoulutus on osoittautunut käytännössä toimivaksi ja sen välityksellä on pystytty lisäämään kouluttajien ammattitaitoa merkittävästi. Tarpeettoman päällekkäisyyden välttämiseksi järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen kouluttajina toimivilta edellytetäisiin kyseisen koulutuksen hyväksytyä suorittamista. Ehdotettua ratkaisua puoltaa myös se, että vartijan ja järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutukset ovat sisällöllisesti hyvin samankaltaisia.

Edellä mainittu ammattitaitovaatimus esitetään säädettäväksi teknisesti siten, että sää-

döstekstissä viitattaisiin yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 29 §:ssä tarkoitettua vartijan erityisen voimankäyttökoulutuksen järjestämisoikeuteen.

Momenttiin sisällytettäisiin nyt myös lain tasoiset säännökset kyseisen lisäkoulutuksen sisällölle asetettavista keskeisistä vaatimuksista. Järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen sääntely on aikaisemmin toteutettu jo järjestyksenvalvojalain soveltamisesta annetulla sisäasiainministeriön määräyksellä.

18 §. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen. Järjestyksenvalvojakouluttajana toimiminen edellyttäisi erillistä viranomaisen antamaa hyväksymistä. Hyväksyminen olisi yksi ennakkollisen viranomaisvalvonnan muoto. Kouluttajaksi hyväksymisen edellytykset säädettäisiin nyt lain tasolla ja hyväksymisedellytykset olisivat nykyistä yksityiskohtaisemmat. Keskeisin ehdotettava muutos liittyisi konkreettisen ja yksiselitteisen ammattitaitovaatimuksen asettamiseen kouluttajaksi hyväksyttävälle. Konkreettisilla ammattitaitovaatimuksilla pyrittäisiin parantamaan ja yhtenäistämään järjestyksenvalvojen koulutusta, joka vaikuttaisi edelleen järjestyksenvalvojen ammattitaitoon ja heidän toimenpiteidensä kohteiksi joutuvien henkilöiden oikeusturvaan. Kouluttajaksi hyväksymiselle säädettäisiin viiden vuoden pituinen enimmäisvoimassaoloaika ja hyväksyminen olisi nykyisestä poiketen voimassa koko maassa. Edellä mainitun johdosta myös hyväksymisten myöntäminen keskitettäisiin sisäasiainministeriölle. Edellä mainittuja seikkoja on käsitelty laajemmin esityksen nykytilan kuvaukseen ja nykytilanteen ongelmiin liittyvissä kohdissa.

1 mom. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen edellyttäisi kaikkien hyväksymisedellytysten täyttymistä ja se olisi nykyiseen tapaan aina riippuvainen viranomaisen suorittamasta harkinnasta. Laissa säädetyt edellytykset täyttävälläkään hakijalla ei olisi siten ehdotonta oikeutta tulla hyväksytyksi järjestyksenvalvojakouluttajaksi. Hyväksymisen epäävien hallintopäätösten tulisi kuitenkin luonnollisesti olla yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden mukaisia.

1 kohta. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen edellytyksenä olisi laissa sää-

detyn vähimmäisiän saavuttaminen. Henkilöltä edellytettäisiin täysi-ikäisyyttä eli 18 vuoden ikää. Kyseisestä vaatimuksesta ei olisi mahdollista poiketa edes huoltajien suostumuksella. Sen sijaan yläikärajaa ei ehdoteta asetettavaksi.

2 kohta. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi voitaisiin hyväksyä hakija, joka tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja olisi henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan sopiva järjestyksenvalvojakouluttajaksi. Hakijan rehellisyyttä ja luotettavuutta olisi arvioitava sekä aikaisemman että nykyisen käyttäytymisen perusteella. Aikaisemman käyttäytymisen arvioinnissa olisi käytettävä kaikkia niitä keinoja, joita viranomaisella on käytössään. Tärkeänä apuna olisivat viranomaisten pitämät rekisterit. Poliisin omien rekisterien lisäksi myös rikosrekisterin tiedot olisivat käytettävissä.

Rehellisyyden ja luotettavuuden arvioinnissa olisi käytännössä kiinnitettävä huomiota erityisesti sellaisiin todettuihin ja epäiltyihin rikoksiin tai väärinkäytöksiin, jotka osoittavat hakijan olevan sopimaton toimimaan järjestyksenvalvojakouluttajana. Tällöin tulisi ottaa huomioon myös mahdolliset aikaisemmat järjestyksenvalvojaksi ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisten peruuttamiseen johtaneet tapahtumat taikka kyseisissä tehtävissä tapahtuneet rikokset tai väärinkäytökset. Esimerkiksi yksittäinen väärinkäyttö ei pidettävä rikos ei pääsääntöisesti muodostaisi esteitä kouluttajaksi hyväksymiselle. Useampi tällainen rikos voisi sen sijaan osoittaa henkilön olevan luotettavuutensa ja rehellisyytensä puolesta soveltumaton toimimaan järjestyksenvalvojakouluttajana.

Harkinnassa olisi kiinnitettävä huomiota myös mahdollisten rikosten tai väärinkäytösten tekoaikoihin ja -olosuhteisiin sekä rikoksen tai väärinkäytöksen laatuun. Hyväksymistä edellyttävään toimintaan läheisesti liittyvää rikosta tai väärinkäytöstä olisi aina pidettävä normaalia moitittavampana. Erityisen moitittavana voitaisiin pitää sitä, jos rikokseen tai väärinkäytökseen olisi syyllistytty kyseistä toimintaa harjoitettaessa. Hakijan luotettavuuden ja rehellisyyden arvioinnissa huomioon otettavia seikkoja olisi mahdotonta säätää tyhjentävästi, jonka johdosta toiminnassa olisi kysymys aina yleisiin hallinto-

oikeudellisiin periaatteisiin perustuvasta tapauskohtaisesta kokonaisharkinnasta.

Henkilökohtaisten ominaisuuksien osalta esimerkiksi runsaasta alkoholin käytöstä aiheutuneet useat päihtymyssäilöönnotot voisivat osoittaa hakijan olevan sopimaton toimimaan järjestyksenvalvojakouluttajana. Henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota myös hakijan kykyyn ja haluun täyttää säädöksissä järjestyksenvalvojakouluttajalle asetetut velvollisuudet. Tällöin hakijan elämäntapaan ja asenteisiin liittyvät seikat muodostuisivat keskeisiksi.

Henkilökohtaisia ominaisuuksia arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota sellaisiin vammoihin ja sairauksiin, jotka saattaisivat heikentää olennaisesti hakijan kykyä toimia järjestyksenvalvojakouluttajana tai täyttää tehtävään asetettuja velvollisuuksia. Henkilökohtaisten ominaisuuksien osalta olisi huomioitava, että eräitä järjestyksenvalvojakouluttajan tehtäviä, esimerkiksi teoriaopetusta, voivat menestyksellisesti hoitaa myös liikuntarajotteiset henkilöt. Sairaudet ja vanhuus voisivat tulla arvioitaviksi henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnissa vaikka yläikärajaa ei kyseisiin tehtäviin esitetäisiäkään.

3 kohta. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen edellytyksenä olisi erillisen kouluttajakoulutuksen hyväksytyt suorittaminen. Kouluttajakoulutuksen järjestäjästä ja koulutuksen sisällölle asetettavista keskeisimmistä edellytyksistä sekä niihin liittyvistä keskeisimmistä opetusaiheista säädettäisiin nyt lain tasolla. Koulutuksen järjestäjänä toimisi Poliisikoulu, jolla voitaisiin katsoa olevan hyvät ammatilliset edellytykset kyseisen kouluttajakoulutuksen järjestämiseen. Koulutukseen voisi tällöin sisällyttää koulutettavien opetusaiheiden sisällön lisäksi myös kouluttamiseen ja kouluttajana toimimiseen liittyviä opetusaiheita. Menettelyllä turvattaisiin yhdenmukainen pohjakoulutus kaikille kouluttajaksi hyväksyttävälle. Poliisikoululla olisi myös hyvät toiminnalliset mahdollisuudet koulutuksen laadukkaaseen toteuttamiseen. Poliisikoulu vastaa jo nykyisin vartiomisliiketoimintaan liittyvästä vastaavankaltaisesta voimankäytön kouluttajakoulutuksesta. Viimeksi mainittu koulutus on koettu on-

nistuneeksi ja se on myös lisännyt viranomaisten ja kouluttajien välistä yhteistyötä.

Koulutuksen tulisi sisältää ainakin järjestyksenvalvontatoimintaan, järjestyksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin, järjestyksenvalvontatoimintaa sääntelevään lainsäädäntöön sekä voimankäyttöön liittyvät opetusaiheet. Koulutukseen voitaisiin sisällyttää myös muita kuin lakitasolla säädettäväksi ehdotettavia opetusaiheita, esimerkiksi työsuojeluun sekä ensiapuun liittyviä asioita. Sisäasiainministeriön asetuksella säädettäisiin tarkemmin koulutuksen pituudesta ja kyseisten opetusaiheiden laajuudesta. Sisäasiainministeriö voisi tarvittaessa antaa asetuksella tarkempia säännöksiä myös kyseisten opetusaiheiden sisällöstä sekä oppimisen kortholloimisen käytännön toteuttamisesta.

2 mom. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen olisi voimassa enintään viisi vuotta. Viiden vuoden enimmäisvoimassaoloaika vastaisi järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen voimassaoloaikaa. Hyväksymisen voimassaolon määräaikaisuudella pyritäisiin välttämään tilanteita, joissa henkilöllä olisi voimassa oleva hyväksyminen, vaikka hän ei olisi enää vuosiin toiminut kouluttajana. Hyväksymisen voimassaolon määräjain tapahtuva uusiminen mahdollistaisi myös toistaiseksi voimassaolevaan hyväksymiseen verrattuna paremmin kouluttajille asetettavan ammattitaidon varmistamisen sekä sen täydentämisen tarvittaessa.

3 mom. Viranomainen voisi liittää myös järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymiseen erityisestä syystä ehtoja ja rajoituksia. Ehtojen ja rajoitusten perusteista säädettäisiin nyt nimenomaisesti. Maininta tällaisesta mahdollisuudesta sisällytettäisiin säännöksen selvyuden vuoksi siitä huolimatta, että myönteiseen lupapäätökseen on yleensä katsottu voitavan liittää erilaisia ehtoja ja rajoituksia, vaikka siitä ei kyseistä lupatyypistä koskevissa säännöksissä nimenomaisesti säädettäisiäkään. Ehdot ja rajoitukset voisivat olla ajallisia, alueellisia ja koulutettavia opetusaiheita koskevia. Hyväksymiseen liitetyt ehdot ja rajoitukset liittyisivät henkilön ominaisuuksiin. Ehtojen ja rajoitusten asettaminen olisi tältä osin usein vaihtoehto hyväksymishakemuksen hylkäämiselle kokonaisuudessaan. Hyväksymiseen voitaisiin sään-

nöksen mukaan liittää ehtoja ja rajoituksia kuitenkin vain erityisestä syystä. Käytännössä ehtojen ja rajoitusten asettamiseen tulisi suhtautua pidättyvästi. Tietyissä yksittäistapauksissa niiden asettaminen saattaisi olla kuitenkin tarpeellista.

Hyväksymisen yhteydessä asetettuja ehtoja ja rajoituksia voitaisiin muuttaa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyyn koulutuksessa, henkilökohtaisissa ominaisuuksissa sekä muissa vastaavissa seikoissa tapahtuneiden muutosten vuoksi. Ehtojen ja rajoitusten muuttamisen menettelyiden vireille tulon, muuttamisen yhteydessä suoritettavan viranomaisharkinnan sekä ehtojen ja rajoitusten muuttamisen vaikutusten osalta viitataan edellä 13 §:n 1 momentin perusteluiden yhteydessä esitettyyn.

4 mom. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen olisi voimassa koko maassa, jonka johdosta sisäasiainministeriö toimisi hyväksymisen myöntävänä viranomaisena. Käytännössä hyväksymisen myöntäisi sisäasiainministeriön yhteydessä toimiva turvallisuusalan valvontayksikkö, joka myöntää jo nykyisin muut yksityiseen turvallisuusalaan liittyvät keskeisimmät luvat ja hyväksymiset. Sisäasiainministeriö vastaa jo nykyisin ylimpänä viranomaisena vartioimis- ja järjestyksenvalvontatoiminnan valtakunnallisesta viranomaisvalvonnasta ja -ohjauksesta, joten tehtävien siirtäminen sille olisi luonteva ratkaisu myös tehtävän edellyttämän erityisammattitaidon varmistamiseksi. Ehdotetulla järjestelyllä pyrittäisiin myös varmistamaan viranomaistoiminnan yhdenmukaisuudesta etenkin hyväksymisten mahdollisissa peruutustapauksissa, koska hallintopäätöksen tehnyt viranomainen on meillä perinteisesti vastannut myös hyväksymisen peruuttamistoimenpiteistä.

Sisäasiainministeriön olisi ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisestä sekä muuttamistaan hyväksymiseen liittyistä ehdoista ja rajoituksista hyväksytyyn kotikunnan poliisilaitokselle. Ilmoitusvelvollisuudella pyrittäisiin varmistamaan siitä, että hyväksytyyn kotikunnan poliisilaitos saisi tiedon hyväksymisestä ja mahdollisesta ehtojen ja rajoitusten muuttamisesta. Ilmoitusvelvollisuus toteutettaisiin käytännössä siten, että lupaviranomainen lähettäisi poliisilaitokselle

päätösjäljennöksen. Poliisilaitos voisi hyödyntää tietoja muun muassa koulutukseen kohdistettavassa viranomaisvalvonnassa. Tiedot kouluttajiksi hyväksytyistä ehdotetaan sisällytettäväksi myös valtakunnalliseen turvallisuusalan valvontatiedostoon, mikä helpottaisi toiminnan viranomaisvalvontaa.

19 §. Valvonta ja tietojensaanti. Esityksen eräänä tavoitteena on järjestyksenvalvojiin ja järjestyksenvalvojakouluttajiin kohdistuvan viranomaisvalvonnan tehostaminen ja yhtenäistäminen. Edellä mainitun johdosta lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi viranomaisvalvontaan ja tietojensaantiin liittyvä erityissäännös. Asiallisesti vastaavankaltainen säännös sisältyy vartioimisliike- ja turvallisuusalaustoiminnan osalta yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 42 ja 43 §:ään.

1 mom. Sisäasiainministeriö vastaisi nykyiseen tapaan ylimpänä viranomaisena järjestyksenvalvojen, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjien sekä järjestyksenvalvojakouluttajien yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta. Kyseiseen tehtävään liittyen sisäasiainministeriö vastaisi muun muassa valvonnan valtakunnallisesta ohjauksesta ja antaisi tarvittaessa tarkempia säännöksiä lain 28 §:ssä säädettäväksi ehdotettavista asioista. Poliisihallinnon osalta valvonnan valtakunnallisessa ohjauksessa olisi kysymys hallinnon sisäisestä toiminnasta, joka toteutettaisiin pitkälti hallinnon sisäisten määräysten ja ohjeiden välityksellä.

2 mom. Poliisin lääninjohto ja kihlakuntien poliisilaitokset vastaisivat järjestyksenvalvojen, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjien sekä järjestyksenvalvojakouluttajien valvonnasta toimialueillaan. Kihlakuntien poliisilaitokset myöntävät järjestyksenvalvojaksi hyväksymiset ja toimivat myös kyseisten hyväksymisten peruuttamisesta vastaavina viranomaisina.

3 mom. Poliisilain 36 §:n 1 momentissa on säädetty poliisin oikeudesta saada tietoja yksityiseltä yhteisöltä tai henkilöltä yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityksen, pankki- tai vakuutuslaitoksen estämättä. Kyseisen säännöksen nojalla tietoja on kuitenkin mahdollista saada vain rikoksen estämiseksi tai selvittämiseksi taikka poliisitutkintaa varten, joten se ei lähtökohtaisesti tuli

si sovellettavaksi yksittäisiin järjestyksenvalvojatehtäviin kohdistuvassa viranomaisvalvonnassa. Koska järjestyksenvalvojen sekä järjestyksenvalvojakoulutuksen tehokkaassa valvonnassa tarvittaisiin usein vastaavanlaisia tietoja, lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi tietojen saannin mahdollistava säännös.

Ehdotetussa säännöksessä määriteltäisiin tietojen saantiin oikeutetut viranomaiset samoin kuin se, mitä tietoja viranomaisilla olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä. Tietojen saantiin olisi oikeutettuja jo aiemmin mainitut valvontaviranomaiset. Tietojensaanti olisi mahdollista järjestyksenvalvojiin, järjestyksenvalvojiksi asetajiin, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjiin sekä järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyihin kohdistettavassa valvonnassa tarvittavien tietojen saamiseksi järjestyksenvalvontatehtävien suorittamisesta sekä järjestyksenvalvontakoulutuksen järjestämisestä ja muista vastaavista seikoista.

Yrityssalaisuuteen liittyvät säännökset voisivat olla esteenä muun muassa toiminnan harjoittamiseen liittyvien hyväksymisedellytysten täyttymisen valvonnassa. Kyseiset seikat voisivat muodostua myös esteeksi pyrittäessä selvittämään, onko tehtävässä toimittu sen suorittajalle asetettujen oikeuksien ja velvollisuuksien mukaisesti. Yrityssalaisuudella tarkoitettaisiin tässä yhteydessä poliisilain tapaan yläkäsitteenä sekä liike- että ammattisalaisuutta. Pankki- ja vakuutuslainsäädännön eivätkä sijaan ajankohtaistu pyydettyä tietoa järjestyksenvalvoilta, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjiltä tai kouluttajilta. Tästä syystä ehdotettu säännös ei antaisi oikeutta tietojen saantiin pankeilta tai vakuutusyhtiöiltä.

Viranomaisten tietojensaantioikeus liittyisi nimenomaisesti valvontatehtävään. Valvontatehtävään liittyvä tietojensaantioikeus voisi koskea hyvin erilaisia asiakirjoja tai tiedostoja, joiden yksityiskohtainen määrittely ei ole käytännön tarpeet huomioiden mahdollista. Tarvittaessa viranomaisella voisi saada tietoja muun muassa toimeksiantosopimuksen sisällöstä. Valvonnassa edellytettävät salassa pidettävät tiedot hankittaisiin ensisijaisesti valvonnan kohteena olevalta itseltään tai tämän välityksellä. Jos valvonnan kohteena oleva ei toimittaisi valvontaviranomaiselle tämän

pyytämiä tietoja tai tietojen oikeellisuutta olisi syytä epäillä, valvontaviranomaisen tulisi tarvittaessa harkita hyväksymisen peruuttamismenettelyn taikka poliisi- tai rikostutkinnan käynnistämistä asian johdosta. Viranomaisten tietojensaantioikeus määräytyisi tällöin lähinnä poliisilain sekä esitutkinta (449/1987) ja pakkokeinolain perusteella.

Valvonnan välityksellä pyrittäisiin varmistautumaan myös siitä, että hyväksymisten haltijat täyttäisivät muun muassa selvitysten ja luotettavuuden sekä henkilökohtaisten ominaisuuksien osalta heille asetetut vaatimukset. Poliisilla on poliisilain (493/1995) 35 §:n 1 momentin nojalla oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä virkatehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksumatonta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu. Saman pykälän 2 momentin nojalla poliisilla on luvan voimaansaolon harkitsemiseksi oikeus saada perustelusta pyynnöstä tiettyjä luvanhaltijaan liittyviä tietoja salassapitosäännösten estämättä, jos on syytä epäillä, että luvanhaltija ei enää täytä luvan saamisen edellytyksiä. Tällaisia ovat luvanhaltijan terveydentilaan, päihteiden käyttöön tai väkivaltaiseen käyttäytymiseen liittyvät tiedot. Poliisilain 36 §:n 3 momentin nojalla poliisilla on oikeus saada viimeksi mainittuja tietoja myös yksityiseltä yhteisöltä ja henkilöltä. Tällaisia tahoja ovat muun muassa yksityiset lääkäriasemat ja lääkärit. Koska poliisilakiin sisältyvät viranomaisiin ja julkista tehtävää hoitamaan asetettuihin yhteisöihin liittyvät tietojensaantioikeutta koskevat säännökset olisivat myös järjestyksenvalvojatehtävien valvonnan kannalta riittävät, ei tästä tietojensaantioikeudesta olisi tarpeen säätää erikseen tässä yhteydessä.

20 §. Järjestyksenvalvojiksi hyväksymisen peruuttaminen. Nykyisin voimassa olevan lain 10 a § ehdotetaan siirrettäväksi muutettavaksi ehdotettavan pykäläjärjestyksen johdosta lain 20 §:ksi. Pykälän 2 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi edellytys, jonka mukaan hyväksymisen peruuttamiseen johtaneiden olosuhdemuutosten tulisi olla olennaisia. Kyseinen pykälä on lisätty nykyiseen lakiin 1.10.2003 lukien, johon viitataan

perusteluiden muilta osin.

21 §. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen. Nykyisin voimassa olevan lain 10 b § ehdotetaan siirrettäväksi muutettavaksi ehdotettavan pykäläjärjestyksen johdosta muuttamattomana lain 21 §:ksi. Kyseinen pykälä on lisätty nykyiseen lakiin 1.10.2003 lukien, johon viitataan perusteluiden osalta.

22 §. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttaminen. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen voitaisiin peruuttaa laissa säädettyjen peruuttamisperusteiden täyttyessä. Ehdotettu pykälä vastasi kirjoitusasultaan sekä rakenteeltaan laissa jo nykyisin olevaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamista koskevaa säännöstä.

Peruuttamisperusteet jakaantuisivat kahteen ryhmään. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin ehdottomat peruuttamisperusteet, joiden vallitessa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen olisi aina peruutettava. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin harkinnanvaraiset peruuttamisperusteet, joiden vallitessa hyväksymisen peruuttaminen jäisi riippumaan viranomaisen harkinnasta. Harkinnanvaraisten peruuttamisperusteiden vallitessa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen voitaisiin peruuttaa kokonaan tai määräajaksi. Kyseisten toimenpiteiden lisäksi järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyille henkilölle voitaisiin 3 momentin perusteella antaa hyväksymisen peruuttamisen sijasta myös varoitus.

Peruuttavana viranomaisena toimisi sisäasiainministeriö, joka myöntäisi myös kyseiset hyväksymiset. Hallinnossa on perinteisesti pidetty yleisenä periaatteena sitä, että luvan tai hyväksymisen myöntäneen viranomaisen tulee toimia myös sen peruuttajana.

1 mom. Hyväksymisen ehdottomana peruuttamisperusteena olisi pidettävä sitä, että hyväksytty itse pyytäisi hyväksymisen peruuttamista. Tällainen tilanne saattaisi tulla kysymykseen lähinnä silloin, kun hyväksymisen saanut henkilö haluaisi päättää hyväksymisen voimassaolon esimerkiksi kouluttajana toimimisen lopettamisen johdosta.

2 mom. Ehdotetussa momentissa säädettäisiin järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen harkinnanvaraiset peruuttamisperus-

teet, joiden vallitessa hyväksymisen peruuttaminen kokonaan tai määräajaksi jäisi riippumaan viranomaisen harkinnasta. Lupaviranomaisen harkinta olisi tapauskohtaista. Lievimmissä tapauksissa hyväksyminen tulisi peruuttaa määräajaksi. Myös järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyn aikaisempi käytös sekä häneen mahdollisesti aikaisemmin kohdistuneet peruuttamistoimenpiteet tai varoitukset voisivat vaikuttaa siihen, peruutetaanko hyväksyminen kokonaan vai määräajaksi.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen tavoin myös järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen voitaisiin peruuttaa harkinnanvaraisten peruuttamisperusteiden olemassa ollessa myös osittain. Hyväksymisen peruuttaminen voisi esimerkiksi koskea tiettyä aluetta tai koulutusaihetta. Käytännössä tällainen peruuttaminen olisi harvinaista. Lupaviranomainen voisi esimerkiksi rajoittaa luvanhaltijan oikeutta toimia kouluttajana tietyllä maantieteellisellä alueella tai rajoittaa oikeutta toimia kouluttajana vain tietyssä koulutusaiheessa. Tällainen kouluttajaksi hyväksymisen osittainen peruuttaminen olisi luvanhaltijalle lievempi vaihtoehto verrattuna koko hyväksynnän peruuttamiseen. Pykälään ei ehdoteta kuitenkaan sisällytettäväksi järjestyksenvalvojaksi peruuttamista koskevan säännöksen tavoin erillistä mainintaa mahdollisuudesta peruuttaa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyntä osittain, koska lupaviranomaisella olisi mahdollisuus kyseisen toimenpiteen suorittamiseen jo yleisten hallinto-oikeudellisten periaatteiden nojalla. Käytännössä osittainen peruuttaminen olisi poikkeuksellinen toimenpide, joka tulisi ilmetä lupaviranomaisen päätöksestä. Muussa tapauksessa hyväksyntä järjestyksenvalvojakouluttajaksi tulkittaisiin menetetyksi peruuttamispäätöksen johdosta kokonaan.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen osittaisessa peruuttamisessa ei olisi kysymys 12 §:n 2 momentissa tarkoitettujen ehtojen tai rajoitusten liittämistä tai muuttamisesta, koska ehtojen ja rajoitusten asettamisen ja muuttamisen mahdollistavat seikat eivät ole yhteneviä tässä pykälässä määriteltyjen järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymistä koskevien peruuttamisperusteiden kanssa.

1 kohta. Hyväksymisen peruuttaminen olisi harkinnanvaraista silloin, kun järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyt ei enää olojen olennaisten muutosten vuoksi täytä rehellisyytensä, luotettavuutensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen edellytyksiä. Kyseiset edellytykset liittyvät järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyt rehellisyyteen, luotettavuuteen sekä henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Jos järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyt ei katsottaisi enää täyttävän kyseisiä edellytyksiä olojen olennaisten muutosten vuoksi, hyväksyminen voitaisiin peruuttaa.

Rehellisyyteen, luotettavuuteen sekä henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvät seikat tulisivat arvioitaviksi lähinnä järjestyksenvalvojakouluttajana toimivan terveydentilassa, elämäntavassa, asenteissa tai käyttäytymisessä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Jotta järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen voitaisiin peruuttaa, tällaisten muutosten tulisi olla olennaisia ja niiden tulisi osoittaa, ettei henkilö rehellisyytensä, luotettavuutensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta olisi enää sopiva toimimaan järjestyksenvalvojakouluttajana. Tältä osin olisi kysymys aina tapauskohtaisesta harkinnasta, jota ei voitaisi säädösten tasolla täysin ennakoita. Ainakin alkoholin, huumausaineiden tai muiden päihteiden jatkuvaa väärinkäyttöä ja väkivaltaista tai vaarallista käyttäytymistä voitaisiin pitää sellaisena henkilökohtaisiin ominaisuuksiin liittyvänä seikkana, jonka johdosta hyväksyminen tulisi peruuttaa. Esimerkiksi huumausaineiden käyttö ei aina johda momentin 3 kohdassa tarkoitettuun rikostuomioon, mutta jo järjestyksenvalvojakouluttajien yleisen uskottavuuden kannalta olisi välttämätöntä, että järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen voitaisiin tällöin tarvittaessa peruuttaa. Myös henkilön syyllistymisen useisiin pienehköihin rikoksiin tai muuhun vastaavankaltaiseen käyttöön voisi aiheuttaa sen, ettei häntä voitaisi pitää enää sopivana toimimaan järjestyksenvalvojakouluttajana. Siten moitittavuudeltaan vähäisempikin teko voisi johtaa hyväksymisen peruuttamiseen, jos henkilö olisi jo aikaisemmin syyllistynyt vastaavankaltaisiin tekoihin. Viimeksi mainitut tapaukset olisivat kuitenkin

kin käytännössä harvinaisia. Mahdollisuutta peruuttaa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen yksittäiseen rikokseen syyllistymisen johdosta käsitellään tarkemmin 2 kohdan yhteydessä.

2 kohta. Hyväksymisen peruuttaminen olisi harkinnanvaraista silloin, kun järjestyksenvalvojakouluttaja olisi lainvoimaisella tuomiolla tuomittu sellaisesta rikoksesta, joka osoittaisi hänen olevan sopimaton järjestyksenvalvojakouluttajaksi tai hän olisi tahallaan menettänyt järjestyksenvalvojakouluttajana olennaisesti virheellisesti.

Yksittäiseen rikostuomioon tai olennaisesti virheelliseen menettelyyn liittyvän säännöksen välityksellä korostettaisiin sitä, että yksikin rikollinen teko tai virheellinen menettely voisi olla peruste hyväksymisen peruuttamiselle. Tällöin tulisi luonnollisesti kiinnittää huomiota rikollisen teon tai virheellisen menettelyn moitittavuuteen. Kyseistä säännöstä tulisi soveltaa ensisijaisesti tapauksiin, joissa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen peruutettaisiin yksittäisen rikostuomion tai olennaisesti virheellisen menettelyn johdosta. Rikollinen teko tai virheellinen menettely voisi vaikuttaa luonnollisesti myös siihen, onko henkilöä rehellisyytensä, luotettavuutensa sekä henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta pidettävä sopivana toimimaan järjestyksenvalvojen hyväksyttynä kouluttajana.

Tehtävissä tapahtuneiden olennaisten virheellisyksien kohdalla voisi olla kysymys hyvinkin erilaisista teoista. Olennaisesti virheelliseksi menettelyksi voitaisiin katsoa ainakin viranomaisien antamien säännösten ja määräysten vastainen toiminta tai järjestyksenvalvojakouluttajalle kuuluvien velvoitteiden laiminlyöminen. Olennaisesti virheellisenä menettelynä voitaisiin pitää muun muassa koulutettaviin opetusaiheisiin liittyvien keskeisten säännösten kouluttamisen laiminlyöntiä. Myös koulutuksen pituutta, laajuutta taikka opetustapaa koskevien säännösten laiminlyöntiä voitaisiin pitää olennaisesti virheellisenä menettelynä.

Teon moitittavuutta arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota muun muassa virheellisen menettelyn merkityksellisyyteen etenkin järjestyksenvalvojakouluttajan keskeisten tehtävien, koulutuksen kohteena olevien henkilöi-

den ja järjestyksenvalvojen toimenpiteiden kohteina olevien oikeusturvan kannalta katsottuna. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota virheellisen menettelyn ajalliseen keston sekä siihen, miten virheelliseen menettelyyn on syyllistytty. Erityisen moitittavana pidettäisiin menettelyä, jossa järjestyksenvalvojakouluttaja olisi jatkanut virheellistä menettelyä viranomaisten puutteellisuuden korjaamiseen liittyvistä kehotuksista huolimatta.

3 kohta. Myös järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymiseen mahdollisesti liitettyjen keskeisten ehtojen tai rajoitusten rikkominen olisi harkinnanvarainen hyväksymisen peruuttamisperuste. Samoin kuin edellä kuvattu virheellisen menettelyn yhteydessä, myös ehtojen tai rajoitusten rikkomisessa voisi olla kysymys hyvinkin erilaisista teoista. Kouluttajan tehtävien kannalta muun muassa henkilön toimialueeseen tai kouluttajan kouluttamiin aihealueisiin liittyvät ehdot tai rajoitukset voisivat olla keskeisiä. Keskeisten ehtojen ja rajoitusten vastaisen menettelyn moitittavuutta arvioitaessa tulisi kiinnittää huomiota muun muassa rikottujen ehtojen tai rajoitusten merkityksellisyyteen, ehtojen tai rajoitusten vastaisen toiminnan ajalliseen keston sekä siihen, miten ehtoja tai rajoituksia on rikottu. Erityisen moitittavana pidettäisiin toimintaa, jossa ehtojen tai rajoitusten vastaista toimintaa olisi jatkettu viranomaisten puutteellisuuden korjaamiseen liittyvistä kehotuksista huolimatta.

3 mom. Tiettyjen edellytysten täytyessä järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytylle voitaisiin antaa edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hyväksymisen peruuttamisen sijasta varoitus. Varoitus voitaisiin antaa muun muassa hyväksymisen ehtojen rikkomisiin taikka rikoksiin tai väärinkäytöksiin liittyen niissä tapauksissa, joissa hyväksymisen ehtojen rikkominen taikka rikos tai virheellinen menettely olisi vähäinen. Lisäksi edellytettäisiin, että hyväksymisen peruuttamista olisi pidettävä oloihin nähden kohtuuttomana. Kun kyse olisi henkilön työn ja ammatin harjoittamismahdollisuuksien säilymisestä, varoituksella saataisiin useissa tapauksissa moitittavasti menetellyt henkilö ojentumaan. Hyvin vähäisissä tapauksissa voisi myös henkilölle annettava säännöksiin perustaton epävirallinen huomautus olla käy-

tännössä tehokas ojennuskeino.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytylle voitaisiin antaa varoitus myös silloin, kun hänen rehellisyyteensä, luotettavuutensa tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiinsa liittyvissä olosuhteissa olisi tapahtunut sellaisia muutoksia, joiden johdosta lupaviranomaisen tulisi harkita hyväksymisen peruuttamista. Jos hyväksymisen peruuttamista voitaisiin pitää tällaisten muutosten johdosta oloihin nähden kohtuuttomana, henkilölle voitaisiin antaa varoitus.

4 mom. Sisäasiainministeriön olisi ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttamisesta ja varoituksen antamisesta kyseisen henkilön kotikunnan poliisilaitokselle. Säännöksellä pyrittäisiin varmistumaan siitä, että hyväksymisen peruuttamistoimenpiteiden kohteeksi joutuneen henkilön kotikunnan poliisilaitos saisi tiedon hyväksymisen peruuttamisesta.

23 §. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen. 1 mom. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyyn syyllistymisen rikoksiin saattaisi paljastua muun muassa poliisin suorittaman rikostutkinta- tai valvontatoiminnan yhteydessä. Jos rikos tai väärinkäytös olisi sellainen, että se todennäköisesti johtaisi kyseisen hyväksymisen peruuttamiseen, olisi tällaisissa tilanteissa yleensä tarpeen nopeasti peruuttaa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen ainakin väliaikaisesti asian tarkeimman selvittämisen ajaksi. Varsinaisen hyväksymisen peruuttamisasian ja siihen mahdollisesti liittyvän rikosasian käsittely saattaisi kestää erilaisten selvitys- ja kuulemismenettelyiden johdosta useita kuukausia. Väliaikaisella peruuttamisella voitaisiin joissakin tapauksissa myös estää henkilöä syyllistymästä uusiin rikoksiin tai väärinkäytöksiin. Käytännössä hyväksymisen väliaikaiset peruuttamiset olisivat harvinaisia, mutta säännöksen avulla varmistettaisiin lupa- ja valvontaviranomaisten mahdollisuus puuttua tarvittaessa tehokkaasti väärinkäytöstapauksiin ja estää virheellisen toiminnan jatkaminen.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen olisi mahdollista järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaisen peruuttamisen tavoin ainoastaan

silloin, jos teko, laiminlyönti tai virheellinen menettely olisi sellainen, että se todennäköisesti johtaisi hyväksymisen myöhemmin tapahtuvaan peruuttamiseen. Edellä tuli jo esille, ettei mikä tahansa teko, laiminlyönti tai virheellinen menettely voisi johtaa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttamiseen. Tilanne olisi vastaavankaltainen myös väliaikaisen peruuttamisen yhteydessä, joskin tällöin ei aina voitaisi olla täysin varmoja mahdollisista myöhemmistä toimenpiteistä.

Hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta päättäisi sisäasiainministeriö, joka tekisi myös päätöksen järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisestä. Väliaikaisesta peruuttamisesta tulisi tehdä aina erillinen hallintopäätös, joka olisi perusteltava siten, että toimenpiteen peruste kävisi siitä ilmi. Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyä olisi kuultava ennen kyseisen päätöksen tekemistä. Kyseiseen päätökseen voisi hakea muutosta normaalisti valittamalla. Valittaminen olisi mahdollista myös myöhemmin mahdollisen varsinaisen peruuttamispäätöksen yhteydessä.

2 mom. Väliaikainen peruuttaminen olisi tarkoitettu lyhytaikaiseksi turvaamistoimenpiteeksi. Kun toimenpide vaikuttaisi oikeuteen työhön ja elinkeinovapauteen, sille ehdotetaan säädettäväksi kolmen kuukauden enimmäisvoimassaoloaika. Enimmäisajan kuluessa olisi päätettävä hyväksymisen peruuttamisesta kokonaan tai osittain taikka väliaikaista peruuttamista koskevan päätöksen kumoamisesta.

Sisäasiainministeriö voisi kuitenkin jatkaa väliaikaiseen peruuttamiseen liittyvän päätöksen voimassaoloa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan hyväksymisen peruuttamiseen todennäköisesti johtavan rikosepäilyn johdosta. Päätös väliaikaisen peruuttamisen jatkamisesta olisi tehtävä aikaisemman väliaikaista peruuttamista koskevan päätöksen ollessa vielä voimassa. Päätöksen voimassaolon jatkaminen johtuisi käytännössä siitä, että asiaan liittyvän rikosjutun esitutkintaa, syyteharkintaa tai oikeuskäsittelyä ei olisi saatettu vielä loppuun. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 50 §:ssä säädetään vastaavanlaisella tavalla vartijaksi ja turvasuojaajaksi hyväksymisen väliaikaisesta

peruuttamisesta.

3 mom. Pykälässä säädettäisiin selvyuden vuoksi, että sisäasiainministeriön olisi ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyyn kotikunnan poliisilaitokselle. Säännöksellä pyrittäisiin varmistumaan siitä, että hyväksymisen peruutustoimenpiteiden kohteeksi joutuneen henkilön kotikunnan poliisilaitos saisi tiedon myös hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta.

24 §. *Poliisitutkinta*. Järjestyksenvalvojaksi ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttamismenettely on hallintomenettelyä, johon sovelletaan hallintolakia. Käytännössä kyseinen menettely on osoittautunut riittäväksi silloin, kun hyväksymisen peruuttaminen on perustunut lainvoimaiseen rikostuomioon tai muuhun vastaavaan viranomaisen päätökseen.

Hallintomenettely ja sitä ensisijaisesti sääntelevä lainsäädäntö ei ole kuitenkaan mahdollistanut tapahtumien riittävän yksityiskohtaista ja luotettavaa selvittämistä silloin, kun hyväksymisen peruuttamisperusteena on lainvoimaisen rikostuomion sijasta ollut jokin muu laissa säädetty peruuttamisperuste. Kyseiset ongelmat ovat liittyneet muun muassa todistajien kuulemiseen tilanteissa, joissa henkilön on väitetty menetelleen tehtävänsään olennaisesti virheellisesti tai rikkoneen hyväksymiseen liitettyjä keskeisiä ehtoja. Myös henkilön päihteiden käytöstä tai väkivaltaisesta käyttäytymisestä aiheutuneiden tilanteiden käyttäminen peruuttamisperusteena on ollut ongelmallista silloin, kun tapahtumat eivät ole johtaneet rikostutkintaan ja henkilö on itse kiistänyt tapahtumat.

Edellä mainitun johdosta lakiin esitetään nyt lisättäväksi säännös, joka mahdollistaisi poliisilain 4 luvussa säädetyin poliisitutkinnan suorittamisen tämän lain nojalla myönnetyn hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa. Vastaavan kaltainen säännös sisältyy jo nykyisin ampuma-asetlain perusteella myönnettyjen lupien peruuttamismenettelyn osalta kyseisen lain 98 §:ään. Poliisitutkinnalla pyrittäisiin selvittämään sekä asiainosaisia että mahdollisia muita kuulemalla, mitä peruuttamismenettelyn vireille tulemiseen johtaneissa tapahtumissa oli tapahtunut. Poliisi-

utkinnan suorittamismahdollisuutta voitaisiin pitää myös peruuttamistoimenpiteiden kohteeksi joutuneen oikeussuojan kannalta tarkasteltuna asianmukaisena, koska päätöksen perusteena olevat tapahtumat tulisivat tällöin virallisesti selvitettyiksi. Varsinainen hyväksymisen peruuttamismenettely kuulemiseen toteutettaisiin edelleen hallintolain mukaisesti hallintomenettelyinä.

Poliisitutkinnan suorittaminen, henkilön asema kyseisessä tutkinnassa sekä muut vastaavat seikat määräytyisivät poliisilain 4 luvun mukaisesti.

25 §. Lausunnot. Järjestyksenvalvojakoulutuksen sekä järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen järjestäjän lausunto-oikeuteen liittyvä säännös ehdotetaan säädettäväksi nyt lain tasolla. Vastaavankaltainen säännös on sisällytetty aikaisemmin mainittuun sisäasiainministeriön järjestyksenvalvojalain soveltamisesta antamaan määräykseen. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöllisesti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 59 §:ään sisältyvää vastaavankaltaista säännöstä, jonka perusteella koulutuksen järjestäjä on voinut pyytää poliisilta lausunnon vartioimisliikkeen vartijan sekä vastaavan hoitajan koulutukseen hakeutuvan sopivuudesta kyseiseen tehtävään.

Säännöksen perusteella annettavalla lausunnolla pyrittäisiin välttämään jo etukäteen tilanteet, joissa henkilön sopimattomuus kyseisiin tehtäviin tulisi vasta hyväksytysti suoritettujen koulutuksen jälkeen. Tästä syystä poliisin antamassa lausunnossa keskityttäisiin lähinnä sen seikan selvittämiseen, onko henkilö syyllistynyt sellaisiin rikoksiin tai väärinkäytöksiin, jotka osoittaisivat hänen olevan sopimaton toimimaan järjestyksenvalvojana tai järjestyksenvalvojakouluttajana. Lopullisen ratkaisun henkilön koulutukseen ottamisesta tekee kuitenkin aina koulutuksen järjestäjä. Lausunnon pyytäminen olisi vapaaehtoista ja sen pyytämisestä päättäisi koulutuksen järjestäjä.

Selvytyksen vuoksi olisi tarkoituksenmukaisista todeta, ettei säännöksen nojalla annettavissa lausunnoissa olisi kysymys turvallisuusselvityksistä annetun lain (177/2002) 19 §:ssä säädetyistä poliisilaitoksen laatimasta suppeasta turvallisuusselvityksestä. Suppeaa turvallisuusselvitystä ei ole pääsääntöisesti

mahdollista laatia järjestyksenvalvojan tai järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutukseen hakeutuvasta henkilöstä.

26 §. Rangaistukset. Järjestyksenvalvontarikkomuksena rangaistaisiin nykyiseen tapaan keskeisimpien järjestyksenvalvojan tehtäviin sekä oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvät lainsäädännön vastaiset teot taikka laiminlyönnit. Pykälä jaettaisiin kyseeseen tulevien tekijöiden perusteella kahteen momenttiin. Rangaistussäännöksiltä edellytettävän täsmällisyysvaatimuksen mukaisesti säännöksessä viitattaisiin nimenomaisesti niihin lainkohtiin, joiden rikkominen olisi rangaistavaa.

Pykälän ensimmäisessä momentissa säädettäisiin järjestyksenvalvojaksi hyväksytyä koskevat kriminalisoinnit. Toisessa momentissa olisi kysymys muista kuin järjestyksenvalvojaksi hyväksytyistä. Tällaisia henkilöitä voisivat olla muun muassa järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjät sekä kyseisessä koulutuksessa kouluttajina toimivat. Kolmannessa momentissa viitattaisiin informatiivisuuden johdosta järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamista koskevaan rikoslain säännöseen.

Rikosnimikkeeksi ehdotetaan voimassa olevan lain mukaisesti järjestyksenvalvontarikkomusta, josta säädettäisiin rangaistukseksi sakkoa. Järjestyksenvalvontarikkomus olisi rangaistava tahallisenä ja huolimattomuutena. Rangaistavuus olisi tarkoituksenmukaista ulottaa nykyisen törkeän huolimattomuuden sijasta huolimattomuuteen, koska säännöksen tavoitteena on varmistua järjestyksenvalvojatoinnalle ja yksittäiselle järjestyksenvalvojalle asetettujen keskeisimpien velvollisuuksien noudattamisesta.

1 mom. 1 kohta. Säännöksessä säädettäisiin rangaistavaksi järjestyksenvalvojalle asetettävien järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen sekä rikosten ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn liittyvien keskeisimpien toimintavelvollisuuksien laiminlyönti. Säännös vastaisi sisällöllisesti nykyistä lakia.

2 kohta. Järjestyksenvalvojan toimenpiteiden kohteeksi joutuvien oikeusturvasta pyritäisiin varmistautumaan muun muassa esityksen 10 §:n mukaan siten, että kaasusumutinta kantavilta järjestyksenvalvojilta edellytettäisiin erityiskoulutusta. Pelkän perus- ja

kertauskoulutuksen saanut järjestyksenvalvoja ei siten saisi kantaa tehtävissään kaasuksumutinta. Ampuma-aseen kantaminen järjestyksenvalvotatehtävissä olisi kokonaan kiellettyä ja teleskooppipatukan kantaminen olisi mahdollista vain järjestyslain mukaisissa järjestyksenvalvontatehtävissä. Järjestyksenvalvojan tulisi kantaa voimankäyttövälineitä asun alla tai umpikotelossa siten, etteivät voimankäyttövälineet ole toisten havaittavissa ja mahdollisesti aiheuta provokaatiota. Säännös olisi toisaalta merkityksellinen myös järjestyksenvalvojan oman turvallisuuden kannalta, koska se vähentäisi voimankäyttövälineiden sieppausten vaaraa. Edellä mainittujen velvollisuuksien rikkomiseen liittyvällä kriminalisoinnilla pyrittäisiin varmistamaan voimankäyttövälineiden kantamiseen ja kantamistapaan liittyvien säädösten noudattamisesta sekä korostamaan kyseisten säännösten merkitystä. Rangaistusäännöstä ei luonnollisesti sovellettaisi kaasusumuttimen kantamiseen oikeuttavien muutettavaksi ehdotettavien koulutusvaatimusten osalta esityksen 30 §:n mukaisen siirtymäajan aikana.

Vastaavan kaltainen rangaistusäännös säädettäisiin myös koiran mukana pitämisen edellytysten tehosteeksi. Koiran mukana pitämisen edellytyksillä tarkoitettaisiin kaikkia esityksen 11 §:ssä säädettäväksi ehdotettavia asioita. Kyseiset edellytykset liittyvät muun muassa poliisilaitoksen myöntämään lupaan koiran mukana pitämiseksi järjestyksenvalvontatehtävissä, koiran ja sen ohjaajan yhdessä hyväksytysti suorittamaan tottelevaisuustarkastukseen sekä koiran varustamiseen kuonokopalla.

3 kohta. Järjestyksenvalvojan olisi pidettävä järjestyksenvalvojakortti tehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä. Järjestyksenvalvojakortti osoittaisi muun muassa, millaisia valtuuksia kortin haltijalla on. Kortin esittämistä voisi vaatia niin toimintaa valvova viranomainen kuin toimenpiteiden kohteeksi joutunut henkilökkin. Järjestyksenvalvojakortti olisi luovutettava heti poliisille, kun järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen olisi peruutettu tai henkilölle luovutettaisiin uusi järjestyksenvalvojakortti aikaisempaan korttiin merkityn hyväksymisajan kuluessa. Toimenpiteiden kohteena olevien oikeusturvan kannalta olisi tärkeää, että myös yksittäiseen ti-

laisuuteen järjestyksenvalvojaksi hyväksytyllä olisi esittää jäljennös järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskevasta poliisin päätöksestä. Päätös jäljennös tulisi esittää toimenpiteen kohteen lisäksi myös viranomaisille.

Edellä mainituilla säännöksillä pyrittäisiin lisäämään järjestyksenvalvojan toimenpiteiden kohteeksi joutuneen henkilön oikeusturvaa sekä mahdollistamaan järjestyksenvalvojen tehokas kenttävalvonta. Ehdotettavilla rangaistusäännöksillä pyrittäisiin varmistamaan järjestyksenvalvojakortin ja päätös jäljennöksen mukana pitämiseen sekä esittämiseen liittyvien velvollisuuksien noudattamisesta sekä korostamaan kyseisten velvollisuuksien merkitystä.

4 kohta. Järjestyksenvalvojan tulee käyttää järjestyksenvalvontatehtävissä selkeää järjestyksenvalvojan tunnusta, josta hänet voidaan tunnistaa yksiselitteisesti ja nopeasti järjestyksenvalvojaksi. Tällöin muun muassa kansalaiset ja viranomaiset voisivat havaita, minkälaisella toimivaltuudella toimenpidettä suorittava toimii. Tunnuksen käyttämisellä on myös merkitystä sen seikan johdosta, että järjestyksenvalvojat nauttivat rikoslain 17 luvun 6 §:n mukaista korotettua rikosoikeudellista suojaa.

Järjestyksenvalvoja syyllistyisi järjestyksenvalvontarikkomukseen, jos hän ei käyttäisi järjestyksenvalvontatehtävissä asianmukaista järjestyksenvalvojan tunnusta taikka käyttäisi järjestyksenvalvojan tunnusta muulloin kuin järjestyksenvalvontatehtävää suorittaessaan.

2 mom. Pykälän toisen momentin rangaistusäännökset koskisivat edellä kuvatuin tavoin muita kuin järjestyksenvalvojaksi hyväksytyjä.

1 kohta. Järjestyksenvalvojaksi asettamisen yhtenä edellytyksenä olisi nykyiseen tapaan aina se, että järjestyksenvalvojaksi asetetulla olisi voimassa oleva poliisin myöntämä hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi. Velvollisuutta voidaan pitää muun muassa kansalaisten oikeusturvan kannalta tarkasteltuna keskeisenä, koska toiminnan oikeudellinen sääntely ja ammattitaitovaatimukset olottuvat nimenomaan järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen ja kyseisessä tehtävässä toimimiseen. Järjestyksenvalvojan asettamisesta vastaava taho vastaisi esityksen 2 a §:n 1 momentin

perusteella omalta osaltaan siitä, että järjestyksenvalvojaksi asetetulla olisi voimassa oleva poliisin myöntämä hyväksyminen tehtävään. Ehdotettavalla rangaistussäännöksellä haluttaisiin korostaa kyseisen järjestyksenvalvojen asettamisesta vastaavalle taholle asetetun velvollisuuden merkitystä.

2 kohta. Järjestyksenvalvontarikkomuksena rangaistaisiin poliisimiestä, rajavartiomiestä, tai tullimiestä, joka toimisi järjestyksenvalvojana lain 2 a §:n 4 momentin vastaisesti. Myös tällä rangaistussäännöksellä haluttaisiin korostaa kyseisen kiellon merkittävyyttä. Pitkälti vastaavankaltainen rangaistussäännös on säädetty vartioimisliiketoimintaan osallistumiseen liittyvän kiellon tehosteeksi yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 56 §:n 4 momentissa.

3 kohta. Järjestyksenvalvontarikkomuksena ehdotetaan rangaistavaksi myös sitä, joka käyttäisi järjestyksenvalvojan tunnusta tai sitä erehdyttävästi muistuttavaa tunnusta tai merkkiä, vaikka hänellä ei ole voimassa olevaa hyväksymistä järjestyksenvalvojaksi. Järjestyksenvalvojan tunnusta saa käyttää edellä kuvatuin tavoin vain järjestyksenvalvojaksi hyväksytty järjestyksenvalvontatehtävää suorittaessaan. Rangaistussäännöksellä korostettaisiin järjestyksenvalvojan tunnuksen käyttämiseen liittyviä säännöksiä ja sillä pyritäisiin myös estämään tilanteet, joissa muu kuin järjestyksenvalvojaksi hyväksytty käyttäisi erehdyttävästi järjestyksenvalvojan tunnusta.

Ehdotettu rangaistussäännös koskisi myös tilanteita, joissa järjestyksenvalvojaksi hyväksymätön henkilö käyttäisi järjestyksenvalvojan tunnusta erehdyttävästi muistuttavaa merkkiä tai tunnusta. Tällaisessa tilanteessa kansalaiset olettavat useimmiten virheellisesti henkilön toimivan järjestyksenvalvojana. Kyseisellä säännöksellä korostettaisiin sitä, ettei kukaan saisi muun muassa kansalaisten oikeusturvaan ja järjestyksenvalvojan toimivaltuuksien käyttämiseen liittyen luoda virheellistä kuvaa toimivansa järjestyksenvalvojana. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä tai järjestyksenvalvojana toimimista koskeva virheellinen kuva voidaan luoda tai ilmaista lähinnä järjestyksenvalvojan asemaa erehdyttävästi osoittavien tekstien, merkkien tai asujen käyttämisellä.

Säännös koskisi myös nykyisin ongelmalli-

seksi koettuja tilanteita, joissa muut kuin järjestyksenvalvojaksi hyväksytyt ovat käyttäneet järjestyksenvalvojen kanssa samoissa tiloissa toimiessaan järjestyksenvalvojan tunnistelaattaa tai –liiviä erehdyttävästi muistuttavaa tunnusta. Vaikka tällaisessa tilanteessa olisi kysymys aina tapauskohtaisesta harkinnasta, niin säännös tulisi sovellettavaksi muun muassa silloin, jos tällaisen tunnuksen tai erehdyttävän tekstin käyttäminen jatkuisi poliisin antamasta huomautuksesta huolimatta. Lisäksi edellytettäisiin luonnollisesti sitä, että tällainen tunnus, teksti tai muu seikka loisi sen käyttämispaikan sekä ajankohdan johdosta virheellisen kuvan henkilön toimimisesta järjestyksenvalvojana. Kyseisen tilanteen ongelmallisuutta on käsitelty tarkemmin esityksen 16 §:n perusteluissa.

4 kohta. Säännöksen välityksellä pyritäisiin varmistautumaan siitä, että 17 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella järjestettävässä järjestyksenvalvojakoulutuksessa kouluttajina toimivilla olisi voimassa oleva hyväksyminen kyseiseen tehtävään.

Rangaistussäännös koskisi sekä koulutuksen järjestäjänä toimivaa että yksittäistä kouluttajaa. Lakiehdotuksen keskeisenä tavoitteena on parantaa ja yhtenäistää järjestyksenvalvojakouluttajien ammattitaitoa, jonka johdosta ehdotettavalla rangaistussäännöksellä korostettaisiin asianmukaisen ammattitaidon hankkimisen jälkeen tapahtuvan kouluttajaksi hyväksymisen merkitystä. Rangaistusään-
nöstä ei luonnollisesti sovellettaisi ilman hyväksymistä toimiviin kouluttajiin esityksen 30 §:n mukaisen siirtymäajan aikana.

3 mom. Järjestyksenvalvojan vastustamisen rangaistavuuden osalta säädöksessä ehdotetaan viitattavan informatiivisuuden vuoksi rikoslain 17 luvun 6 §:ssä (563/1998) kriminalisoituun järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamiseen. Järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamisesta voidaan tuomita rangaistukseksi sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

27 §. *Muutoksenhaku.* Järjestyksenvalvojalaki ei sisällä muutoksenhakuun liittyvää erityissäännöstä, jonka johdosta kyseinen säännös ehdotetaan lisättäväksi nyt lakiin.

1 mom. Ehdotettu pykälä sisältäisi muutoksenhakua koskevan säännöksen, jonka mukaan lain nojalla tehtyihin päätöksiin haetta-

siin muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaisissa (586/1996) on säädetty. Sekä sisäasiainministeriön että poliisilaitoksen tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä valitettaisiin siten hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain perusteella. Ehdotettu säännös vastaisi sisällöllisesti yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muutoksenhakusäännöstä.

2 mom. Luvan tai hyväksymisen peruuttamista koskevaan päätökseen on pääsääntöisesti tullut sisällyttää erityinen maininta, jos sen on haluttu tulevan noudatettavaksi muutoksenhausta huolimatta. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi nyt säännöstä, jonka perusteella luvan tai hyväksymisen peruuttamista koskeva päätös pantaisiin täytäntöön valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomaisen sitä nimenomaisesti kieltäisi. Viimeksi mainittu tarkoittaisi käytännössä sitä, ettei henkilö saisi toimia mahdollisen valituksen käsittelyaikana luvan tai hyväksymisen voimassaoloa edellyttävässä tehtävässä, ellei valitusviranomaisen toisin määräisi. Luvan tai hyväksymisen peruuttamiseen johtavissa tapauksissa on useimmiten kysymys sellaisista rikoksista tai olennaisista väärinkäytöksistä, jotka osoittavat selvästi henkilön olevan sopimaton kyseiseen tehtävään. Tällöin päätösten välitön täytäntöönpano on tärkeää muun muassa järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämisen sekä kansalaisten oikeusturvan turvaamiseksi.

Säännöksellä pyrittäisiin myös estämään sellaiset valitukset, joilla yritettäisiin ainoastaan viivyttää päätösten välittömien vaikutusten syntymistä. Valitusviranomaisella olisi joka tapauksessa oikeus kieltää päätöksen täytäntöönpano, jos se katsoisi sen olevan yksittäisessä tapauksessa tarpeellista.

28 §. Tarkemmat säännökset. Nykyisin voimassa olevan yleisluontoisemman asetuksenantovaltuuden sijasta ehdotettavaan lakiin sisältyisi yksilöity valtuus sisäasiainministeriön asetuksen antamiseen. Ehdotettu säännös vastaisi asiallisesti pitkälti nykyisen lain vastaavaa säännöstä.

1 mom. 1 kohta. Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä laissa säädettyjen hyväksymisten hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemus-

ten sisällöistä, asioiden ratkaisemiseksi tarvittavista selvityksistä sekä lupa- ja hyväksymispäätösten sisällöstä. Valtuussäännöksellä voitaisiin säätää, mitä tietoja ja millaisia yksittäisiä asiakirjoja ja muita selvityksiä hakijan olisi toimitettava viranomaiselle hakemuksen jättämisen yhteydessä. Viranomaisen antamien lupien ja päätösten sisältämistä tiedosta voitaisiin antaa myös asetuksella tarkempia säännöksiä. Viranomaiselle voitaisiin samalla asettaa velvollisuus hankkia selvityksiä ennen lupa-asioiden ratkaisemista.

2 kohta. Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin nykyiseen tapaan antaa tarkempia säännöksiä lain 7 §:n perusteella toteutettuun kiinniottoon liittyvästä säilöissäpidosta sekä säilöissäpitotiloista. Tarkemmalla sääntelyllä pyrittäisiin ennen kaikkea varmistumaan säilöissäpidetyn oikeusturvasta sekä helpottamaan mahdollisten ongelmatilanteiden jälkikäteistä selvittämistä. Asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä muun muassa säilöissäpidettävän terveydentilan toteutamisesta, säilöissäpidettävän valvonnasta, säilöissäpitoon käytettävistä tiloista ja niiden hyväksymismenettelyistä sekä säilöissäpidon johdosta laadittavista asiakirjoista ja niihin tehtävistä merkinnöistä. Samalla voitaisiin myös antaa tarkempia säännöksiä säilöissäpidon johdosta poliisiviranomaisiin kohdistuvasta menettelystä.

3 kohta. Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin nykyiseen tapaan antaa tarkempia säännöksiä lain 8 §:n mukaisten tarkastusten suorittamisesta, sekä tarkastusten yhteydessä haltuun otettujen esineiden, aineiden ja tavaroiden säilyttämisestä ja luovuttamisesta. Tarkastuksilla tarkoitettaisiin sekä alueelle pyrkivän, alueella olevan ja sieltä poistuvan että kiinniotetun turvallisuustarkastusta. Tarkastuksen suorittamisen osalta asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä lähinnä tarkastuksen toteuttamistavoista sekä toiminnasta käytännön tarkastustilanteissa.

Tarkastuksen yhteydessä haltuun otettujen esineiden, aineiden ja muiden tavaroiden säilyttämisestä sekä luovuttamisesta annettavilla tarkemmilla säännöksillä pyrittäisiin varmistumaan muun muassa omaisuuden asianmukaisesta ja luotettavasta säilyttämisestä. Haltuun otetun omaisuuden säilyttämisellä voi olla vaikutusta muun muassa rikosten selvit-

tämiseen. Omaisuuden asianmukaisella säilyttämisellä voidaan myös estää kielletyn esineen tai aineen pääsy uudelleen luvottomasti järjestyksenvalvojan toimialueelle. Nopealla ja luotettavalla haltuun otettujen tavaroiden ja aineiden kirjaamisella varmistettaisiin myös niiden omistajien ja haltijoiden oikeusturva. Myös viranomaisen mahdollisuudet selvittää asioita ovat selkeästi paremmat, mitä nopeammin ja selkeämmin toimenpiteet kirjataan.

4 kohta. Järjestyksenvalvojakoulutuksen sekä järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen keskeisimmät edellytykset säädettäisiin nyt lain tasolla. Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin säätää kyseisten koulutusten järjestämisestä sekä koulutuksen sisällöstä ja siihen sisältyvien opetusaiheiden hyväksi lukemisesta. Koulutuksen järjestämisen osalta asetuksella säädettävät asiat olisivat teknisiä ja ne voisivat koskea muun muassa koulutuksen järjestämistapaa, läsnäoloa koulutuksessa sekä oppimisen kontrollon toteuttamista. Koulutuksen sisällöstä säädettävät asiat voisivat vastaavasti liittyä lähinnä koulutuksen pituuteen sekä opettaviin opetusaiheisiin ja niiden sisältöihin. Opetusaiheiden hyväksi lukemiseen liittyvällä säännöksellä mahdollistettaisiin muun muassa tiettyjen vartijakoulutuksiin sisältyvien opetusaiheiden hyväksi lukeminen järjestyksenvalvojakoulutuksessa.

Säädöstekstissä käytetyllä ilmauksella järjestyksenvalvojakoulutus tarkoitettaisiin esityksen 17 §:n mukaisesti sekä järjestyksenvalvojan perus- että kertauskoulutusta ja voimankäytön lisäkoulutusta.

5 kohta. Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin antaa myös tarkempia säännöksiä järjestyksenvalvojan tunnuksesta. Käytännössä asetuksella säädettäisiin muun muassa järjestyksenvalvontatehtävissä käytettävistä erilaisista tunnustyypeistä ja niiden ulkomitoista sekä erilaisten tunnustyyppien käyttämisestä. Asetuksella voitaisiin myös säätää tunnusten väreistä ja niihin sisällytettäväksi edellytettävistä teksteistä. Aikaisemmin tuli jo esille, että nykyisen lain perusteella annettu sisäasiainministeriön asetus järjestyksenvalvojan tunnuksista tuli voimaan 15 päivänä lokakuuta 2003.

6 kohta. Nykyisen lain 9 a §:n 4 moment-

tiin sisältyvä valtuussäännös ehdotetaan siirrettäväksi muuttumattomana valtuussäännöksiä koskevaan pykälään yhtenäisyyden johdosta. Sisäasiainministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä koiran mukana pitämisestä järjestyksenvalvontatehtävissä. Asetuksella voitaisiin säätää mukana pidettävän koiran tottelevaisuustarkastuksen järjestämisestä, tarkastuksessa täytettävistä olevista vaatimuksista sekä koiran rekisteröinnistä ja tunnistusmerkinnöistä. Edellä mainituista asioista on säädetty vartioimis- ja järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettävästä koirasta annetulla sisäasiainministeriön asetuksella.

2 mom. Sisäasiainministeriö vahvistaisi lisäksi tässä laissa tarkoitetuissa menettelyissä käytettävien lomakkeiden ja järjestyksenvalvojakorttien kaavan sekä järjestyksenvalvojakoulutuksessa käytettävän koulutusaineiston. Käytännössä kaavan vahvistaminen sisällytettäisiin osaksi asiakirjojen teknisen toimittajan kanssa allekirjoitettavaa toimitus-sopimusta, jossa korttien ja mahdollisten lomakkeiden ulkoasu kuvattaisiin tarkasti. Menettely olisi tältä osin samankaltainen kuin ampuma-ase- ja henkilökorttilainsäädännössä.

29 §. Voimaantulo. Voimassa olevan lain 14 § ehdotetaan siirrettäväksi muuttuneen pykäläjärjestyksen johdosta muuttumattomana lain 29 §:ksi.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset. Tämän lain voimaantulosäännökseen ehdotetaan sisällytettäväksi myös käytännön toiminnassa keskeisiksi muodostuvat siirtymäsäännökset.

1 mom. Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisestä ja vahvistamisesta lukien sisäasiainministeriön järjestyksenvalvontatoiminnasta antaman määräyksen voimaantulon 31 päivänä elokuuta 2004 tapahtuneen päättymisen johdosta.

2 mom. Järjestyksenvalvojaksi ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymistä koskevaan asiaan sovellettavat säännökset määräytyvät hakemuksen vireille tuloajankohdan perusteella. Laissa ehdotetaan kuitenkin säädettäväksi selvyuden vuoksi, että ennen ehdotetun lain voimaantuloa vireille tulleseen järjestyksenvalvojaksi ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymistä koskevaan ha-

kemukseen sovellettaisiin kyseisen asian vireille tullessa voimassa olleita säännöksiä. Edellä mainittu koskisi käytännössä järjestyksenvalvojalle ja järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestämiselle asetettuja ammattitaitovaatimuksia.

3 mom. Esityksen 10 §:n 2 momentin mukaan kaasusumuttimen kantaminen järjestyksenvalvontatehtävissä edellyttäisi, että järjestyksenvalvoja olisi suorittanut hyväksytysti vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen edellytyksenä olevan koulutuksen. Ehdotetussa momentissa säädetäisiin siirtymäajasta, jonka aikana kaasusumuttimen kantaminen järjestyksenvalvontatehtävissä olisi mahdollista nykyisin voimassa olevan koulutuksen suorittamisen perusteella. Siirtymäsäännös koskisi vain niitä järjestyksenvalvoja, jotka ehdotetun lain voimaan tullessa ovat saaneet aikaisempien säädösten mukaisen kaasusumuttimen kantamisen edellytyksenä olevan koulutuksen. Siirtymäajan jälkeen kaikilla järjestyksenvalvontatehtävissä kaasusumutinta kantavilla järjestyksenvalvojilla tulisi olla suoritetuna hyväksytysti vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen edellytyksenä oleva koulutus.

Ehdotettavaa arviolta noin vuoden pituista siirtymäaikaa voitaisiin pitää riittävänä uusi-
muotoisen koulutuksen hankkimiseksi etenkin, kun kaasusumuttimen kantaminen järjestyksenvalvontatehtävissä keskittyy lähinnä ravitsemisliikkeisiin.

4 mom. Esityksen 18 §:n mukaan järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen edellytyksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että hyväksymisen edellytyksenä olisi konkreettinen ammattitaitovaatimus. Tämän johdosta nykyisille järjestyksenvalvojakouluttajille varattaisiin lakiin ehdotettavalla siirtymäsäännöksellä aikaa uuden ammattitaitovaatimuksen hankkimiseen. Siirtymäsäännöksellä myös yhdenmukaistettaisiin poliisilaitosten nykyisen lainsäädännön perusteella myöntämien järjestyksenvalvojakoulutusten järjestämistä koskevien päätösten voimassaoloajat. Lupia on myönnetty nykyisin sekä toistaiseksi että määräajan voimassa olevina. Siirtymäsäännöksen mukaan kaikki tämän lain voimaan tullessa voimassa olleet kyseiset lupapäätökset olisivat lähtökohtaisesti voimassa

31 päivään joulukuuta 2005 saakka päätöksessä tarkoitettulla alueella. Sisäasiainministeriö voisi kuitenkin peruuttaa luvan tätä aikaisemmin lain 22 ja 23 §:n säädettäväksi ehdotettujen edellytysten täytyessä.

1.2. Laki yksityisistä turvallisuuspalveluista

7 §. Muutosilmoitukset. Muutosilmoituksen toimittamista edellyttäviin tapahtumiin ehdotetaan lisättäväksi myös muutokset liikkeen nimessä tai yhtiömuodossa. Liikkeen nimessä tai yhtiömuodossa tapahtuneiden muutosten ilmoitusvelvollisuudella pyrittäisiin turvaamaan viranomaisvalvontaa ja varmistumaan siitä, että lupaviranomaisella on oikeat tiedot kyseisistä asioista.

27 §. Vartijaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös. Vuoden 2004 alusta tuli voimaan uusi hallintolaki. Laissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä. Lain 7 lukuun sisältyy säännökset asian ratkaisemisesta. Lain 43 §:n mukaan hallintopäätös on annettava kirjallisesti ja lain 45 §:n mukaan se on pääsääntöisesti perusteltava. Päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla on hallintolain 45 §:n mukaan liitettävä valitusosoitus.

Hallintolain lähtökohta on siis se, että hallintopäätös on pääsääntöisesti annettava kirjallisena ja siihen on liitettävä valitusosoitus, jos päätöksestä saa valittaa. Valtaosassa hakemuksia vartijaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti ja hakijalle annetaan osoituksena tästä vartijakortti. Tällaisissa tilanteissa käytäntönä on ollut, ettei hakijalle ole annettu vartijakortin lisäksi erillistä päätöstä. Hakijalle ei myöskään ole tällaisessa tilanteessa annettu erillistä valitusosoitusta, vaikka päätöksestä on voinut sinänsä valittaa. Perusteena menettelylle on ollut se, ettei hakijalla ole tällaisessa tilanteessa oikeussuojan tarvetta.

Kyseinen käytännössä toimivaksi todettu menettely olisi tarkoituksenmukaista säilyttää edelleen. Tämän johdosta lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi nimenomainen erityissäännös, joka mahdollistaisi nykyisen menettelyn jatkamisen. Ehdotetun säännöksen mukaan

silloin, kun vartijaksi hyväksyminen myönnetään hakijan hakemuksen mukaan, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä, eikä valitusosoitusta. Hallintolakia sovellettaisiin yleislakina silloin, kun asiasta ei säädetä erikseen erityislaissa. Tämä koskisi muun muassa päätöksen tiedoksiantoajankohdan määräytymistä, joka määräytyisi useimmiten vartijakortin luovuttamisen tai postitse tapahtuvan toimittamisen perusteella.

Samassa yhteydessä pykälän otsikkoa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä mainittaisiin hakemuksen ohella myös sana päätös.

28 §. Vartijan oikeudet. 4 mom. Pakkokeinolaan 1 §:ään lisättiin 1.1.2004 lukien uusi 4 momentti, jossa säädetään voimakeinojen käyttämisestä jokamiehen kiinniotto-oikeuden yhteydessä. Kyseiseen säännöksen lisättiin lakiesityksen eduskuntakäsittelyssä mahdollisuus käyttää tarpeellisia ja puolusteltavina pidettäviä voimakeinoja myös pakenevan kiinni ottamiseksi.

Edellä mainitun johdosta myös vartijan voimankäyttöä säännöksen ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus käyttää säännöksessä tarkoitettuja voimakeinoja pakenevan kiinniottamiseksi. Vartijan kiinniotto-oikeuden ja siihen liittyvän voimankäyttöoikeuden on ollut tarkoitus vastata sisällöllisesti pakkokeinolaan 1 §:ssä säädettyä jokamiehen kiinniotto-oikeutta ja siihen liittyvää voimankäyttöoikeutta.

34 §. Vartijakortti. 1 mom. Momenttiin ehdotetaan selvyuden vuoksi lisättävän maininta siitä, että poliisin tarvittaessa antama todistus vartijaksi hyväksymisestä toimisi vartijakorttina ennen varsinaisen vartijakortin luovuttamista vartijalle. Vartijakortin tekninen valmistaminen kestää nykyisin yhdestä kahteen viikkoon, jona aikana vartijaksi jo hyväksytyllä ei luonnollisesti voi vielä olla hallussa vartijakorttia. Edellä mainitulla mahdollistettaisiin se, että vartijaksi hyväksytty voisi niin halutessaan suorittaa vartioimistehtäviä välittömästi poliisin myöntämän hyväksymisen jälkeen. Tällaisissa lyhytkestoisissa tilanteissa vartijaksi hyväksytty voisi näyttää kyseisen todistuksen osoituksena vartijaksi hyväksymisestä ja todistaa henkilöllisyyden muulla asiakirjalla. Menettelyn luotettavuutta lisäisi se, että vartijaksi hyväksytyn tiedot

tallennetaan jo tehtävään hyväksymisen yhteydessä vartijoita koskevaan viranomaistiedostoon.

Vartijaksi hyväksytylle ei anneta automaattisesti kyseistä todistusta, vaan sen antaminen edellyttäisi aina hyväksytyt esittämää pyyntöä, koska kaikki hyväksytyt eivät tarvitse tällaista todistusta. Säännös ei myöskään tulisi sovellettavaksi tällä hetkellä väliaikaisten vartijoiden kohdalla, koska heille annettava vartijakortti valmistetaan nykyisin poliisilaitoksella. Todistuksesta ei perittäisi erillistä maksua, koska sen voitaisiin katsoa sisältyvän hyväksymisestä perittävään suositelmaksiin.

39 §. Turvasuojaajaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös. Pykälässä säädetäisiin vartijaksi hyväksymistä koskevan päätöksen tavoin siitä, että, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä eikä valitusosoitusta, jos turvasuojaajaksi hyväksyminen myönnettäisiin hakijan hakemuksen mukaan. Säännös vastaisi asiallisesti edellä 27 §:n 2 momentin yhteydessä esitettyä, johon viitattaisiin perusteluiden osalta.

40 §. Turvasuojaajakortti. 1 mom. Momenttiin ehdotetaan lisättävän myös turvasuojaajakortin osalta maininta siitä, että poliisin tarvittaessa antama todistus turvasuojaajaksi hyväksymisestä toimisi turvasuojaajakorttina ennen varsinaisen turvasuojaajakortin luovuttamista turvasuojaajalle. Tarkempien perusteluiden osalta viitattaisiin edellä 34 §:n yhteydessä esitettyyn.

44 §. Turvallisuusalan valvontatiedot. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi viittaus järjestyksenvallvoijista annetun lain 18 §:ssä tarkoitettuihin järjestyksenvallvoijakouluttajiin, jolloin myös heitä koskevat tiedot voitaisiin sisällyttää poliisin hallintoasiain tietojärjestelmään sisältyviin turvallisuusalan valvontatietoihin. Viittaus poliisin henkilörekistereistä annettuun asetukseen ehdotetaan myös kumottavaksi samassa yhteydessä, koska tällaista asetusta ei ole annettu.

45 §. Vuosi-ilmoitus. Vartioimisliikkeen vuosi-ilmoitus on todettu toimivaksi viranomaisvalvonnan välineeksi. Käytännön kokemusten johdosta vuosi-ilmoituksessa ilmoitettaviin asioihin ehdotetaan lisättäväksi muutamia viranomaisvalvontaa selkiyttäviä ja parantavia asioita.

2 kohta. Ilmoitettaviin tietoihin ehdotetaan lisättäväksi toimipaikkojen osoitteet, jolloin niiden oikeellisuudesta voitaisiin varmistua vuosittain. Toimipaikkojen osoitetietojen ajantasaisuus ja oikeellisuus palvelee erityisesti valvontaviranomaisia sekä vartioimisliikkeeseen mahdollisesti yhteyttä ottavia kansalaisia.

3 kohta. Vartioimisliikkeen vastaavina hoitajina tai vartijoina toimineisiin liittyvää ilmoitusvelvollisuutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että heidät tulisi ilmoittaa toimipaikoittain eriteltynä. Vartijoina ja vastaavina hoitajina toimineiden toimipaikkakohtainen erittely selventäisi ja nopeuttaisi viranomaisvalvontaa. Samalla viranomainen saisi tehtäviensä kannalta tärkeää tietoa toimipaikan toiminnan laajuudesta sekä toimipaikassa työskentelevistä henkilöistä. Kyseisten tietojen toimittaminen helpottaisi myös viranomaista varautumaan riittävillä voimavaroilla ja ajankäytöllä vartioimisliikkeen toimipaikan tarkastukseen.

Vastaavien hoitajien osalta toimipaikkojen erittely tapahtuisi pitkälti kyseiseen tehtävään hyväksymisen yhteydessä määritellyn toimipaikan tai tehtäväalueen perusteella. Vartijoiden osalta toimipaikat määräytyisivät käytännössä maantieteellisten seikkojen taikka liikkeen organisaatorakenteen tai työnjohdotuhteiden perusteella. Jokaiselle liikkeen palveluksessa vartijana toimineelle tulisi ilmoittaa ainakin yksi toimipaikka.

50 a §. Poliisitutkinta. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain mukaisten lupien ja hyväksymisten peruuttamismenettely on hallintomenettelyä, johon sovelletaan hallintolakia. Käytännössä kyseinen menettely on osoittautunut riittäväksi silloin, kun luvan tai hyväksymisen peruuttaminen on perustunut lainvoimaiseen rikostuomioon tai muuhun vastaavaan viranomaisen päätökseen.

Hallintomenettely ja sitä ensisijaisesti sääntelevä lainsäädäntö ei ole kuitenkaan mahdollistanut tapahtumien riittävän yksityiskohtaista ja luotettavaa selvittämistä silloin, kun luvan tai hyväksymisen peruuttamisperusteena on lainvoimaisen rikostuomion sijasta ollut jokin muu laissa säädetty peruuttamisperuste. Kyseiset ongelmat ovat liittyneet muun muassa todistajien kuulemiseen tilanteissa, joissa henkilön on väitetty menetelleen teh-

tävässään olennaisesti virheellisesti taikka rikkoneen lupaan tai hyväksymiseen liitettyjä keskeisiä ehtoja. Myös henkilön päihteiden käytöstä tai väkivaltaisesta käyttäytymisestä aiheutuneiden tilanteiden käyttäminen peruuttamisperusteena on ollut ongelmallista silloin, kun tapahtumat eivät ole johtaneet rikostutkintaan ja henkilö on itse kiistänyt tapahtumat.

Edellä mainitun johdosta lakiin esitetään nyt lisättäväksi säännös, joka mahdollistaisi poliisilain 4 luvussa säädetyn poliisitutkinnan suorittamisen tämän lain nojalla myönnetyn luvan ja hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa. Vastaavan kaltainen säännös sisältyy jo nykyisin ampuma-aselain perusteella myönnettyjen lupien peruuttamismenettelyn osalta kyseisen lain 98 §:ään. Poliisitutkinnalla pyrittäisiin selvittämään sekä asiainosaisia että mahdollisia muita kuulemalla, mitä peruuttamismenettelyn vireille tulemiseen johtaneissa tapahtumissa oli tapahtunut. Poliisitutkinnan suorittamismahdollisuutta voitaisiin pitää myös peruuttamistoimenpiteiden kohteeksi joutuneen oikeusuojan kannalta tarkasteltuna asianmukaisena, koska päätöksen perusteena olevat tapahtumat tulisivat tällöin virallisesti selvitettyiksi. Varsinainen hyväksymisen peruuttamismenettely kuulemisineen toteutettaisiin edelleen hallintolain mukaisesti hallintomenettelynä.

Poliisitutkinnan suorittaminen, henkilön asema kyseisessä tutkinnassa sekä muut vastaavat seikat määräytyisivät poliisilain 4 luvun mukaisesti.

1.3. Kokoon-tumislaki

Järjestyksenvalvojan on perinteisesti edellytetty huolehtivan järjestyksen ja turvallisuuden säilymisestä myös tilaisuuden tapahtuma-alueen tai -rakennuksen välittömässä läheisyydessä. Kaikki järjestyksenvalvojaksi asettamisen mahdollistavat säännökset eivät kuitenkaan sisällä yksiselitteistä säännöstä, joka mahdollistaisi järjestyksenvalvojen asettamisen ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta myös asettamissäännöksessä mainitun paikan välittömään läheisyyteen. Merilaki, ulkoilulaki ja järjestyslaki sisältävät tällaisen säännöksen, kun taas kokoon-tumislaki

sekä majoitus- ja ravitsemisliikkeistä annettu asetus eivät sisällä tällaista säännöstä. Myöskään järjestyksenvalvojista annettu laki ei sisällä tällaista säännöstä.

Käytännössä ongelmia on ilmennyt majoitus- ja ravitsemisliikkeiden sekä kokoontumislain mukaisten yleisötilaisuuksien osalta. Yleisötilaisuuksien osalta kyseinen ongelma on pyritty ratkaisemaan käytännössä siten, että poliisi on tilaisuuden järjestämisen johdosta antamassaan määräyksessä määritellyt tilaisuuden toimialueeksi myös tilaisuuden varsinaisen järjestämispaikan tai alueen ohella sen välittömän läheisyyden. Järjestyksenvalvojen toimialueen laajuus on kuitenkin voinut jäädä käytännössä epäselväksi, jos kyseistä seikkaa ei ole osattu ennakoita jo edellä mainittua määräystä annettaessa. Poliisi ei myöskään anna kaikkien yleisötilaisuuksien järjestämisen johdosta tällaista erillistä määrystä.

Pykälässä ehdotetaan nyt säädettävän siitä, että yleisötilaisuuden järjestäjä voisi asettaa yleisötilaisuuteen ja sen välittömään läheisyyteen järjestyksenvalvojista annetussa laissa tarkoitettuja järjestyksenvalvoja ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta yleisötilaisuudessa. Käytännössä järjestyksenvalvojen toiminta painottuu yleisötilaisuuksissa niiden tapahtuma-alueille, mutta etenkin yleisömääriltään suurien tilaisuuksien järjestyksenpito edellyttää myös sisääntuloväylien ja muiden vastaavien alueiden järjestyksen ja turvallisuuden aktiivista varmistamista. Ehdotettu säännös mahdollistaisi myös puuttumisen tarvittaessa tilaisuuden välittömässä läheisyydessä tapahtuvaan tilaisuuden järjestystä tai turvallisuutta vaarantavaan toimintaan ja sillä olisi myös häiriöitä ennalta estävä vaikutus. Tällaisia käytännön tarpeita on esiintynyt myös osallistujamääriltään pienemmissä tilaisuuksissa, jonka johdosta säännös koskisi kaikenlaisia yleisötilaisuuksia.

Kokoontumislain mukaisten yleisten kokoosten osalta järjestyksenvalvojen asettaminen olisi sen sijaan mahdollista nykyiseen tapaan vain itse kokoukseen, koska välittömän läheisyyden riittävän yksityiskohtainen määrittäminen esimerkiksi kulkuemuotoisen kokouksen osalta voisi olla käytännössä vaikeaa. Samassa yhteydessä pykälää ehdotetaan tarkennettavaksi myös siten, että säädöste-

tistä ilmenisi selkeästi, mihin paikkoihin ja mitä tehtäviä varten järjestyksenvalvoja voitaisiin asettaa.

Tilaisuuden, alueen, tai rakennuksen välittömä läheisyyttä on mahdotonta määritellä säädöstehtävissä tyhjentävästi, jonka johdosta säädöstehtävissä käytettäisiin jo muussa lainsäädännössä omaksuttua yleisempää ilmausta "välitön läheisyys". Tältä osin olisi kysymys aina viimekädessä tapauskohtaisesta harkinnasta. Alueen voitaisiin katsoa kuuluvan säännöksessä edellytetyllä tavalla tilaisuuden välittömään läheisyyteen, jos tilaisuuden järjestämisen vaikutukset ulottuisivat kyseiselle alueelle ja alueella olisi tämän lisäksi merkitystä tilaisuuden järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Tällaisia alueita voisivat olla muun muassa yleisötilaisuuden järjestämiseen liittyvät kulkuväylät sekä tilaisuuteen osallistujille varatut pysäköintialueet. Myös tilaisuuden järjestämiskokouksen tai aidatun järjestämisalueen välitön ulkopuolinen alue olisi tilaisuuden järjestämispaikan välittömä läheisyyttä siltä osin kuin kyseiseltä alueelta voitaisiin vaikuttaa tilaisuuden järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen.

1.4. Laki eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta

Lain 10 §:n 2 momentissa oleva viittaus järjestyksenvalvojista annetun lain 10 §:ään ehdotetaan muutettavaksi järjestyksenvalvojalakiin ehdotettavien muutosten johdosta viittaukseksi kyseisen lain 12 §:ään.

2. Voimaantulo

Järjestyksenvalvojalain soveltamisesta annetun sisäasiainministeriön määräyksen voimassaolo on päättynyt 31 päivänä elokuuta 2004. Määräyksen voimassaolon päättymisen jälkeen muun muassa järjestyksenvalvojakoulutuksen toteuttamisesta sekä järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen uudistamisesta ei ole enää voimassa olevia oikeussääntöksiä. Tästä syystä ehdotettujen lakien olisi tultava voimaan mahdollisimman pikaisesti niiden vahvistamisesta lukien. Lakien voimaantulosta tiedottamiselle sekä kihlakuntien po-

liisilaitoksille suunnatun koulutuksen toteuttamiselle olisi kuitenkin varattava aikaa. Tämän vuoksi lait ehdotetaan tuleviksi voimaan noin kahden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

3. Säättämisjärjestys

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on käsitellyt järjestyksenvalvontatoimintaan laajemmin viimeksi järjestyslain säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä (HE 20/2002 vp) antamassaan lausunnossa (PeVL 20/2002 vp). Valiokunnan mukaan järjestyksenvalvojen toiminnassa järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi on perustuslain kannalta merkittävien osin kysymys tosiasiallisesta toiminnasta. Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten turvaamisesta voidaan tällaisessa toiminnassa huolehtia toimivaltuuksien täsmällisen sääntelyn lisäksi sääntelyn yleisen tarkkuuden ja muun asianmukaisuuden sekä asianomaisten henkilöiden sopivuuden ja pätevyyden avulla.

Esityksen keskeisenä tavoitteena onkin nostaa nykyinen sääntely perustuslain 80 §:n edellyttämällä tavalla lain tasolle. Tiettyjen esitykseen nyt sisältyvien asioiden oikeudellinen sääntely on toteutettu aiemmin mainitulla sisäasiainministeriön määräyksellä järjestyksenvalvojalain soveltamisesta. Laissa ehdotetaan säädettäväksi nyt muun muassa järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineistä sekä järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen toteuttamisesta.

Tietyistä jo nykyisin laissa olevista asioista ehdotetaan säädettävän myös nykyistä yksityiskohtaisemmin. Muun muassa järjestyksenvalvojan sekä järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen järjestäjät sekä koulutuksen sisällölle asetettavat keskeisimmät vaatimukset säädettäisiin nyt yksityiskohtaisesti lain tasolla. Järjestyksenvalvontatoiminnan viranomaisvalvonnasta ja siihen liittyvästä viranomaisten tietojensaantioikeudesta ehdotetaan myös säädettävän nykyistä yksityiskohtaisemmin lain tasolla.

Esityksessä ei sen sijaan ehdoteta merkittäviä muutoksia järjestyksenvalvojan toimivaltuuksiin eikä paikkoihin, jonne järjestyksenvalvoja voitaisiin asettaa. Yksittäiseen tila-

suuteen hyväksyttävän järjestyksenvalvojan toimivaltuuksia ja oikeutta kantaa tehtävissään voimankäyttövälineitä ehdotetaan rajoitettavaksi peruskoulutuksen perusteella hyväksytyyn järjestyksenvalvojaan verrattuna. Yksityisistä turvallisuuspalveluista annettuun lakiin sisältyvää vartijan voimankäyttöänsäntöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vartijan kiinnioton toimittamiseen liittyvä voimankäyttöoikeus vastaisi 1.1.2004 voimaan tullutta pakkokeinolain 1 luvun 1 §:n 4 momenttia.

Useimmat järjestyksenvalvoista annetun lain muuttamista koskevaan esitykseen sisältyvät säännökset vastaavat sekä sisällöllisesti että kirjoitusasultaan yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa toteutettua vastaavankaltaista sääntelyä. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon (PeVL 28/2001 vp) kyseisen lain säätämiseen johtaneesta hallituksen esityksestä (HE 69/2001 vp). Valiokunnan mukaan kyseiseen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset voitiin käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, jos valiokunnan vartijan toimivaltuuksista ja ampuma-aseen kantamisesta tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Poliisi-, tulli-, tai rajavartiomiehen toimiminen järjestyksenvalvojana ehdotetaan kiellettäväksi viranomais- ja järjestyksenvalvontatoiminnan välisen rajanvedon selkiyttämiseksi sekä mahdollisten rooliristiriitojen välttämiseksi. Perustuslakivaliokunta totesi viimeksi mainitussa lausunnossaan poliisin, rajavartiolaitoksen ja tullin palveluksessa oleville ehdotetun kiellon osallistua vartioimisliiketoimintaan perustuvan hyväksyttäviin syihin. Kielto kohdistuu valiokunnan mukaan henkilöihin, jotka virkansa puolesta suorittavat julkisen vallan käyttämiseen kuuluvia tehtäviä. Perustuslakivaliokunta piti mahdollisen rooliristiriitatilanteen ennalta estämistä niin keskeisenä, että se ehdotti edellä mainitussa lausunnossaan vartioimisliiketoimintaan osallistumiseen ja vartijana toimimiseen liittyvän kiellon laajentamista myös puolustusvoimien, vankeinhoitolaitoksen ja pelastushallinnon henkilöstöön kuuluviin. Eduskunta ei kuitenkaan tehnyt tällaista lisäystä esitykseen sen jatkokäsittelyssä.

Edellä mainitun johdosta myös nyt käsitel-

tävinä olevat lakiehdotukset voitaisiin käsitellä perustuslain 72 §:n mukaisessa tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan järjestyksenvalvojista 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (533/1999) 9 a, 10 a ja 10 b §,
 sellaisina kuin ne ovat, 9 a § laissa 285/2002 sekä 10 a ja 10 b § laissa 622/2003,
muutetaan 2, 10 ja 11—13 §,
 sellaisina kuin niistä ovat 10 § mainitussa laissa 622/2003 sekä 11 ja 13 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, sekä
lisätään lakiin uusi 2 a ja 14—28 §, jolloin nykyinen 14 § siirtyy uudeksi 29 §:ksi, seuraavasti:

2 §

Järjestyksenvalvojan tehtävä ja toimialue

Järjestyksenvalvojan tehtävänä on ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta sekä estää rikoksia ja onnettomuuksia siinä tilaisuudessa tai sillä alueella, jonne hänet on 1 §:n 1 momentissa mainitun säädöksen nojalla asetettu järjestyksenvalvojaksi (*toimialue*).

Järjestyksenvalvojan on toimittava laissa ja asetuksessa annettujen säännösten mukaisesti ja noudatettava poliisin sekä pelastus- ja muiden viranomaisten etukäteen tai tilaisuuden aikana antamia käskyjä ja määräyksiä.

2 a §

Järjestyksenvalvojaksi asettaminen ja järjestyksenvalvojana toimiminen

Järjestyksenvalvojaksi saadaan asettaa tehtävään suostuva henkilö, jolla on poliisin myöntämä voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi.

Tilaisuuden laajuus ja luonne huomioon ottaen sekä muusta erityisestä syystä tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitos voi hyväksyä järjestyksenvalvojaksi kokoontumislain mukaiseen yksittäiseen tilaisuuteen tai saman järjestäjän samassa paikassa järjestä-

miin saman luonteisiin tilaisuuksiin enintään kuudeksi kuukaudeksi yhden kalenterivuoden aikana myös henkilön, joka täyttää pelkästään 12 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyt edellytykset. Tällaisella järjestyksenvalvojalla ei ole 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjä toimivaltuuksia.

Jos järjestyksenvalvojan tehtävä tai työturvallisuus sitä vaatii, toimialueen poliisilaitos voi edellyttää, että järjestyksenvalvojana saa toimia vain 12 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun koulutuksen lisäksi sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän voimankäytön lisäkoulutuksen (*järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutus*) hyväksytysti suorittanut.

Poliisimies, rajavartiomies tai tullimies ei saa toimia järjestyksenvalvojana.

10 §

Voimankäyttövälineet ja niiden kantaminen

Järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineitä ovat ampuma-aselain (1/1998) 11 §:ssä tarkoitettu kaasusumutin sekä käsiraudat ja enintään 70 senttimetriä pitkä patukka.

Järjestyksenvalvoja ei saa kantaa järjestyksenvalvontatehtävässä voimankäyttövälinettä tarpeettomasti. Kaasusumutinta saa kantaa ainoastaan järjestyksenvalvoja, joka on suo-

rittanut yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettun vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen mahdollistavan koulutuksen. Tämä lain 2 a §:n 2 momentin perusteella järjestyksenvalvojaksi hyväksyty ei saa kantaa tehtävissään voimankäyttövälineitä.

Järjestyksenvalvojan on kannettava voimankäyttövälineitä asunsa alla siten, että ne eivät ole muiden havaittavissa. Jos voimankäyttövälineiden kantaminen asun alla ei ole mahdollista, niitä saadaan kantaa vyöhön kiinnitettävissä umpikoteloissa. Patukkaa saa kantaa siltä osin näkyvissä kuin sen kantaminen asun alla tai umpikotelossa ei sen koon vuoksi ole mahdollista.

11 §

Koiran mukana pitäminen

Tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitoksen luvalla järjestyksenvalvoja saa pitää järjestyksenvalvontatehtävissä mukanaan yhtä koiraa:

1) joka on hyväksytysti suorittanut sisäasiainministeriön vahvistamat vaatimukset täyttävän tottelevaisuustarkastuksen;

2) jonka ohjaajana hän on toiminut tottelevaisuustarkastuksessa;

3) joka on vähintään kaksi mutta enintään kymmenen vuotta vanha;

4) joka on rekisteröity ja tunnistusmerkitty siten, että se on luotettavasti yksilöitävissä;

5) joka on hänen hallittavissaan; sekä

6) joka ei ole ominaisuuksiltaan osoittautunut sopimattomaksi järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettäväksi.

Järjestyksenvalvoja saa pitää 1 momentissa säädetty edellytykset täyttävää koiraa mukanaan järjestyksenvalvontatehtävissä kaksi vuotta momentin 1 kohdassa tarkoitettusta hyväksymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa voidaan myöntää, jos tilaisuuden laajuus, laatu tai järjestämispaikka järjestyksenpitoon liittyvästä perustellusta syystä edellyttää koiran mukana pitämistä. Tilaisuudessa koiralla on oltava kuonokoppa, joka voidaan poliisin määräyksestä poistaa, jos henkilöiden käytäytymisen tai muun siihen verrattavan syyn perusteella voidaan päätellä tilaisuuteen osal-

listuvien turvallisuuden olevan uhattuna.

12 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen

Järjestyksenvalvojaksi voidaan hyväksyä se, joka:

1) on täyttänyt 18 vuotta;

2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva;

3) on hyväksytysti suorittanut sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän koulutuksen, joka sisältää ainakin järjestyksenvalvojatoimintaan, järjestyksenvalvojan tehtäviin sekä järjestyksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvät opetusahheet (*järjestyksenvalvojan peruskoulutus*); sekä

4) on hyväksytysti suorittanut aikaisintaan kuusi kuukautta ennen uuden hyväksymisen hakemista sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän kertauskoulutuksen (*järjestyksenvalvojan kertauskoulutus*), jos järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä hakeva on jo aikaisemmin hyväksyty järjestyksenvalvojaksi 3 kohdan perusteella.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on voimassa enintään viisi vuotta. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen voidaan erityisistä syistä liittää koulutuksesta, henkilökohtaisista ominaisuuksista ja muista vastaavista seikoista johtuvia ajallisia ja alueellisia sekä järjestyksenvalvontatehtäviä koskevia ehtoja ja rajoituksia.

Järjestyksenvalvojan peruskoulutusta vastaavan aikaisemman koulutuksen suorittanut voidaan 1 momentin 3 kohdan estämättä hyväksyä järjestyksenvalvojaksi uudelleen hänen hakiessaan järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen päättymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on tällöinkin, että hakija on suorittanut hyväksytysti säädetyn järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyy hakijan kotikunnan poliisilaitos. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen johdosta aikaisempi voimassa oleva järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen raukeaa.

13 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen ehtojen ja rajoitusten muuttaminen

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia voidaan muuttaa järjestyksenvalvojan koulutuksessa, henkilökohtaisissa ominaisuuksissa tai muissa vastaavissa seikoissa tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia muuttaa järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos.

14 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

Jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä eikä valitusosoitusta.

15 §

Järjestyksenvalvojakortti ja hyväksymisen johdosta annettava todistus

Järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos antaa 12 §:n 1 momentin mukaisesti järjestyksenvalvojaksi hyväksytyille järjestyksenvalvojakortin. Järjestyksenvalvojan on pidettävä kortti järjestyksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydetäessä. Poliisin tarvittaessa antama todistus järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä toimii järjestyksenvalvojakorttina ennen varsinaisen järjestyksenvalvojakortin luovuttamista järjestyksenvalvojalle.

Järjestyksenvalvojan on viipymättä haettava kotikuntansa poliisilaitokselta järjestyksenvalvojakortin kaksoiskappaletta, jos hänen henkilötietonsa ovat muuttuneet taikka hän on suorittanut hyväksytysti järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen tai yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun

lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun kaasuksumuttimen kantamisen mahdollistavan koulutuksen ja tietoja näistä ei ole merkitty järjestyksenvalvojakorttiin taikka jos kortti on kadonnut tai turmeltunut.

Järjestyksenvalvojakortti on heti luovutettava poliisille, jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu tai järjestyksenvalvojalle luovutetaan uusi järjestyksenvalvojakortti aikaisempaan korttiin merkityn hyväksymisen voimassaoloaikana.

Edellä 2 a §:n 2 momentin mukaisesti järjestyksenvalvojaksi hyväksytyille on annettava todistus järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä. Järjestyksenvalvojan on pidettävä todistus järjestyksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydetäessä.

16 §

Järjestyksenvalvojan tunnus ja sen käyttäminen

Järjestyksenvalvojan on käytettävä järjestyksenvalvontatehtävissä järjestyksenvalvojan asemaa osoittavaa selkeää tunnusta (*järjestyksenvalvojan tunnus*). Järjestyksenvalvojan tunnusta saa käyttää vain järjestyksenvalvoja järjestyksenvalvontatehtävissä. Järjestyksenvalvojan tunnusta erehdyttävästi muistuttavan merkin, tunnuksen tai asun käyttäminen on kiellettyä.

17 §

Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäminen

Järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen ja järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen järjestäjänä voi toimia:

- 1) poliisilaitos;
- 2) se, jonka kanssa turvallisuusalan tutkintotoimikunta on tehnyt sopimuksen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) mukaisesti järjestettyyn vartijan ammattitutkintoon tai sitä sisällöllisesti vastaavaan ammattitutkintoon taikka turvallisuusvalvojan perustutkintoon tai sitä vastaavaan perustutkintoon liittyvien kaikkien tutkinnon osien järjestämisestä;

3) se, jolle on myönnetty oikeus järjestää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaista turvallisuusalan perustutkintokoulutusta tai sitä vastaavaa perustutkintoa;

4) se, jonka lukuun kouluttajana toimivalla on, hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajia lukuun ottamatta, voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojakouluttajaksi; hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajilla tulee olla kyseisen alan ammattitaito ja kouluttajakokemusta.

Järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen järjestäjänä voi toimia poliisilaitos sekä se, jonka lukuun kouluttajana toimivalla on oikeus antaa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun voimankäyttökoulutuksen kaasusumutinkoulutusta. Koulutuksen tulee sisältää ainakin voimankäytön perusteisiin ja voimankäyttövälaineisiin liittyvät opetusaiheet sekä voimankäyttöön liittyviä käytännön harjoituksia.

18 §

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi voidaan hyväksyä se, joka:

1) on 18 vuotta täyttänyt;

2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva; sekä

3) on hyväksytysti suorittanut Poliisikoulun järjestämän ja sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän koulutuksen (*järjestyksenvalvojakouluttajan kouluttajakoulutuksen*), joka sisältää ainakin järjestyksenvalvojatoimintaa sääntelevään lainsäädäntöön, järjestyksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin, voimankäyttöön sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen on voimassa enintään viisi vuotta.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymiseen voidaan erityisistä syistä liittää koulutuksesta, henkilökohtaisista ominaisuuksista tai muista vastaavista seikoista johtuvia ajallisia, alueellisia sekä opetusaiheita kos-

kevia ehtoja ja rajoituksia. Hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia voidaan muuttaa järjestyksenvalvojakouluttajan koulutuksessa, henkilökohtaisissa ominaisuuksissa tai muissa vastaavissa seikoissa tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyy sisäasiainministeriö, joka myös muuttaa hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia. Sisäasiainministeriön on ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisestä sekä muuttamistaan ehdoista ja rajoituksista järjestyksenvalvojakouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

19 §

Valvonta ja tietojensaanti

Järjestyksenvalvojen, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjien ja järjestyksenvalvojakouluttajien yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaa sisäasiainministeriö.

Poliisin lääninjohto ja kihlakunnan poliisilaitokset vastaavat järjestyksenvalvojen, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjien ja järjestyksenvalvojakouluttajien toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Sisäasiainministeriöllä, poliisin lääninjohtolla ja kihlakunnan poliisilaitoksilla on oikeus saada järjestyksenvalvojalta, järjestyksenvalvojaksi asettajalta, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjältä ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyiltä valvonnassa tarvittavia tietoja järjestyksenvalvontatehtävien suorittamisesta ja järjestyksenvalvontakoulutuksen järjestämisestä sekä muista vastaavista seikoista yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityssalaisuuden estämättä.

20 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttaminen

Järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitoksen on peruutettava järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen, jos järjestyksenvalvoja sitä pyytää.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos järjestyksenvalvoja:

1) ei enää olojen olennaisten muutosten vuoksi täytä rehellisyydeltään, luotettavuudeltaan tai henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksiä;

2) on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton tehtävänsä, tai hän on tahallaan menetellyt järjestyksenvalvojana olennaisesti virheellisesti; taikka

3) on olennaisesti rikkonut järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia.

Poliisilaitos voi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hyväksymisen peruuttamisen sijasta antaa järjestyksenvalvojalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi oloihin nähden kohtuutonta.

21 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen

Päällystöön kuuluva poliisimies voi väliaikaisesti peruuttaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen, jos poliisin tietoon on tullut seikkoja, jotka todennäköisesti johtavat järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

Jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu tai järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaiseen peruuttamiseen on edellytykset, poliisimies voi ottaa järjestyksenvalvojakortin haltuunsa sen luovuttamiseksi päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle. Päällystöön kuuluvan poliisimiehen on 14 päivän kuluessa päätettävä, peruutetaanko järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen väliaikaisesti. Poliisimies voi ottaa järjestyksenvalvojakortin haltuunsa myös silloin, kun järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu. Järjestyksenvalvojakortin pois ottamiseksi voidaan tehdä henkilötarkastus sen esittäjästä, mitä pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 10 §:ssä säädetään.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta on ilmoitettava heti järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilä-

tokselle. Päätös, jolla järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on väliaikaisesti peruutettu, on voimassa enintään kolme kuukautta. Järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos voi jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos järjestyksenvalvojaa epäillään rikoksesta, joka todennäköisesti johtaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

22 §

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttaminen

Sisäasiainministeriön on peruutettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen, jos järjestyksenvalvojakouluttaja sitä pyytää.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos järjestyksenvalvojakouluttaja

1) ei enää olojen olennaisten muutosten vuoksi täytä rehellisyydeltään, luotettavuudeltaan tai henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen edellytyksiä;

2) on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton tehtävänsä, tai hän on tahallaan menetellyt järjestyksenvalvojakouluttajana olennaisesti virheellisesti; taikka

3) on olennaisesti rikkonut järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia.

Sisäasiainministeriö voi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hyväksymisen peruuttamisen sijasta antaa järjestyksenvalvojakouluttajalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi oloihin nähden kohtuutonta.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttamisesta tai varoituksen antamisesta järjestyksenvalvojakouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

23 §

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen

Sisäasiainministeriö voi väliaikaisesti pe-

ruuttaa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen, jos poliisin tietoon on tullut seikkoja, jotka todennäköisesti johtavat järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

Päätös, jolla järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen on väliaikaisesti peruutettu, on voimassa enintään kolme kuukautta. Sisäasiainministeriö voi jatkaa päätöksen voimassaoloa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos järjestyksenvalvojakouluttajaa epäillään rikoksesta, joka todennäköisesti johtaa hyväksymisen peruuttamiseen.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta järjestyksenvalvojakouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

24 §

Poliisitukinta

Tämän lain nojalla myönnetyn hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa voidaan tarvittaessa suorittaa poliisilain 4 luvussa säädetty poliisitukinta.

25 §

Lausunnot

Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjä ja järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen järjestäjällä on oikeus saada koulutukseen hakeutuneen kotikunnan poliisilaitokselta lausunto koulutukseen hakeutuneen sopivuudesta järjestyksenvalvojaksi tai järjestyksenvalvojakouluttajaksi.

26 §

Rangaistukset

Järjestyksenvalvoja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 2 §:n 2 momentissa, 4 tai 5 §:ssä taikka 6 §:n 1 momentissa säädetyn järjestyksenvalvojan toimintavelvollisuuden,

2) rikkoo 10 §:n säännöksiä voimankäyttövälineiden kantamisesta tai kantamistavasta taikka 11 §:n säännöksiä loiran mukana pitämisestä,

3) laiminlyö 15 §:ssä säädetyn järjestyksenvalvojakortin tai todistuksen mukana pitämistä, esittämistä tai poliisille luovuttamista koskevan velvollisuuden taikka

4) ei käytä järjestyksenvalvontatehtävissä 16 §:ssä tarkoitettua järjestyksenvalvojan tunnusta tai käyttää järjestyksenvalvojan tunnusta mainitun pykälän vastaisesti,

on tuomittava *järjestyksenvalvontarikkomuksesta* sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Järjestyksenvalvontarikkomuksesta tuomiin myös:

1) se, joka asettaa 2 a §:n 1 momentin vastaisesti järjestyksenvalvojaksi henkilön, jolla ei ole voimassa olevaa hyväksymistä järjestyksenvalvojaksi;

2) poliisimies, rajavartiomies tai tullimies, joka toimii järjestyksenvalvojana 2 a §:n 4 momentin vastaisesti;

3) se, joka käyttää 16 §:ssä tarkoitettua järjestyksenvalvojan tunnusta tai sitä erehdyttävästi muistuttavaa tunnusta tai merkkiä, vaikka hänellä ei ole voimassa olevaa hyväksymistä järjestyksenvalvojaksi;

4) se, joka järjestää 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua järjestyksenvalvojakoulutusta tai toimii kouluttajana tällaisessa koulutuksessa ilman, että kouluttajana toimivalta on voimassa olevaa hyväksymistä järjestyksenvalvojakouluttajaksi.

Rangaistus tässä laissa tarkoitetun järjestyksenvalvojan vastustamisesta säädetään rikoslain 17 luvun 6 §:ssä.

27 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettu päätös luvan tai hyväksymisen peruuttamisesta pannaan valituksesta huolimatta täytäntöön, jollei valitusviranomainen sitä kiellä.

28 §

Tarkemmat säännökset

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) lupien ja hyväksymisten hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemusten sisällöstä, asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä lupa- ja hyväksymispäätösten sisällöstä;

2) 7 §:ssä säädetystä säilöissäpidosta ja siihen käytettävistä tiloista;

3) 8 §:ssä säädetyn tarkastuksen suorittamisesta sekä haltuun otettujen esineiden ja aineiden säilyttämisestä ja luovuttamisesta;

4) järjestyksenvalvajakoulutuksen ja järjestyksenvalvajakouluttajakoulutuksen järjestämisestä sekä koulutuksen sisällöstä, toteuttamisesta ja koulutukseen sisältyvien opetusaiheiden hyväksi lukemisesta;

5) 16 §:ssä säädetystä järjestyksenvalvojan tunnuksesta ja sen käyttämisestä; sekä

6) järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettävän koiran tottelevaisuustarkastuksen järjestämisestä ja tarkastuksessa täytettävistä vaatimuksista sekä koiran rekisteröinnistä ja tunnistusmerkinnöistä.

Sisäasiainministeriö vahvistaa lisäksi tässä laissa tarkoitetuissa menettelyissä käytettävien lomakkeiden ja järjestyksenvalvojakorttien kaavan sekä järjestyksenvalvojakoulutuksessa käytettävän koulutusaineiston.

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1999.

Julkisista huvitilaisuuksista annetun asetuksen (687/1968) 11 §:n nojalla annettu hyväksyminen järjestysmieheksi pysyy voimassa tämän lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuna järjestyksenvalvojaksi hyväksymisenä päätöksessä määrätyn ehdoin ja rajoituksin, kuitenkin enintään kolme vuotta tämän lain voimaantulopäivästä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200 .

Järjestyksenvalvojaksi ja järjestyksenvalvajakouluttajaksi hyväksymistä koskevaan asiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Järjestyksenvalvoja, joka on suorittanut hyväksytysti sisäasiainministeriön määrääksessä (SM-1999-911/Tu-53) tarkoitetun järjestyksenvalvojan voimankäyttökurssin, saa kantaa järjestyksenvalvontatehtävässä kaususmutinta ilman tämän lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun koulutuksen hyväksytyä suorittamista 31 päivään joulukuuta 2005 saakka.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut hyväksyminen järjestyksenvalvajakoulutuksen järjestämiseen sekä toimimiseen järjestyksenvalvajakoulutuksen kouluttajana oikeuttaa järjestämään järjestyksenvalvojan peruskoulutusta ja järjestyksenvalvojan kertauskoulutusta sekä toimimaan kyseisten koulutusten kouluttajana 31 päivään joulukuuta 2005 saakka päätöksessä tarkoitettulla alueella. Sisäasiainministeriö voi kuitenkin peruuttaa hyväksymisen, jos tämän lain 22 ja 23 §:ssä säädetty edellytykset täyttyvät.

2.

Laki**yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisistä turvallisuuspalveluista 12 päivänä huhtikuuta 2002 annetun lain (282/2002) 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 27 §, 28 §:n 4 momentti, 34 §:n 1 momentti, 39 §, 40 §:n 1 momentti, 44 § sekä 45 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 4 momentti laissa 540/2003 ja 44 § laissa 765/2003, sekä *lisätään* lakiin uusi 50 a § seuraavasti:

7 §

Muutosilmoitukset

Vartioimisliikkeen on ilmoitettava kirjallisesti (*muutosilmoitus*) sisäasiainministeriölle:

1) liikkeen nimen tai yhtiömuodon muuttamisesta, liikkeen toimipaikan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen osoitteen muuttamisesta;

27 §

Vartijaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös

Vartijaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

Jos vartijaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä eikä valitusosoitusta.

28 §

Vartijan oikeudet

Jos poistettava, kiinni otettava tai turvallisuustarkastuksen kohteeksi joutunut koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, kiinni ottamisen tai turvallisuustarkastuksen suorittamisen, taikka pakenee kiinni ottamisesta, vartijalla on oikeus käyttää sellaisia henkilön poistamiseksi tai kiinni ottamiseksi taikka turvallisuustarkastuksen suorittamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina, kun otetaan huomioon

henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet. Vastuuvapausperusteesta ja rangaistusvastuun lievennyksestä voimakeinojen käytön liioittelussa säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

34 §

Vartijakortti

Vartijan kotikunnan poliisilaitos antaa vartijaksi hyväksytylle vartijakortin. Vartijan on pidettävä kortti vartioimistehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä. Poliisin tarvittaessa antama todistus vartijaksi hyväksymisestä toimii vartijakorttina ennen varsinaisen vartijakortin luovuttamista vartijalle.

39 §

Turvasuojaajaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös

Turvasuojaajaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

Jos turvasuojaajaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä eikä valitusosoitusta.

40 §

Turvasuojaajakortti

Turvasuojaajan kotikunnan poliisilaitos antaa turvasuojaajaksi hyväksytylle turvasuojaajakortin. Turvasuojaajan on pidettävä kortti hyväksymistä edellyttävissä tur-

vasuojaustehtävissä mukanaan ja esitettävä se pyydettyä. Poliisin tarvittaessa antama todistus turvasuojaajaksi hyväksymisestä toimii turvasuojaajakorttina ennen varsinaisen turvasuojaajakortin luovuttamista turvasuojaajalle.

4 luku

**Yksityisten turvallisuuspalveluiden
valvonta**

44 §

Turvallisuusalan valvontatiedot

Poliisi pitää tietoja vartioimisliikkeistä sekä niiden 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja vastuuhenkilöistä ja vastaavista hoitajista sekä vartijoista, turvasuojaajista ja 29 §:n 2 momentissa tarkoitettua voimankäyttökoulutuksen antajista sekä järjestyksenvalvojista annetun lain 1 ja 18 §:ssä tarkoitettuja järjestyksenvalvojista ja järjestyksenvalvojakouluttajista (*turvallisuusalan valvontatiedot*). Turvallisuusalan valvontatiedoista säädetään tarkemmin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa (761/2003).

45 §

Vuosi-ilmoitus

Vartioimisliikkeen on ilmoitettava sisäasiainministeriölle kirjallisesti kultakin kalenterivuodelta seuraavan tammikuun loppuun mennessä:

2) toimipaikkojen lukumäärä ja osoitteet sekä henkilöstön lukumäärä;

3) tiedot kalenterivuoden aikana vastaavina hoitajina, vartijoina ja väliaikaisina vartijoina toimineista toimipaikoittain eriteltyinä;

50 a §

Poliisitutkinta

Tämän lain nojalla myönnetyn luvan ja hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa voidaan tarvittaessa suorittaa poliisilain (493/1995) 4 luvussa säädetty poliisitutkinta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 200 .

3.

Laki

kokoontumislain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun kokoontumislain (530/1999) 18 § seuraavasti:

18 §

Järjestyksenvalvojat

Yleisen kokouksen tai yleisötilaisuuden järjestäjä voi asettaa yleiseen kokoukseen taikka yleisötilaisuuteen ja sen välittömään

läheisyyteen järjestyksenvalvojista annetussa laissa (533/1999) tarkoitettuja järjestyksenvalvoja ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta yleisessä kokouksessa tai yleisötilaisuudessa. Järjestyksenvalvojen valtuuksista säädetään mainitussa laissa. Oikeudesta keskeyttää yleinen kokous tai yleisötilaisuus

taikka määrätä se päättymään on kuitenkin voimassa, mitä tässä laissa säädetään. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

4.

Laki

eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta 11 päivänä kesäkuuta 2004 annetun lain (485/2004) 10 §:n 2 momentti seuraavasti:

10 §

Turvatarkastuksen suorittaja

Muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua henkilöä voidaan käyttää suorittamaan 1 momentissa tarkoitettu turvatarkastus, jos hän täyttää järjestyksenvalvojista annetun lain (533/1999) 12 §:ssä säädetyt järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle asetetut edellytykset tai jos hän on saanut turvatarkastuksista lentoliikenteessä annetun lain (305/1994) 9 §:n 2 momentissa tarkoitetun Ilmailulaitoksen vahvistaman koulutusohjelman mukaisen

koulutuksen ja kummassakin tapauksessa poliisi on hyväksynyt hänet tehtävään. Käsitellessään hyväksymistä poliisilla on oikeus käyttää niitä rekisteritietoja, joihin turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettu suppea turvallisuusselvitys voi perustua.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 200 .

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Kari Rajamäki*

1.

Laki**järjestyksenvalvojista annetun lain muuttamiseksi**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan järjestyksenvalvojista 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun lain (533/1999) 9 a, 10 a ja 10 b §, sellaisina kuin ne ovat, 9 a § laissa 285/2002 sekä 10 a ja 10 b § laissa 622/2003, *muutetaan* 2, 10 ja 11—13 §, sellaisina kuin niistä ovat 10 § mainitussa laissa 622/2003 sekä 11 ja 13 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, sekä *lisätään* lakiin uusi 2 a ja 14—28 §, jolloin nykyinen 14 § siirtyy uudeksi 29 §:ksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Järjestyksenvalvojan tehtävä ja toimialue

Järjestyksenvalvojaksi saadaan asettaa tehtävään suostuva henkilö, jonka poliisi on hyväksynyt järjestyksenvalvojaksi siten kuin 10 §:ssä säädetään.

Järjestyksenvalvojan tehtävänä on ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta sekä estää rikoksia ja onnettomuuksia siinä tilaisuudessa tai sillä alueella, jonne hänet on 1 §:n 1 momentissa mainitun säädöksen nojalla asetettu järjestyksenvalvojaksi (*toimialue*).

Järjestyksenvalvojan on toimittava laissa ja asetuksessa annettujen säännösten mukaisesti ja noudatettava poliisin sekä pelastus- ja muiden viranomaisten etukäteen tai tilaisuuden aikana antamia käskyjä ja määräyksiä

Ehdotus

2 §

Järjestyksenvalvojan tehtävä ja toimialue

Järjestyksenvalvojan tehtävänä on ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta sekä estää rikoksia ja onnettomuuksia siinä tilaisuudessa tai sillä alueella, jonne hänet on 1 §:n 1 momentissa mainitun säädöksen nojalla asetettu järjestyksenvalvojaksi (*toimialue*).

Järjestyksenvalvojan on toimittava laissa ja asetuksessa annettujen säännösten mukaisesti ja noudatettava poliisin sekä pelastus- ja muiden viranomaisten etukäteen tai tilaisuuden aikana antamia käskyjä ja määräyksiä.

2 a §

Järjestyksenvalvojaksi asettaminen ja järjestyksenvalvojana toimiminen

Järjestyksenvalvojaksi saadaan asettaa tehtävään suostuva henkilö, jolla on poliisin

myöntämä voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojaksi.

Tilaisuuden laajuus ja luonne huomioon ottaen sekä muusta erityisestä syystä tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitos voi hyväksyä järjestyksenvalvojaksi kokoontumislain mukaiseen yksittäiseen tilaisuuteen tai saman järjestäjän samassa paikassa järjestämiin saman luonteisiin tilaisuuksiin enintään kuudeksi kuukaudeksi yhden kalenterivuoden aikana myös henkilön, joka täyttää pelkästään 12 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyt edellytykset. Tällaisella järjestyksenvalvojalla ei ole 7 §:n 2 ja 3 momentissa säädetyjä toimivaltuuksia.

Jos järjestyksenvalvojan tehtävä tai työturvallisuus sitä vaatii, toimialueen poliisilaitos voi edellyttää, että järjestyksenvalvojana saa toimia vain 12 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun koulutuksen lisäksi sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän voimankäytön lisäkoulutuksen (järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutus) hyväksytysti suorittanut.

Poliisimies, rajavartiomies tai tullimies ei saa toimia järjestyksenvalvojana.

9 a §

Koiran mukana pitäminen

Tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitoksen luvalla järjestyksenvalvoja saa pitää järjestyksenvalvontatehtävissä mukanaan yhtä koiraa:

(kumotaan)

1) joka on hyväksytysti suorittanut sisäasiainministeriön vahvistamat vaatimukset täyttävän tottelevaisuustarkastuksen;

2) jonka ohjaajana hän on toiminut tottelevaisuustarkastuksessa;

3) joka on vähintään kaksi mutta enintään 10 vuotta vanha;

4) joka on rekisteröity ja tunnistusmerkitetty siten, että se on luotettavasti yksilöitävissä;

5) joka on hänen hallittavissaan; sekä

6) joka ei ole ominaisuuksiltaan osoittautunut sopimattomaksi järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettäväksi.

Järjestyksenvalvoja saa pitää 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttävää koiraa mukanaan järjestyksenvalvontatehtävissä kaksi vuotta momentin 1 kohdassa tarkoitettua hyväksymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa voidaan myöntää, jos tilaisuuden laajuus, laatu tai järjestämispaikka järjestyksenpitoon liittyvästä perustellusta syystä edellyttää koiran pitämistä mukana. Tilaisuudessa koiralla on oltava kuonokoppa, joka voidaan poliisin määräyksestä poistaa, jos henkilöiden käyttäytymisen tai muun siihen verrattavan syyn perusteella voidaan päätellä tilaisuuteen osallistuvien turvallisuuden olevan uhattuna.

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettävän koiran tottelevaisuustarkastuksen järjestämisestä ja tarkastuksessa täytettävistä vaatimuksista sekä koiran rekisteröinnistä ja tunnistusmerkinnästä.

10 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen

Järjestyksenvalvojaksi saadaan hyväksyä tehtävään sopiva täysivaltainen henkilö, joka on saanut sisäasiainministeriön määrittämän koulutuksen. Järjestyksenvalvojaksi hyväksyy hakijan kotikunnan poliisilaitos enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Tilaisuuden laajuus ja luonne huomioon ottaen sekä muusta erityisestä syystä tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitos voi hyväksyä järjestyksenvalvojaksi yksittäiseen tilaisuuteen myös henkilön, jolla ei ole 1 momentissa tarkoitettua koulutusta.

10 a §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttaminen

Sen poliisilaitoksen, jonka toimialueeseen järjestyksenvalvojan kotikunta kuuluu, on peruutettava järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen, jos järjestyksenvalvoja sitä pyytää.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määräjäksi, jos:

1) järjestyksenvalvoja ei enää rehellisyytensä, luotettavuutensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa puolesta ole sopiva järjestyksenvalvojaksi;

2) järjestyksenvalvoja on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu sellaisesta rikoksesta,

10 §

Voimankäyttövälineet ja niiden kantaminen

Järjestyksenvalvojan voimankäyttövälineitä ovat ampuma-aselain (1/1998) 11 §:ssä tarkoitettu kaasusumutin sekä käsiraudat ja enintään 70 senttimetriä pitkä patukka.

Järjestyksenvalvoja ei saa kantaa järjestyksenvalvontatehtävässä voimankäyttövälinettä tarpeettomasti. Kaasusumutinta saa kantaa ainoastaan järjestyksenvalvoja, joka on suorittanut yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettun vartioimistehtävissä tapahtuvan kaasusumuttimen kantamisen mahdollistavan koulutuksen. Tämä lain 2 a §:n 2 momentin perusteella järjestyksenvalvojaksi hyväksyty ei saa kantaa tehtävissään voimankäyttövälineitä.

Järjestyksenvalvojan on kannettava voimankäyttövälineitä asunsa alla siten, että ne eivät ole muiden havaittavissa. Jos voimankäyttövälineiden kantaminen asun alla ei ole mahdollista, niitä saadaan kantaa vyöhön kiinnitettävissä umpikoteloissa. Patukkaa saa kantaa siltä osin näkyvissä kuin sen kantaminen asun alla tai umpikotelossa ei sen koon vuoksi ole mahdollista.

(kumotaan)

joka osoittaa hänen olevan sopimaton tehtäväänsä, tai hän on tahallaan menetellyt järjestyksenvalvojana olennaisesti virheellisesti; tai

3) järjestyksenvalvoja on olennaisesti rikonut järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia.

Poliisilaitos voi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hyväksymisen peruuttamisen sijasta antaa järjestyksenvalvojalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi oloihin nähden kohtuutonta.

10 b §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen

Päällystöön kuuluva poliisimies voi väliaikaisesti peruuttaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen, jos poliisin tietoon on tullut seikkoja, jotka todennäköisesti johtavat järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

(kumotaan)

Jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu tai järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaiseen peruuttamiseen on edellytykset, poliisimies voi ottaa järjestyksenvalvojakortin haltuunsa sen luovuttamiseksi päällystöön kuuluvalla poliisimiehelle, jonka on 14 päivän kuluessa päätettävä, peruutetaanko järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen väliaikaisesti. Poliisimies voi ottaa järjestyksenvalvojakortin haltuunsa myös silloin, kun järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu. Järjestyksenvalvojakortin pois ottamiseksi voidaan tehdä henkilötarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 10 §:ssä säädetään.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta on ilmoitettava heti järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitokselle. Päätös, jolla järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on väliaikaisesti peruutettu, on voimassa enintään kolme kuukautta. Se poliisilaitos, jonka toimialueeseen järjestyksenvalvojan kotikunta kuuluu, voi jatkaa päätöksen voimassaoloa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos

järjestyksenvalvojaa epäillään rikoksesta, joka todennäköisesti johtaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

11 §

Järjestyksenvalvojan tunnus ja kortti

Tämän lain mukaisesti järjestyksenvalvojaksi asetetulla henkilöllä tulee tehtävää suorittaessaan olla sisäasiainministeriön vahvistama näkyvä tunnus. Muulla henkilöllä ei ole oikeutta tämän tunnuksen käyttämiseen. (27.6.2003/622)

Järjestyksenvalvojaksi 10 §:n 1 momentin mukaisesti hyväksytyllä henkilöllä on tehtävää suorittaessaan oltava poliisin antama järjestyksenvalvojakortti, joka on pyydettyessä esitettävä. Edellä 10 §:n 2 momentissa tarkoitettulla järjestyksenvalvojalla on vastaavasti oltava ja hänen on pyydettyessä esitettävä jäljennös päätöksestä, jolla hänet on hyväksytty tehtäväänsä.

12 §

Rangaistussäännös

Järjestyksenvalvoja, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jättää noudattamatta 2 §:n 3 momentissa, 4 tai 5 §:ssä

11 §

Koiran mukana pitäminen

Tilaisuuden toimeenpanopaikan poliisilaitoksen luvalla järjestyksenvalvoja saa pitää järjestyksenvalvontatehtävissä mukanaan yhtä koiraa:

1) joka on hyväksytysti suorittanut sisäasiainministeriön vahvistamat vaatimukset täyttävän tottelevaisuustarkastuksen;

2) jonka ohjaajana hän on toiminut tottelevaisuustarkastuksessa;

3) joka on vähintään kaksi mutta enintään kymmenen vuotta vanha;

4) joka on rekisteröity ja tunnistusmerkitetty siten, että se on luotettavasti yksilöitävissä;

5) joka on hänen hallittavissaan; sekä

6) joka ei ole ominaisuuksiltaan osoittautunut sopimattomaksi järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettäväksi.

Järjestyksenvalvoja saa pitää 1 momentissa säädetyt edellytykset täyttävää koiraa mukanaan järjestyksenvalvontatehtävissä kaksi vuotta momentin 1 kohdassa tarkoitetusta hyväksymisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupa voidaan myöntää, jos tilaisuuden laajuus, laatu tai järjestämispaikka järjestyksenpitoon liittyvästä perustellusta syystä edellyttää koiran mukana pitämistä. Tilaisuudessa koiralla on oltava kuonokoppa, joka voidaan poliisin määräyksestä poistaa, jos henkilöiden käyttäytymisen tai muun siihen verrattavan syyn perusteella voidaan päätellä tilaisuuteen osallistuvien turvallisuuden olevan uhattuna.

12 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen

Järjestyksenvalvojaksi voidaan hyväksyä se, joka:

1) on täyttänyt 18 vuotta;

taikka 6 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuutensa, on tuomittava, jollei muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, järjestyksenvalvontarikkomuksesta sakkoon.

Järjestyksenvalvontarikkomuksesta on tuomittava myös se, joka käyttää 11 §:n 1 momentissa tarkoitettua järjestyksenvalvojan tunnusta olematta sen käyttöön oikeutettu.

Järjestyksenvalvojan vastustamisesta säädetään rangaistus rikoslaissa.

13 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Tarkemmat säännökset tämän lain soveltamisesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva;

3) on hyväksytysti suorittanut sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän koulutuksen, joka sisältää ainakin järjestyksenvalvojatoimintaan, järjestyksenvalvojan tehtäviin sekä järjestyksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin liittyvät opetusaiheet (järjestyksenvalvojan peruskoulutus); sekä

4) on hyväksytysti suorittanut aikaisintaan kuusi kuukautta ennen uuden hyväksymisen hakemista sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän kertauskoulutuksen (järjestyksenvalvojan kertauskoulutus), jos järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä hakeva on jo aikaisemmin hyväksytty järjestyksenvalvojaksi 3 kohdan perusteella.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on voimassa enintään viisi vuotta. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen voidaan erityisistä syistä liittää koulutuksesta, henkilökohtaisista ominaisuuksista ja muista vastaavista seikoista johtuvia ajallisia ja alueellisia sekä järjestyksenvalvontatehtäviä koskevia ehtoja ja rajoituksia.

Järjestyksenvalvojan peruskoulutusta vastaavan aikaisemman koulutuksen suorittanut voidaan 1 momentin 3 kohdan estämättä hyväksyä järjestyksenvalvojaksi uudelleen hänen hakiessaan järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä kuuden kuukauden kuluessa aikaisemman järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen päättymisestä. Hyväksymisen edellytyksenä on tällöinkin, että hakija on suorittanut hyväksytysti säädetyn järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyy hakijan kotikunnan poliisilaitos. Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen johdosta aikaisempi voimassa oleva järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen raukeaa.

13 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen ehtojen ja rajoitusten muuttaminen

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen lii-

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, sisäasiainministeriö voi antaa asetuksella tarkempia säännöksiä 7 §:ssä säädetystä säilöäpidosta ja siihen käytettävistä tiloista, 8 §:ssä säädetyn tarkastuksen suorittamisesta, haltuun otettujen esineiden ja aineiden säilyttämisestä, voimakeinojen käyttämisestä, voimankäyttövälineistä sekä järjestyksenvalvojan koulutuksesta ja järjestyksenvalvojaksi hyväksymisessä noudatettavasta menettelystä.

tettyjä ehtoja ja rajoituksia voidaan muuttaa järjestyksenvalvojan koulutuksessa, henkilökohtaisissa ominaisuuksissa tai muissa vastaavissa seikoissa tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia muuttaa järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos.

14 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

Jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä eikä valitusosoitusta.

15 §

Järjestyksenvalvojakortti ja hyväksymisen johdosta annettava todistus

Järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos antaa 12 §:n 1 momentin mukaisesti järjestyksenvalvojaksi hyväksytyille järjestyksenvalvojakortin. Järjestyksenvalvojan on pidettävä kortti järjestyksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä. Poliisin tarvittaessa antama todistus järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä toimii järjestyksenvalvojakorttina ennen varsinaisen järjestyksenvalvojakortin luovuttamista järjestyksenvalvojalle.

Järjestyksenvalvojan on viipymättä haettava kotikuntansa poliisilaitokselta järjestyksenvalvojakortin kaksoiskappaletta, jos hänen henkilötietonsa ovat muuttuneet taikka hän on suorittanut hyväksytysti järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen tai yksityisistä turvallisuuspalveluista

Ehdotus

annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettuna kaasusumuttimen kantamisen mahdollistavan koulutuksen ja tietoja näistä ei ole merkitty järjestyksenvalvojakorttiin taikka jos kortti on kadonnut tai turmeltunut.

Järjestyksenvalvojakortti on heti luovutettava poliisille, jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu tai järjestyksenvalvojalle luovutetaan uusi järjestyksenvalvojakortti aikaisempaan korttiin merkityn hyväksymisen voimassaoloaikana.

Edellä 2 a §:n 2 momentin mukaisesti järjestyksenvalvojaksi hyväksytylle on annettava todistus järjestyksenvalvojaksi hyväksymisestä. Järjestyksenvalvojan on pidettävä todistus järjestyksenvalvontatehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyessä.

16 §

Järjestyksenvalvojan tunnus ja sen käyttäminen

Järjestyksenvalvojan on käytettävä järjestyksenvalvontatehtävissä järjestyksenvalvojan asemaa osoittavaa selkeää tunnusta (järjestyksenvalvojan tunnus). Järjestyksenvalvojan tunnusta saa käyttää vain järjestyksenvalvoja järjestyksenvalvontatehtävissä. Järjestyksenvalvojan tunnusta erehdyttävästi muistuttavan merkin, tunnuksen tai asun käyttäminen on kiellettyä.

17 §

Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäminen

Järjestyksenvalvojan peruskoulutuksen ja järjestyksenvalvojan kertauskoulutuksen järjestäjänä voi toimia:

- 1) poliisilaitos;
- 2) se, jonka kanssa turvallisuusalan tutkintotoimikunta on tehnyt sopimuksen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) mukaisesti järjestettyyn vartijan ammattitutkintoon tai sitä sisällöllisesti vastaavaan ammattitutkintoon taikka

turvallisuusvalvojan perustutkintoon tai sitä vastaavaan perustutkintoon liittyvien kaikkien tutkinnon osien järjestämisestä;

3) se, jolle on myönnetty oikeus järjestää ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) mukaista turvallisuusalan perustutkintokoulutusta tai sitä vastaavaa perustutkintoa;

4) se, jonka lukuun kouluttajana toimivalta on, hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajia lukuun ottamatta, voimassa oleva hyväksyminen järjestyksenvalvojakouluttajaksi; hätäensiapuun sekä pelastustoimeen liittyvien opetusaiheiden kouluttajilla tulee olla kyseisen alan ammattitaito ja kouluttajakokemusta.

Järjestyksenvalvojan voimankäytön lisäkoulutuksen järjestäjänä voi toimia poliisilaitos sekä se, jonka lukuun kouluttajana toimivalla on oikeus antaa yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitetun voimankäyttökoulutuksen kaasusumutinkoulutusta. Koulutuksen tulee sisältää ainakin voimankäytön perusteisiin ja voimankäyttövälineisiin liittyvät opetusaiheet sekä voimankäyttöön liittyviä käytännön harjoituksia.

18 §

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi voidaan hyväksyä se, joka:

1) on 18 vuotta täyttänyt;

2) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva; sekä

3) on hyväksytysti suorittanut Poliisikoulun järjestämän ja sisäasiainministeriön määrittämät vaatimukset täyttävän koulutuksen (järjestyksenvalvojakouluttajan kouluttajakoulutuksen), joka sisältää ainakin järjestyksenvalvojatoimintaa sääntelevään lainsäädäntöön, järjestyksenvalvojan oikeuksiin ja velvollisuuksiin, voimankäyttöön sekä kouluttajana toimimiseen liittyvät opetusaiheet.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen on voimassa enintään viisi vuotta.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväk-

symiseen voidaan erityisistä syistä liittää koulutuksesta, henkilökohtaisista ominaisuuksista tai muista vastaavista seikoista johtuvia ajallisia, alueellisia sekä opetusaiheita koskevia ehtoja ja rajoituksia. Hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia voidaan muuttaa järjestyksenvalvojakouluttajan koulutuksessa, henkilökohtaisissa ominaisuuksissa tai muissa vastaavissa seikoissa tapahtuneiden muutosten vuoksi.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyy sisäasiainministeriö, joka myös muuttaa hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia. Sisäasiainministeriön on ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisestä sekä muuttamistaan ehdoista ja rajoituksista järjestyksenvalvojakouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

19 §

Valvonta ja tietojensaanti

Järjestyksenvalvojen, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjien ja järjestyksenvalvojakouluttajien yleisestä valvonnasta ja ohjauksesta vastaa sisäasiainministeriö.

Poliisin lääninjohto ja kihlakunnan poliisilaitokset vastaavat järjestyksenvalvojen, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjien ja järjestyksenvalvojakouluttajien toiminnan valvonnasta toimialueellaan.

Sisäasiainministeriöllä, poliisin lääninjohdolla ja kihlakunnan poliisilaitoksilla on oikeus saada järjestyksenvalvojalta, järjestyksenvalvojaksi asettajalta, järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjältä ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksytyltä valvonnassa tarvittavia tietoja järjestyksenvalvontatehtävien suorittamisesta ja järjestyksenvalvontakoulutuksen järjestämisestä sekä muista vastaavista seikoista yhteisön jäsentä, tilintarkastajaa, toimitusjohtajaa, hallituksen jäsentä tai työntekijää velvoittavan yrityssalaisuuden estämättä.

20 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttaminen

Järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitoksen on peruutettava järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen, jos järjestyksenvalvoja sitä pyytää.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määräajaksi, jos järjestyksenvalvoja:

1) ei enää olojen olennaisten muutosten vuoksi täytä rehellisyydeltään, luotettavuudeltaan tai henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen edellytyksiä;

2) on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton tehtäväänsä, tai hän on tahallaan menetellyt järjestyksenvalvojana olennaisesti virheellisesti; taikka

3) on olennaisesti rikkonut järjestyksenvalvojaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia.

Poliisilaitos voi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hyväksymisen peruuttamisen sijasta antaa järjestyksenvalvojalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi oloihin nähden kohtuutonta.

21 §

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen

Päällystään kuuluva poliisimies voi väliaikaisesti peruuttaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen, jos poliisin tietoon on tullut seikkoja, jotka todennäköisesti johtavat järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

Jos järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu tai järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaiseen peruuttamiseen on edellytykset, poliisimies voi ottaa järjes-

Ehdotus

tyksenvalvojakortin haltuunsa sen luovuttamiseksi päällystään kuuluvalle poliisimiehelle. Päällystään kuuluvan poliisimiehen on 14 päivän kuluessa päätettävä, peruutetaanko järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen väliaikaisesti. Poliisimies voi ottaa järjestyksenvalvojakortin haltuunsa myös silloin, kun järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on peruutettu. Järjestyksenvalvojakortin pois ottamiseksi voidaan tehdä henkilötarkastus sen estämättä, mitä pakkokeinolain (450/1987) 5 luvun 10 §:ssä säädetään.

Järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta on ilmoitettava heti järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitokselle. Päätös, jolla järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen on väliaikaisesti peruutettu, on voimassa enintään kolme kuukautta. Järjestyksenvalvojan kotikunnan poliisilaitos voi jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos järjestyksenvalvojaa epäillään rikoksesta, joka todennäköisesti johtaa järjestyksenvalvojaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

22 §

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttaminen

Sisäasiainministeriön on peruutettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen, jos järjestyksenvalvojakouluttaja sitä pyytää.

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen voidaan peruuttaa kokonaan tai määrääjäksi, jos järjestyksenvalvojakouluttaja

1) ei enää olojen olennaisten muutosten vuoksi täytä rehellisyydeltään, luotettavuudeltaan tai henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen edellytyksiä;

2) on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu rikoksesta, joka osoittaa hänen olevan sopimaton tehtävänsä, tai hän on tahallaan menetellyt järjestyksenvalvojakouluttajana olennaisesti virheellisesti; taikka

Ehdotus

3) on olennaisesti rikkonut järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymiseen liitettyjä ehtoja ja rajoituksia.

Sisäasiainministeriö voi 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa hyväksymisen peruuttamisen sijasta antaa järjestyksenvalvojakouluttajalle varoituksen, jos hyväksymisen peruuttaminen olisi oloihin nähden kohtuutonta.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttamisesta tai varoituksen antamisesta järjestyksenvalvojakouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

23 §

Järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen väliaikainen peruuttaminen

Sisäasiainministeriö voi väliaikaisesti peruuttaa järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen, jos poliisin tietoon on tullut seikkoja, jotka todennäköisesti johtavat järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen peruuttamiseen.

Päätös, jolla järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksyminen on väliaikaisesti peruttettu, on voimassa enintään kolme kuukautta. Sisäasiainministeriö voi jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos järjestyksenvalvojakouluttajaa epäillään rikoksesta, joka todennäköisesti johtaa hyväksymisen peruuttamiseen.

Sisäasiainministeriön on ilmoitettava järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymisen väliaikaisesta peruuttamisesta järjestyksenvalvojakouluttajan kotikunnan poliisilaitokselle.

24 §

Poliisitutkinta

Tämän lain nojalla myönnetyn hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa voidaan tarvittaessa suorittaa poliisilain 4 luvussa säädetty poliisitutkinta.

25 §

Lausunnot

Järjestyksenvalvojakoulutuksen järjestäjällä ja järjestyksenvalvojan kouluttajakoulutuksen järjestäjällä on oikeus saada koulutukseen hakeutuneen kotikunnan poliisilaitokselta lausunto koulutukseen hakeutuneen sopivuudesta järjestyksenvalvojaksi tai järjestyksenvalvojakouluttajaksi.

26 §

Rangaistukset

Järjestyksenvalvoja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) laiminlyö 2 §:n 2 momentissa, 4 tai 5 §:ssä taikka 6 §:n 1 momentissa säädetyn järjestyksenvalvojan toimintavelvollisuuden,

2) rikkoo 10 §:n säännöksiä voimankäytövälineiden kantamisesta tai kantamista vasta taikka 11 §:n säännöksiä koiran mukana pitämisestä,

3) laiminlyö 15 §:ssä säädetyn järjestyksenvalvojakokortin tai todistuksen mukana pitämistä, esittämistä tai poliisille luovuttamista koskevan velvollisuuden taikka

4) ei käytä järjestyksenvalvontatehtävissä 16 §:ssä tarkoitettua järjestyksenvalvojan tunnusta tai käyttää järjestyksenvalvojan tunnusta mainitun pykälän vastaisesti,

on tuomittava järjestyksenvalvontarikkomuksesta sakkoon, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

Järjestyksenvalvontarikkomuksesta tuomitaan myös:

1) se, joka asettaa 2 a §:n 1 momentin vastaisesti järjestyksenvalvojaksi henkilön, jolla ei ole voimassa olevaa hyväksymistä järjestyksenvalvojaksi;

2) poliisimies, rajavartiomies tai tullimies, joka toimii järjestyksenvalvojana 2 a §:n 4 momentin vastaisesti;

Ehdotus

3) se, joka käyttää 16 §:ssä tarkoitettua järjestyksenvalvojan tunnusta tai sitä erehdyttävästi muistuttavaa tunnusta tai merkkiä, vaikka hänellä ei ole voimassa olevaa hyväksymistä järjestyksenvalvojaksi;

4) se, joka järjestää 17 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua järjestyksenvalvojakoulutusta tai toimii kouluttajana tällaisessa koulutuksessa ilman, että kouluttajana toimivalla on voimassa olevaa hyväksymistä järjestyksenvalvojakouluttajaksi.

Rangaistus tässä laissa tarkoitetun järjestyksenvalvojan vastustamisesta säädetään rikoslain 17 luvun 6 §:ssä.

27 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tässä laissa tarkoitettu päätös luvan tai hyväksymisen peruuttamisesta pannaan valituksesta huolimatta täytäntöön, jollei valitusviranomainen sitä kiellä.

28 §

Tarkemmat säännökset

Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) lupien ja hyväksymisten hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemusten sisällöstä, asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä sekä lupa- ja hyväksymispäätösten sisällöstä;

2) 7 §:ssä säädetystä säilöissäpidosta ja siihen käytettävistä tiloista;

3) 8 §:ssä säädetyn tarkastuksen suorittamisesta sekä haltuun otettujen esineiden ja aineiden säilyttämisestä ja luovuttamisesta;

4) järjestyksenvalvojakoulutuksen ja järjestyksenvalvojakouluttajakoulutuksen jär-

jestämisestä sekä koulutuksen sisällöstä, toteuttamisesta ja koulutukseen sisältyvien opetusaiheiden hyväksi lukemisesta;

5) 16 §:ssä säädetystä järjestyksenvalvojan tunnuksesta ja sen käyttämisestä; sekä

6) järjestyksenvalvontatehtävissä mukana pidettävän koiran tottelevaisuustarkastuksen järjestämisestä ja tarkastuksessa täytettävistä vaatimuksista sekä koiran rekisteröinnistä ja tunnistusmerkinnöistä.

Sisäasiainministeriö vahvistaa lisäksi tässä laissa tarkoitetuissa menettelyissä käytettävien lomakkeiden ja järjestyksenvalvojakorttien kaavan sekä järjestyksenvalvojakoulutuksessa käytettävän koulutusaineiston.

14 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1999.

Julkisista huvitilaisuuksista annetun asetuksen (687/1968) 11 §:n nojalla annettu hyväksyminen järjestysmieheksi pysyy voimassa tämän lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuna järjestyksenvalvojaksi hyväksymisenä päätöksessä määrätyn ehdoin ja rajoituksin, kuitenkin enintään kolme vuotta tämän lain voimaantulopäivästä.

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1999.

Julkisista huvitilaisuuksista annetun asetuksen (687/1968) 11 §:n nojalla annettu hyväksyminen järjestysmieheksi pysyy voimassa tämän lain 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuna järjestyksenvalvojaksi hyväksymisenä päätöksessä määrätyn ehdoin ja rajoituksin, kuitenkin enintään kolme vuotta tämän lain voimaantulopäivästä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 200_____.

Järjestyksenvalvojaksi ja järjestyksenvalvojakouluttajaksi hyväksymistä koskevaan asiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Järjestyksenvalvoja, joka on suorittanut hyväksytysti sisäasiainministeriön määräyksessä (SM-1999-911/Tu-53) tarkoitetun järjestyksenvalvojan voimankäyttökursin, saa kantaa järjestyksenvalvontatehtävässä kaasusumutinta ilman tämän lain 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun koulutuksen hyväksyttyä suorittamista 31 päivään joulukuuta 2005 saakka.

Tämän lain voimaan tullessa voimassa ollut hyväksyminen järjestyksenvalvojakoulu-

tuksen järjestämiseen sekä toimimiseen järjestyksenvalvojakoulutuksen kouluttajana oikeuttaa järjestämään järjestyksenvalvojan peruskoulutusta ja järjestyksenvalvojan kertauskoulutusta sekä toimimaan kyseisten koulutusten kouluttajana 31 päivään joulukuuta 2005 saakka päätöksessä tarkoitetulla alueella. Sisäasiainministeriö voi kuitenkin peruuttaa hyväksymisen, jos tämän lain 22 ja 23 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät.

2.

Laki**yksityisistä turvallisuuspalveluista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisistä turvallisuuspalveluista 12 päivänä huhtikuuta 2002 annetun lain (282/2002) 7 §:n 1 momentin 1 kohta, 27 §, 28 §:n 4 momentti, 34 §:n 1 momentti, 39 §, 40 §:n 1 momentti, 44 § sekä 45 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohta, sellaisina kuin niistä ovat 28 §:n 4 momentti laissa 540/2003 ja 44 § laissa 765/2003, sekä *lisätään* lakiin uusi 50 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Muutosilmoitukset

Vartioimisliikkeen on ilmoitettava kirjallisesti (*muutosilmoitus*) sisäasiainministeriölle:

1) liikkeen toimipaikan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen osoitteen muuttamisesta;

27 §

Vartijaksi hyväksymistä koskeva hakemus

Vartijaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

Ehdotus

7 §

Muutosilmoitukset

Vartioimisliikkeen on ilmoitettava kirjallisesti (*muutosilmoitus*) sisäasiainministeriölle:

1) liikkeen *nimen tai yhtiömuodon muuttamisesta*, liikkeen toimipaikan perustamisesta ja lakkauttamisesta sekä sen osoitteen muuttamisesta;

27 §

Vartijaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös

Vartijaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

Jos vartijaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä eikä valitusosoitusta.

28 §

Vartijan oikeudet

Jos poistettava, kiinni otettava tai turvallisuustarkastuksen kohteeksi joutunut koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, kiinni ottamisen tai turvallisuustarkastuksen suorittamisen, vartijalla on oikeus käyttää sellaisia henkilön poistamiseksi tai kiinni ottamiseksi taikka turvallisuustarkastuksen suorittamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina, kun otetaan huomioon henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

34 §

Vartijakortti

Vartijan kotikunnan poliisilaitos antaa vartijaksi hyväksytylle vartijakortin. Vartijan on pidettävä kortti vartioimistehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä.

39 §

Turvasuojaajaksi hyväksymistä koskeva hakemus

Turvasuojaajaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

28 §

Vartijan oikeudet

Jos poistettava, kiinni otettava tai turvallisuustarkastuksen kohteeksi joutunut koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, kiinni ottamisen tai turvallisuustarkastuksen suorittamisen, *taikka pakenee kiinni ottamista*, vartijalla on oikeus käyttää sellaisia henkilön poistamiseksi tai kiinni ottamiseksi taikka turvallisuustarkastuksen suorittamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina, kun otetaan huomioon henkilön käyttäytyminen ja muut olosuhteet. *Vastuuvapausperusteesta ja rangaistusvastuun lievennyksestä* voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

34 §

Vartijakortti

Vartijan kotikunnan poliisilaitos antaa vartijaksi hyväksytylle vartijakortin. Vartijan on pidettävä kortti vartioimistehtävissä mukana ja esitettävä se pyydettyä. *Poliisin tarvittaessa antama todistus vartijaksi hyväksymisestä toimii vartijakorttina ennen varsinaisen vartijakortin luovuttamista vartijalle.*

39 §

Turvasuojaajaksi hyväksymistä koskeva hakemus ja päätös

Turvasuojaajaksi hyväksymistä koskeva hakemus on jätettävä henkilökohtaisesti. Hakemus voidaan jättää myös muulle kuin hakijan kotikunnan poliisilaitokselle.

Jos turvasuojaajaksi hyväksyminen myönnetään hakemuksen mukaisesti, hakijalle ei anneta erillistä päätöstä eikä valitusosoitusta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 §

40 §

*Turvasuojaajakortti**Turvasuojaajakortti*

Turvasuojaajan kotikunnan poliisilaitos antaa turvasuojaajaksi hyväksytylle turvasuojaajakortin. Turvasuojaajan on pidettävä kortti hyväksymistä edellyttävissä turvasuojaustehtävissä mukanaan ja esitettävä se pyydettyäessä.

Turvasuojaajan kotikunnan poliisilaitos antaa turvasuojaajaksi hyväksytylle turvasuojaajakortin. Turvasuojaajan on pidettävä kortti hyväksymistä edellyttävissä turvasuojaustehtävissä mukanaan ja esitettävä se pyydettyäessä. *Poliisin tarvittaessa antama todistus turvasuojaajaksi hyväksymisestä toimii turvasuojaajakorttina ennen varsinaisen turvasuojaajakortin luovuttamista turvasuojaajalle.*

4 luku

Yksityisten turvallisuuspalveluiden valvonta

44 §

44 §

*Turvallisuusalan valvontatiedot**Turvallisuusalan valvontatiedot*

Poliisi pitää tietoja vartioimisliikkeistä sekä niiden 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastuuhenkilöistä ja vastaavista hoitajista sekä vartijoista, turvasuojaajista, järjestyksenvalvojista annetun lain 1 §:ssä tarkoitetuista järjestyksenvalvojista ja tämän lain 29 §:n 2 momentissa tarkoitettujen voimankäyttökoulutuksen antajista (*turvallisuusalan valvontatiedot*). Turvallisuusalan valvontatiedoista säädetään tarkemmin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003) ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa valtioneuvoston asetuksessa.

Poliisi pitää tietoja vartioimisliikkeistä sekä niiden 4 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastuuhenkilöistä ja vastaavista hoitajista sekä vartijoista, turvasuojaajista ja 29 §:n 2 momentissa tarkoitettujen voimankäyttökoulutuksen antajista sekä järjestyksenvalvojista annetun lain 1 ja 18 §:ssä tarkoitetuista järjestyksenvalvojista ja järjestyksenvalvojakouluttajista (*turvallisuusalan valvontatiedot*). Turvallisuusalan valvontatiedoista säädetään tarkemmin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003).

45 §

45 §

*Vuosi-ilmoitus**Vuosi-ilmoitus*

Vartioimisliikkeen on ilmoitettava sisäasiainministeriölle kirjallisesti kultakin kalenterivuodelta seuraavan tammikuun lop-

Vartioimisliikkeen on ilmoitettava sisäasiainministeriölle kirjallisesti kultakin kalenterivuodelta seuraavan tammikuun lop-

Voimassa oleva laki

puun mennessä:

2) toimipaikkojen ja henkilöstön lukumäärä;
3) tiedot kalenterivuoden aikana vastaavina hoitajina ja vartijoina toimineista;

Ehdotus

puun mennessä:

2) toimipaikkojen lukumäärä ja *osoitteet sekä* henkilöstön lukumäärä;
3) tiedot kalenterivuoden aikana vastaavina hoitajina, vartijoina ja *väliaikaisina vartijoina* toimineista *toimipaikoittain eriteltyinä*;

50 a §

Poliisitutkinta

Tämän lain nojalla myönnetyn luvan ja hyväksymisen peruuttamista koskevassa asiassa voidaan tarvittaessa suorittaa poliisilain (493/1995) 4 luvussa säädetty poliisitutkinta.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 _____*

3.

Laki

kokoontumislain 18 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 22 päivänä huhtikuuta 1999 annetun kokoontumislain (530/1999) 18 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

18 §

Järjestyksenvalvojat

Yleisen kokouksen tai yleisötilaisuuden järjestäjä voi asettaa järjestyksenvalvojia,

Ehdotus

18 §

Järjestyksenvalvojat

Yleisen kokouksen tai yleisötilaisuuden järjestäjä voi asettaa *yleiseen kokoukseen*

Voimassa oleva laki

joiden *kelpoisuusvaatimuksista, valtuuksista ja velvollisuuksista säädetään järjestyksenvalvojista annetussa laissa (533/1999)*. Oikeudesta keskeyttää yleinen kokous tai yleisötilaisuus taikka määrätä se päättymään on kuitenkin voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

Ehdotus

taikka yleisötilaisuuteen ja sen välittömään läheisyyteen järjestyksenvalvojista annetussa laissa (533/1999) tarkoitettuja järjestyksenvalvoja ylläpitämään järjestystä ja turvallisuutta yleisessä kokouksessa tai yleisötilaisuudessa. Järjestyksenvalvojien valtuuksista säädetään mainitussa laissa. Oikeudesta keskeyttää yleinen kokous tai yleisötilaisuus taikka määrätä se päättymään on kuitenkin voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 200 .
—————

4.

Laki**eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräiden alusten ja niitä palvelevien satamarakenteiden turvatoimista ja turvatoimien valvonnasta 11 päivänä kesäkuuta 2004 annetun lain (485/2004) 10 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

*Turvatarkastuksen suorittaja**Ehdotus*

10 §

Turvatarkastuksen suorittaja

—————
Muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua henkilöä voidaan käyttää suorittamaan 1 momentissa tarkoitettu turvatarkastus, jos hän täyttää järjestyksenvalvojista annetun lain (533/1999) 10 §:ssä säädettyt järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle asetetut edellytykset tai jos hän on saanut turvatarkastuksista lentoliikenteessä annetun lain (305/1994) 9 §:n 2 momentissa tarkoitettun Ilmailulaitoksen vahvistaman koulutusohjelman mukaisen koulutuksen ja kummas-

—————
Muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua henkilöä voidaan käyttää suorittamaan 1 momentissa tarkoitettu turvatarkastus, jos hän täyttää järjestyksenvalvojista annetun lain (533/1999) 12 §:ssä säädettyt järjestyksenvalvojaksi hyväksymiselle asetetut edellytykset tai jos hän on saanut turvatarkastuksista lentoliikenteessä annetun lain (305/1994) 9 §:n 2 momentissa tarkoitettun Ilmailulaitoksen vahvistaman koulutusohjelman mukaisen koulutuksen ja kummas-

Voimassa oleva laki

sakin tapauksessa poliisi on hyväksynyt hänet tehtävään. Käsitellessään hyväksymistä poliisilla on oikeus käyttää niitä rekisteritietoja, joihin turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettu suppea turvallisuusselvitys voi perustua.

Ehdotus

sakin tapauksessa poliisi on hyväksynyt hänet tehtävään. Käsitellessään hyväksymistä poliisilla on oikeus käyttää niitä rekisteritietoja, joihin turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) tarkoitettu suppea turvallisuusselvitys voi perustua.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 200 . _____